

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

Chronica Insignis, Monasterii Hirsavgiensis Ordinis S. Benedicti, Per
Ioannem Trithemivm Abbatem Spanhemensem edita.

urn:nbn:de:0128-1-17336

CHRONICA IN SIGNIS,
MONASTERII HIRSAUGIENSIS
ORDINIS S. BENEDICTI, PER IOANNEM TRITHE-
MIUM ABBATEM SPANHEMENSEM
edita.

HISTORIIS conscribendis veteres incredibilem diligentiam adhibere, quibus Republicam non secus posse ornari crediderunt, quam armis defendi. Quippe cum historia sit quaedam memoriae conservatrix, virtutisque exemplar, & prudentiae comes: quae vel sola famam bonorum virorum, qui sapientia, sanctitate ac fortitudine sese praestare ceteris conati sunt, sempiterna quadam celebritate facit immortalalem.

Historia commendatio.

Quis originem mundi, annorumque supputationem, & illa quae interea facta sunt hodie nescientibus innotesceret? quis incarnationem, natiuitatem ex Virgine, doctrinam, miracula, passionem, mortemque ac resurrectionem Iesu Christi salvatoris nostri aeternique patris filij non credentibus persuaderet? aut quis passiones martyrum, conuersiones sanctorum, Troianorum excidium, in orbem latum imperium Romanorum, gesta diuersa regum & principum, caeteraque vetustatis memoratu digna, quae nobis innotuere, scriptis ignorantibus panderet, vel etiam narrantibus data possibilitate crederet, si scriptores historiarum ante nos nulli extitissent? Sola igitur historia est, qua fit, vt qui longissimi temporis intervallo disungimur a veteribus, & eorum gestis interfuisse, & ipsidem vixisse temporibus videamur. Nempe historia immortalitatem hominibus inter mortales confert, rempublicam exornat conseruatq; & a multis periculis prudentia veterum custodi immunem, fidem instruit, erigit spem, praemio aeternitatis proposito, robur legibus addit: & cum omnia quae sensus vel appetit, vel metuit nihil aliud, quam somnium persuaserit, immortalitati animae consulens, ad contemplationem diuinorum auidos reddit.

Demonstratio exempli.

Quanta vero nobis utilitas proueniat lectone historiarum, nemo qui vel mediocriter sapit, nescire potest. Cognitio rerum gestarum veterum si bona fuerunt, nos ad imitationem virtutum, ad sapientiam fortitudinemque heroum docet & instruit. Si vero mala aut perperam facta, ne imitatores prauorum efficiamur, nos auisando cautos ac prudentes facit. Historia enim mortuorum viuum exemplar, mortaliumque inextinguibile lumen, merita, virtutes, laudesque bonorum virorum ea ratione nobis proponit, vt eorum incitati gloria, fama & immortalitate studeamus esse quod ipsi fuerunt: quatenus tale nos virtutis & sanctitatis exemplum relinquamus posteris, quale suscepimus ab his, qui nos & tempore & virtute praecesserunt.

Historia utilitas.

Cum autem prauorum impie facta, probra & merita poenas legentibus nobis ostendit, non ideo haec scripta putemus quasi ad imitationem nobis proposita sint: sed potius auisari nos credamus, ne similia patrans, poenas, quas illi dederunt. Adde, quod prudentia per experientiam multarum rerum duntaxat apprehendi a nobis potest, ad quam arte longa, vitaque breui existenti, nulli facilius patet accessus, quam illi qui veritatis amore quotquot inuenerit historias transacti temporis solerti mentis indagatione percurrit.

Historia facit immortalitatem.

Prudentia quid efficiat.

Quae cum ita sint, non vanitatis studio, sed diuino potius afflatum spiritu te crediderim optime Blasi, Hirsaugiensis monasterij insignis Abba, qui me tot importunis precibus, imo tot magnificis beneficijs hortari non cessas, vt historiam ipsius Coenobij, cui fauente Deo praesides, ex schedis monumentisque per te mihi oblatis, & ex diuersis nostrorum Chronicis, quarum ingens apud nos copia est, conscribere velim, & ad posteritatis notitiam fratrumque tuorum consolationem & tanti coenobij honorem immortalalem, in lucem edere non omittam.

Blasius Abbas commendatur.

Res magna & admodum difficilis est, mihi crede pater, seriem rerum gestarum coenobij tui, a septuaginta annis supra sexcentos nimium turpiter neglectarum reperere, & in vnum opus continuum, seruata vbiq; integritate veritatis, ordinare.

Difficultas historiae huius conscribende.

Nam inter multa, quae dantur historiam scribere volentibus, praecipua duo sunt potissimum custodienda. Alterum, vt in narratione vbiq; veritas inuiolata permaneat: al-

Duo sunt praecipua historiae, veritas.

Henrij

per
for

HR O

terum, vt ipsa narrationis integritas aptissime proprijs & concinnis verbis exornata, sua vetustate alliciat intuentes. In primo quidem fati me facturum & posse & velle, non abnuo: quippe quem & professio ipsa monachica, imo Christiana fides non permittit esse mendacem: sacra attestante scriptura, quae dicit, Os quod mentitur, occidit animam. & amator veritatis cum sim, nulla me necessitas vrget ad mentiendum. In secundo vero non me polliceor obedientem futurum, nisi forte tepida sufficiat voluntas, quae moratione fraterna, nec fati velit, nec si cupiat, multum possit. His enim quibus sum scripturam historiam, amatoribus simplicitatis morem gerere, & propter eorum vtilitatem volui, & propter meam rusticitatem, quod omnes iudicabunt, facile potui.

Tria historiarum genera sunt.

Sunt autem tria historiarum genera. Vnum, quod generale dicitur, complectens sortem rerum gestarum, totius orbis seu multarum prouinciarum, regum & principum: quo genere scribendi vsi fuerunt Titus Linius, Orosius, Eusebius Pamphili episcopus, Cornelius Tacitus, Cassiodorus, Freculphus Episcopus, Vincentius Beluacensis, Marinus Scotus monachus Fuldenfis, Martinus praedicator, Antoninus Archiepiscopus, Helmandus monachus, Rupertus monachus, Hugo Floriacensis monachus, Iohannes de Columna, Iacobus Philippi Bergomensis, Marcus Antonius Sabellicus Venetus, Sebaldu Schedel de monte Norico, & alij complures. Alterum speciale, quod vnus aut paucorum regnorum, prouinciarum seu gentis res gestas describit: quo genere vsus est Iosephus & Egesippus Iudaei, Beda in gestis Anglorum, Gregorius Thuronensis Episcopus, Windichinus monachus Corbeiensis Saxo, Regino Prumienfis Abbas, Otto Frisingensis Episcopus, Marcus Antonius Sabellicus praefatus in historia Venetorum, & multi alij, quorum incertus est numerus. Tertium vero genus historiarum, topicum siue locale dicitur, quod vnus ciuitatis familiae seu loci narrat historiam. Hoc genere vsi sunt Beda monachus, Sigebertus Gemblacensis monachus, Strabus Fuldenfis, & complures alij, qui monasteriorum suorum historias conscripserunt. Hoc ipso quoque scribendi genere vltimo pro Hirsaugensium fratrum amore, historiam texere, nimia eorum charitate impulsus statui. Cui etsi nitorem eloquentiae adhibere nequeam, veritatem tamen in omnibus, quantum ad conscientiam meam pertinet, me polliceor obseruatum. Eorum vero quae scripturus sum, testes complures adducere possum, ex quorum historiis transumpta sunt, quorum ista nomina. Ex annalibus literis & priuilegijs praedicti monasterij Hirsaugiensis nomina & successiones abbatum, cum eorundem rebus gestis accepti.

Quo genere hic vitatur.

Item multa ex diuersis auctoribus, historijs, legendis sanctorum & epistolis consecutus sum. Auctores autem sunt Windichinus monachus in historia Saxonum, & alius qui historiam ipsam compleuit, Regino Prumienfis abbas in historia Metensium, Berno abbas Augiensis in historia Alemanorum, Theodericus monachus in historia Treuironum, Golscherus monachus in gestis eorundem, Marianus Scotus monachus Fuldenfis in omnimoda historia Germanica, Ortho episcopus Frisingensis in historia sua, Andreas monachus S. Hemerani Ratisponensis in gestis Bauariae ducum, Henricus de Erphordia in historia memorabilium, Gottfridus Viterbiensis in chronica sua Pantheon. Gottfridus monachus S. Pantaleonis in historia Colonienfium, Ioannes de Hildenshem, Carmelita in chronica sua, Rupertus ordinis Praemonstratensis in omnimoda historia sua, Hugo monachus Floriacensis, Iohannes monachus Castellensis in libro de viris illustribus nostri ordinis, Euerrvinus monachus Segenburgenfis in chronica sua, Bernardus monachus Corbeyensis in sua historia Saxonum, & Bertrandus monachus in historia Hirsfeldensium. Multa quoque ex alijs diuersis historijs Bauarorum, Sueuorum, Maguntinensium, Spirensium, & ex gestis comitum Palatinorum Rheni, per quendam monachum Laurissensis coenobij descriptis, sparsim hinc inde non sine magno labore inserui, quae mihi ad rationem historiae pertinere videbantur. Denique multa per digressum sparsim in Germania facta historiae nostrae placuit inserere: quo non modo Hirsaugensibus, verum etiam quibuscumque ipsam legentibus animi conferat voluptatem. Id ipsum per ne omnes ante me fecisse inuenio, qui monasteriorum suorum historiam, abbatumque successiones, aut res gestas literis commendarunt. Erit forsitan tempus, quo hoc opus nostrum, non in vnus coenobij angustia latere queat, sed hominum studio (ne dicam curiositate) tandem extractum in plurimorum manus perueniat examinandum. Vt ergo vacuum nusquam progrediatur, nullique fiat onerosum memorabilioribus illud clausulis rerum in Germania gestarum, exornare moderamine certo volui. Quatenus & varietas rerum iucunda sit legentibus, & prolixitas nulli fiat onerosa.

Ex quibus sumat qua dicitur.

F V N D A

FVNDATIO MONASTERII HIRSAVGIENSIS FACTA
PER ERLAFRIDVM COMITEM ET NOTTINGVM FI-
lium eius episcopum Vercellensem, anno dominicæ in-
carnationis 830.

SCRIPTVRVS auxiliante Deo historiam insignis monasterii Hirsavgiensis, opera-
precium arbitratus sum, ab eius prima fundatione exordium sumere: & quæ causâ
mouerit ipsos fundatores, vt hanc rem aggredere, demonstrare. Erat eo tempore
quo Ludouicus primus Romanorum gubernabat imperium, Erlafridus comes de Calue,
10 vir diuus & potens apud Imperatorem, qui habebat filium Nottingum nomine, virum in
omni doctrina scripturarum eruditum: qui propter scientiam literarum ac vitæ honesta-
tem, sub Carolo Magno Imperatore, patre Ludouici, episcopatum Vercellensis ecclesiæ
fuerat conseruitus. Is posteaquam ecclesiæ suam aliquandiu secundum Canonicas
sanctiones probe rexisset, dulcem visendi patriam cupidinem incidit: ad quam, ne va-
cans remeasse videretur, cogitare cepit, quid muneris præcipui secum adduceret, quo
eam faceret clariorem. Impetrauerat sane non longe antea maximis precibus corpo-
ris sanctissimi præfatis Redicianorum Aurelij Armenij reliquias, in auro & iaspide & auro precio-
siores, quas ad ecclesiæ suam Vercellensem deferens, in mausæolo pulcherrimo quod
preparauerat, collocauit. Itaque visurus patriam dulcesque genitores, hunc thesaurum
20 inferre Germanis cum deliberasset, inter spem metumque fluctuans animo, ne forte il-
lud hæc aut sancto displiceret Aurelio, aut si à populo Vercellensis ecclesiæ perciperet-
ur, à suo cogere resiliere proposito, rem omnem diuino consilio terminandam com-
milit. Vnde tota mente conuersus ad Deum, ac iuxta sepulchrum sancti noctem di-
cturus in somnum, prouolutus in terram, ipsum Aurelium diuum Christi amicum ar-
denti compellabat desiderio cum lachrymis, dicens: Sancte pater, Aureli, decus meum,
enicumque post Deum animæ præsidium meæ, tibi expando desiderium famuli tui, quod Deo
coniunctus proculdubio nescire non potes: rogo te per diuinum amorem, qui te mihi
venerabilem, ecclesiæ celebrem, agris medicum, vnumque cum Deo sanctum & im-
mortalem effecit, ne me diutius in hoc ambiguo fluctuare permittras, sed exaudi me fa-
30 malum tibi prostratum, & doce me vt sciam quid agere debeam secundum Dei tuam-
que voluntatem. Cumque orans diutius in lachrymis humique iacens perseveraret,
sanguis oratione protractusque vigiliarum paulisper obdormiuit. Cui dormienti mox
diuus Aurelius pontificibus indutus splendidior sole astitit, Nottingumque compel-
lans ex nomine dixit: Salus tecum frater Nottinge, surge, ne steteris, ad hoc veni vt per-
gam tecum in Germaniam, plures ibi Christo adducturus populos iam corpore mor-
tuis, quam si adhuc viuus inter gentes prædicans miraculis coruscarem. Quo cum ve-
neris, ibi monasterium seruorum Dei constitues, vbi cæcum nobis obuium subito con-
spexeris illuminatum. Quibus dictis euauit. At vero Nottingus venerandus episco-
pus de somno confurgens, lætus mox in ipsa nocte sarcophagum clam aperuit, ipsasque
40 reliquias sacratissimi præfatis Aurelij in domum episcopij sui occulte deportauit, mausæ-
olum diligentissime reclusum multo tempore Vercellenses delusit, hospitem se ha-
bere putantes, quem non habebant. At vero Nottingus episcopus, paratis omnibus quæ
ad rationem itineris pertinere videbantur, ex familiaribus suis fideiiores quosdam in
comites tantæ peregrinationis assumpsit, imponensque iumento sarcinulam sacras
Aurelij reliquias continentem, itineris duce optimo comitatus propositam viam in-
greditur.

Quumque Germaniam feliciter ingressus, post aliquot dies patriam intraret suam,
magna suorum lætitiâ exceptus est: & quantum inferret regioni thesaurum, ab-
sens scriptis, præfatis verbis & operis exhibitione, patri ceterisque omnibus terræ inco-
10 lis demonstraui. Verum quum non esset in promptu locus munere benedictionis
consecratus, tanto hospite dignus, nolentesque tam venerabiles reliquias ultra triduum
commorari inter homines peccatores, communi deliberare consilio cœperunt, vbi
habitaçulum Christi confessorum pararent. Erat eo tempore non procul à castello comi-
tis Erlafridi capella in honorem S. Nazarii consecrata, quæ nomen monti, in qua sita fue-
rat, indidit vsq; in præsentem diem. Placuit itaq; omnibus, qui consilio intererant, corpus
sancti patris Aurelij in eam reponere, donec de conuenientiori loco prouideretur. Poste-
radie mane confurgens Nottingus episcopus cum familiaribus suis & Erlafridus pater
cum altero filio fratre pontificis Ermeffido, coniunctis quamplurimis ex nobilioribus

Erlafridus
comes in
Calue.
Nottingus
episcopus
Vercellis fi-
lius eius.

Aurelius
Vercellus
transferat
à Mediola-
no.
Proposuit
Nottingus e-
piscopi.

Oratio No-
tingi ad S.
Aurelium.

Aurelius
apparuit
Nottingo.

Vercellenses
delusi sunt.

Nottingus
in Germa-
niam profi-
citur.

Capella S.
Nazarii
martyris.
Nottingus
episcopus
Vercel.

*Cæcus ob-
nuo illumi-
natur in
præsentia
populi.*

*Aurelius
apparuit
cæco.*

*Reliquia in
capellam
ponuntur.*

*Nottingus
Vercellus
reueritur.*

*Hirsaugia
fundari cor-
pic.*

*Munera
Nottingi
transmissa.*

*Aureus cruce-
ces, calices,
libros & or-
namenta.*

*Monasterij
Hirsaugien-
sis per factio.
Ecclesia pri-
ma qualis
fuerit dispo-
sita.
Claustrum.
Qualitas fue-
rim habi-
tacula.*

& plebeis, quos comes ob honorem tantorum hospitem fecerat esse presentes, dispositi- que necessarijs pro reuerentia sancti, corpus sacrum per decliuum montis circumgyran- do ad præfatam diu Nazarij capellam ferre cœperunt. Venientes autem in eum locum, ubi hodie monasterium sancti Aurelij constructum est, ecce cæcus quidam in medio turbae sacris reliquijs obuius, clamare cœpit voce magna dicens, Illumina me sanctissi- me cultor Dei Aureli, precibus tuis, quemadmodum pollicitus es. Ad quem Episco- pus dixit. Vbi sanctus Aurelius promisit se te illuminaturum? Qui ait, Domine hac nocte dormienti mihi, in angustia mentis meæ sanctus iste apparuit dicens, Cras in nomine Ie- su Christi illuminaberis. Et dixi, Domine, qui es tu? Ego sum (inquit) Aurelius episcopus, nouus hospes in Germania, quem filius domini tui comitis Erlafridi pridem adduxit. His dictis iterum clamauit: Sancte Aureli, adiuua me, vt videam te. Statimque aperti sunt oculi eius, & vidit perfecte. Omnes autem qui aderant, viso tam insolito mira- culo magnificabant Deum dicentes: Laus tibi domine Iesu Christe, filii Dei viui. Dixit- que vnusquisque ad coherentem lateri suo: O quam magnus est iste sanctus, qui etiam cæcos illuminare potest. Nottingus vero episcopus dixit Erlafrido patri: Hunc pater locum sanctus Aurelius in mansionem elegit: concitatoque gradu montem ascenden- tes, pontifex immolato redemptionis nostræ sacrificio, reliquias sacras ad locum præpa- ratum reposuit. Deinde post dies paucos Nottingus episcopus exposuit Erlafrido patri & Ermefrido fratri vorum, quod dudum sancto Aurelio hortante in somnis mente con- ceperat, monens, orans & obtestans eos, quatenus ob amorem omnipotentis Dei, in honore beati Petri principis Apostolorum & sancti Aurelij episcopi monasterium seruo- rum Dei construerent, in eo loco, ubi cæcus fuerat illuminatus, promisitque se pro viri- bus suis huic negotio non defuturum. Et facile quidem persuasit, non modo suis exhor- tationibus, sed vel maxime consideratione miraculi quod viderunt. Erat enim pater alioquin vir deuotus, timens Deum, & ministrans pauperibus, qui iam dudum terrenis cœlestia præposuerat: & ob id nihil hæsitans, se cuncta facturum vna cum Ermefrido fi- lio, sine mora episcopo promisit. Igitur Nottingo pontifice ad ecclesiam suam Vercellen- sem post duos menses reuerso.

DCCCXXX.

Erlafridus comes promissionis non immemor suæ, monasterium sancto Aurelio in loco præmisso ædificare cœpit: & eodem anno, quo sacratissima eius pignora, et filium fuerunt allata, inchoauit: qui fuit ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi octingen- tesimus tricesimus annus, Ludouici imperatoris primi septimus, à transitu sanctissimi pa- tris nostri ducentesimus atque tricesimus primus, quod celeri perfectione in septem an- nis feliciter consummauit. Copiam siquidem tam lapidum quam lignorum ingentem terra illa profert, ita vt non sit opus illa aliunde quemadmodum nobiscum adduci. Inter- ea dum hæc agerentur Nottingus reuerendus antistes, vt tam sancti operis se faceret par- ticipem, magnum pondus auri argenteque misit ad patrem, quo non solum incepti ope- ris iuuaretur intentio, verum & monachis inibi coadunandis de vitæ necessarijs ad ser- uendum Deo liberius promideretur. Misit etiam cruces aureas argenteaque & calices in ministerium diuini cultus, libros quoque & diuersa ornamenta ad decorem domus Domini, quæ omnia ad hæc nouerat esse necessaria. Erlafridus autem cœpto peribatur in opere, necessarium iudicans consummationis gratia festinare, ne si (quod non videba- tur impossibile) ipse præuentus morte decederet, opus imperfectum aut tardius perfec- retur, aut intermitteretur penitus. Nam & si Ermefridus filius cooperatur patri in hoc opere sancto extitit, non tamen propter iuuenilem ætatem tantus amoris diuini zelus in ipso ardere videbatur, quantum tale negotium requirebat.

DCCCXXXVII.

Anno igitur septimo postquam cœptum est monasterium Hirsaugien- se con- strui, perfectum est, qui fuerat à natiuitate Domini 837. indictione 15. per indefessam Erlafridi comitis diligentiam, qui nullis parcebat impensis, vt hoc perficeret quod men- te conceperat. Erat autem ecclesia satis pulchra more antiquorum sine columnarum sustentatione fabricata, ampla, & superius ligneo tabulatu cooperta, quatuor altarijs intus ornata. Porro dispositio claustrum imitatione veterum, ampla quidem, sed simplici- oris structuræ fuerat, ligneo tabulatu nihilominus desuper operata, & talis quæ non ad fastum, sed ad deuotionem monasticam satis videbatur idonea. Cætera monachorum habitacula, per gyrum claustrum disposita, quantum ad consuetudinem istius temporis at- tinebat,

Henrij

tinebat, satis pulchra & ordinata fuerunt: quanquam si nostri monachi hodie similibus includerentur cellulis, se mancipatos vinculis & tenebris clamitarent. Huius rationem dabimus. Veteres olim monachi cellas quidem, ecclesias & alias mansiones humiles habebant & tenebrosas, sed eorum corda erant lucida valde in amore Dei omnipotentis, & in scientia diuinarum scripturarum. Nostri autem ecclesias, cellas, domosque & omnes mansiones iam lucidissimas fabricant, sed corda eorum vitij & desidia plena, tenebrosa sunt: quoniam nec Deum sicut debuerant, diligunt, nec lectionibus scripturarum animum intendunt. Ita quoque quum calices olim essent cuprei, sacerdotes aurei fuerunt hodie autem calices sunt aurei, & cuprei sacerdotes. Hoc vero monasterium ab Erlafrido constructum in eo loco fuerat, vbi & cæcum illuminatum diximus, & ipse propter venationes suas domum salus habebat. Quod tamen post annos ferme dacentos triginta quatuor (vt in sequentibus suo loco dicemus) ab Adelberto comite dirutum, & in eam formam qua hodie cernitur, extitit reformatum. Prioris enim monasterij hodie nullum penitus manet vestigium, quamuis vtriusque locus sit vnus.

Notate vos monachi.

Et vos omnes presbyteri.

QUANDO ET VNDE PRIMI MONACHI AD HIRSAUGIAM FVERINT INTRODVCTI, ET QVIS PRIMVS EORUM abbas fuerit constitutus.

POSTQVAM Erlafridus nobilissimus comes consummato tam insigni opere, propositum suum ad effectum, non sine maximis impensis perduxerat, moræ impatiens, quippe qui nihil plus se optare diceret quam illum viuere diem, in quo choros monachorum in suo pædiolo collaudantes Deum cernere potuisset. Cœpit anxie mente reuolueret, vnde in nouum cœnobium à se gloriose fundatum, veteris conuersationis monachos, ad regulam sanctissimi patris Benedicti religiose institutos posset acquirere, qui & ipsi essent in conuersando sanctissimi, & idonei in idem propositum, venturos etiam alios in formare. Viguit eo tempore in monasterio Fuldeni maxima religio monachorum sub regimine Rabani Mauri abbatis, quæ se per totam Europam fama prauolante diffusa erat in ora omnium, eratque laus & memoria Fuldensium monachorum apud Imperatores, Reges & Principes in magno precio, non solum propter sanctitatem vitæ, sed etiam propter incomparabilem scientiam scripturarum, qua Fuldenses monachi eo tempore præ cæteris multis dicebantur eruditi. Vnde multi ex eis, in diuersis ecclesijs ad apicem pontificatus fuerunt assumpti. Ad hunc igitur Rabanum abbatem Fuldensem Erlafridus habito sociorum consilio legatos misit, mandatis Orgarij Moguntinensis eodem tempore archiepiscopi adiunctis, postulans sibi concedi quindecim monachos & abbatem, monasterio suo quod ædificauerat inferendos: promisitque se facturum omnia, quæcunque illorum iudicio ad monasticæ institutionis utilitatem oportuna viderentur. Erant eo tempore in cœnobio Fuldensi ducenti & septuaginta monachi vni religiosi, & pro magna parte in sacris Scripturis doctissimi. Hos ergo Rabanus auditu nuncio Comitum, conuocans in vnum, mandatum Orgarij archiepiscopi, ac preces Erlafridi coram eis exposuit: & quid sentirent ipsi in hoc negotio secundum regulam sanctissimi patris nostri Benedicti requisit. Qui vnanimi assensu concluderunt, tam sanctum Comitum desiderium non esse spernendum, quod & placitum nullus ambigeret omnipotenti Deo, & in salutem multorum speraretur esse futurum. Elegerunt ergo ad hanc prouinciam subeundam quindecim fratres, quibus præfecerunt abbatem Lindbertum venerabilem senem, qui fuerat frater Bunonis abbatis Hirsfeldensis, vir nobilis secundum seculum, sed multo nobilior secundum Deum.

Religio monachorum magna in Fulda viguit. Rabanus Maurus abbas.

Erlafridus nuncios misit ad Fuldam.

Monachi Fuldenfes 270. Consultatio monachorum Fuldensium.

Lindbertus abbas cum monachia mittitur.

DCCCXXXVIII.

Anno igitur Domini 838. indictione prima, Lindbertus abbas cum quindecim monachis venit in Hirsaugiam, missus per Rabanum Fuldensem abbatem. Comes vero deuotissimus Erlafridus abbatem ipsum & monachos sibi destinatos cum ingenti exultatione suscipiens, ad nouum monasterium lætabundus introduxit, eisque de vitæ necessarijs copiose præuidit, & omnia quæ in mente disposuerat, cum eorum consilio deinceps pertractabat. Eo tempore corpus sancti Aurelij adhuc seruabatur in capella beati Nazarii martyris, ecclesia monasterij nondum consecrata. Igitur post paucos menses, vt omnia desideratum consequerentur effectum, comes Erlafridus ad curiam imperialem apud Franckfordiam cum alijs principibus multis

Frates veniunt in Hirsaugia.

Corpus S. Aurelij.

Henrij
Hirsau
Hirsau

dispositi
migran
in medio
sanctiss
Episco
hac nocte
omine le
episcopus
adduxit
que aperti
lito mira
ni. Dixit
qui etiam
unc pater
ascenden
m prapa
frido pat
ente con
is Dei, in
am seruo
pro viri
ais exhor
nim pater
in terren
icridof
ecclen
Aurelio
y et filium
ochingen
etissimi pa
epem an
ingentem
luci. Inter
cecerat par
cepti ope
s ad lere
calices in
m domus
o perstabat
on videba
us perfec
tri in hoc
ni zelus in
ense con
ndessam
mod men
umnarum
r altaris
sed simpli
æ non ad
nachorum
mporis ar
tinebat.

Conuentus principum apud Frankefordiam.

euocatus, terminatisque causis imperij, pro quibus conuocatio principum indicta fuerat, Otgarium Moguntinensis ecclesie archiepiscopum, qui tum praesens aderat cum multis alijs episcopis, ad consecrandum nouum monasterium rogauit, inuitauit & obtinuit. Quemadmodum vero ista consecratio facta sit, consequenter est dicendum.

QUANDO, PER QVEM, ET QVIBVS PRÆSENTIBVS,
FACTA SIT DEDICATIO ET CONSECRATIO MONASTERIJ HIRSAUGIENSIS PRIMI.

Conuentus principum in Spira.

CVM eo tempore inter Ludouicum Imperatorem & filios eius grauis propter imperium ageretur dissensio, contigit eam conuocationem principum, ad quam Erlafridum vocatum diximus à Franckfordia, transferri ad ciuitatem Nemetensem, quam Spiram vsitato vocabulo nuncupamus: quae quom non procul ab Hirsaugia distet, quatenus cum maiore solennitate nouiter fundati coenobij dedicatio fieret, causam & oportunitatem comiti Christianissimo dedit. Conuenerant enim multi episcopi, abbates & principes, ad Imperialem synodum conuocati, & quibus complures inuitante Erlafrido comite, dedicationis officio interfuerunt. Anno igitur Domini 838. indictione prima, mense vero Septembri, Otgarius reuerendissimus Moguntinensis ecclesie episcopus, Erlafrido Comite & eius filio Ermefrido postulantibus, monasterium Hirsaugiense consecrauit sub honore principis Apostolorum Petri & sancti Aurelij episcopi, in praesentia multorum principum, episcoporum & Abbatum, qui curiam Imperatoris eo tempore sequebantur. Aderat ibi praesens Hildeboldus archiepiscopus Colonienfis, Willericus episcopus Bremensis in Saxonia, Ebo episcopus Hildesheimensis, Thiagrius episcopus Haluerstatensis, Rabanus Maurus abbas Fuldenfis, Buno abbas Hirsfeldensis praeter Lindberti abbatis huius primi Hirsaugiensis, Hildemnus abbas sancti Dionysii palatij archicapellanus, Henricus dux, Bernhardus dux, Bruno dux, Ludolphus filius eius, Erlafridus comes fundator monasterij, Ermefridus filius eius, Orrungus comes, Adalhardus comes, & alij complures, quorum nomina cum praescriptis in libro gestorum Otgarii episcopi non sunt imposita, seu forsitan ex incuria scriptorum omissa. Consecratione autem Ecclesie solenniter (vt moris erat) peracta, Otgarius archiepiscopus una cum caeteris episcopis, abbatibus & principibus corpus sanctissimi praesulis Aurelij de capella sancti Nazarij, cum magna deuotione allatum, summo altari honorifice inclusit, per cuius meritum multa miracula fiebant. Sed cum post annos quinquaginta tres sub Arnaldo Imperatore Nortmanni deuestarent Wormatiensium, abbas Hardradus metuens, ne tam sanctae reliquiae quauis fraude aut uolentia in manus deuenirent exterorum, accedente ad hoc fratrum consilio, testudinem fecit in ecclesia subterraneam, in qua corpus preciosi Christi confessoris Aurelij in sarcophago lapideo reposuit, cum inscriptione nominis & dignitatis, ipsamque cameram ita rursus cooperuit humo, vt nemo deinceps potuerit suspicari aliquid ibi esse occultum. Mansit autem hic tantus reliquiarum thesaurus ita sub terra reconditus per annos ferme centum & septuaginta, vt que ad tempora comitis Adelberti, qui sub Henrico Imperatore quarto renouauit Hirsaugiam: ita vt pene in obliuionem ductus, sola fama à proauis delata in nepotes, cor-
pus sancti Aurelij quiescere in monasterio Hirsaugiensi praedicauerit. Et de hoc latius suo loco dicemus. Sacratissimo itaque Aurelij corpore per Otgarium archiepiscopum summo altari, vt praemisimus, cum maxima reuerentia incluso, Lindbertus baculum pastoralis curae, comite Erlafrido & monachis petentibus, ab eodem Archiepiscopo in conspectu omnium suscepto. Deinde, accedens ad altare Comes Erlafridus cum filio, coram omnibus qui aderant, tradidit omnipotenti Deo, eiusque sanctis Petro Apostolo & Aurelio pontifici monasterium ipsum quod construxerat, cum uiculis, syluis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, agrisque & pratis circumadiacentibus, & omnibus rebus & prouentibus, quos illi assignauerat secundum tenorem eulogij, quod super altare posuerat, secundum consuetudinem Ecclesie catholicae, in quo praeter generalem donationem totius nemoris, terrae ac uiculorum in circuiu, etiam ista specialiter continebantur expressa. Ecclesia in Stamheim cum magna parte eiusdem uillae, cum uiculis ad eam pertinentibus. Ecclesia quoque in Deckenpfrum cum omnibus quae ibidem habuit. Dedit & in Gilstein duodecim hubas. In Meuchingen duodecim hubas & ecclesiam. In Muchlingen praedium bonum. In Toffingen ecclesiam. Et haec sunt nomina

Ecclesia & monasterium Hirsaugiae, dedicantur.

Episcopi qui praesentes fuerunt, Abbates & duces praesentes.

Corpus S. Aurelij in monasterio transferitur.

Corpus S. Aurelij absconditur.

Lindbertus fit abbas in Hirsaugia.

Donatio monasterij prima facta per Comitem.

Nomina uillarum quos dedit.

na villarū culogio inserta, quæ sancto Aurelio eadē hora tradidit. Lutzelhart, Alzburg, Lu-
zenhart, Ebersbuel, Kallenbach, Kugelbach, Nagalhart, Ottenbrannē, Hugsteten, Gum-
precht, Wilar, Altiburan villā dimidiā, & alia multa prædia & bona, quæ in libro dona-
tionū fuerunt exarata. Hæc donationē solenniter factam, Orgarius Archiepiscopus præfa-
tus, vice Apostolici Domini Gregorij Papæ quarti, & pijsissimi Imperatoris Ludouici pri-
mi, banno perpetue stabilitatis communiuit, ipsumque monasterium cum omnibus de-
notationibus factis, & in futurum rite faciendis, tradidit in manus præfati Lintberti ab-
batis, & successorum eius canonice secundum regulam sanctissimi patris nostri Bene-
dicti constituendorum, in perpetuum possidendum. Ea videlicet conditione, quod vi-
10 ta monastica iuxta normam præfati patris cunctis diebus in eo vigorosa permaneat: &
quoties monachos orbari spirituali pastore contigerit, alium vel ex se, vel ex alio ciui-
dem ordinis monasterio idoneum, sine contradictione alicuius, in locum defuncti pa-
tris, eligendi liberam habeant potestatem. Constituit autem præfatus Archiepiscopus
aduocatum Hirsaugiensis monasterij ipsum comitem Erlasfridum, sub ea videlicet condi-
tione, vt mortuo patre, filius in aduocatione non succedat, nisi fuerit ad eam per abba-
tem & monachos, qui pro tempore fuerint, libera & spontanea eorum voluntate assump-
tus. Verebatur enim deuotissimus comes, ne monasterium post mortem suam
per filium siue nepotes iniuriam aut violentiam aliquam pateretur (quod hodie
apud multos fieri cernimus, si aduocacia hæreditario iure deuolueretur ad posteros. Id-
circo statuit, in abbatis voluntate pendere suo monasterio quem voluerit idoneum ha-
15 bere aduocatum. Et hæc libertas, multis per successum temporis confirmata priuile-
gijs, tam Apostolicis quam imperialibus, vsque in præsentem diem, in Hirsaugiensis cœ-
nobio inuiolata perseverat. Eodem quoque anno hæc dotatio & priuilegiata tradi-
tio facta per comitem Erlasfridum, ab Imperatore Ludouico pijsissimo confirmata est.
Peractis enim omnibus, quæ ad solenne dedicationis officium pertinebant, singulis
20 quæ ad sua reuersis, comes Erlasfridus Lintberto abbate secum assumpto, vna cum Orga-
rio venerabili Archiepiscopo & quibusdam alijs, ad Imperatorem Ludouicum in ci-
uitate Nemetensi, cum filijs, eo tempore (sicut diximus) curiam tenentem properauit,
& lecto coram eo donationis culogio perpetuam ab eo omnium confirmationem
30 impetrauit. Nottingus autem Vercellensis episcopus, qui fundationis Hirsaugien-
sis monasterij primus author fuit, multa pro decore domus Domini miserat, cruces au-
reas & argenteas, calices, libros & varia diuini ministerij ornamenta, qui vtrum huic de-
dicationi interfuerit, incertum habemus. Sed iam ad tempora quibus præfuit mona-
stero Lintbertus abbas primus calamum directuri, vitam sanctissimi præfati Aurelij,
qui omnium istorum causa fuit, sub breui compendio duximus præmittendam, vt qui-
cunque ista lecturi sunt, cuius meriti vir faerit apud Deum, intelligant. Et ne prolixiores
inueniamur quam ratio huius operis exoptulat, ita conuersationis eius historiam vete-
rem nobis oblatam percurrimus, vt verborum quidem plurimum, sententiarum vero
aut nihil aut parum obmitteremus. Natus igitur in Armenia beatus Aurelius ex paren-
40 tibus Christianis atque nobilissimis, vbi primum per ætatem licuit, literis traditus fuit.
Qui prouidentia diuina instructus, breui nō mediocriter in omni scripturarum eruditio-
ne proficiens, vniuersa quæ vel discere vel scire potuit in exercitium diuini conuertit amo-
ris, noctes diesque meditator diuinæ legis existens, animum à terrenis penitus cœpit auer-
tere, & in supernorum contemplationem dulciter eleuare. Crescentibus annis omni-
bus exornatus virtutibus & sanctitate præcipua fulgebat, norma & exemplar Christianæ
conuersationis cum vniuersorum admiratione factus: vt pote qui ætate quidem iuue-
nis, moribus & sapientia multis senibus senior apparebat. Vnde per omnes ecclesiasti-
ci ordinis gradus ad pontificatus apicem in ciuitate Rediciana maximo populi non mi-
nus quam cleri applausu, quamuis renitens, ascendere meruit: in quo constitutus, ho-
50 note maioribus quam hæctenus virtutibus clarior effulsit. Formam se gregis domini-
ci irreprehensibilem exhibuit, & non minus exemplo quam sermone populum ad ob-
seruantiam mandatorum Dei concitauit. Erat pater pauperum, & pius consolator
viduarum: qui quicquid habere potuit, totum in vsus egentium ministravit. Tam
sanctæ irreprehensibilis conuersationis extitit, vt nemo fuerit illo tempore in Armenia,
qui Aurelium episcopum Dei famulum cum laudis præconio non timeret. Omnis
diocesis Redicianæ viculos circuire monendo & prædicando sua sanctissima in per-
sona solebat, cunctis ministrans verbum salutis. Erudiebat in seors, confortabat
pupillanimes, deiectos erigebat, bonos & humiles hortabatur, quatenus in melius profi-

Confirma-
tio donatio-
nis.

Concessio
libera ele-
ctionis.

Constitutio
aduocati.

Libertas
huius mo-
nasterij.

Confirma-
tio impera-
toris.

Nottingus
Episcopus.

Vita S. Au-
relij episcopi.

Vermi epi-
scopus opere
& sermone
Aurelium
fuit.

Henrij

per
for

dicta fac-
cum mul-
obtinuit.

IBVS,
A-

ter impe-
n Erlasfr-
quam Spi-
et, quate-
& opor-
pi, abba-
nte Erla-
idictione
clesie epi-
Hirsau-
episcopi,
ratoris eo-
nsis, Wil-
grius epi-
densis fir-
ny si sci
filius eius
es, Adde-
gestorum
Consecra-
copus vna
relij de ce-
re inclufit,
aginates
idus me-
nt extero-
neam, in
t, cum in-
no, vt ne
antus reli-
aginta, v-
auit Hir-
otes, cœ-
latius suo
pum sum-
um pallio
no in coti-
o, coram
olo & Au-
basuis, a-
ibus in-
super alta-
ralem do-
r contine-
cum vicu-
ibidem
ubas & ec-
unt nomi-
na vil-

*Dionysius
Mediolanensis
episcopus
mittitur in
exilium in
Armeniam.*

*Maxima
inter eos
charitas.*

*Virtutes &
miracula in
Christi no-
mine facta.*

*S. Dionysius
in custodia
seruatur.*

*Dionysius
verba ad
S. Aurel.*

*Dionysius
mortitur.*

*Aurelius in
Italiam
proficiscitur.*

*Corpus Dio-
nysii Media-
lanum in-
troducitur.*

*Ambrosius
detinet Au-
relium.
Dionysius
apparet
Aurelio.*

*Aurelius
mortitur.*

*Ambrosius
orationem
facit in de-
positione
Aurelij.*

cerent desides pungebat, superbos & inquietos ad poenitentiam reuocabat. Interea dum
hinc sanctis operibus instaret, contigit beatum Dionysium Mediolanensis ecclesie archie-
piscopum ab Arrianis in eorum blasphemias subscribere nolentem, Imperatorum iussu in
Armeniam exilio relegari, in eam videlicet ciuitatem Redicianam, cui sanctus Aurelius prece-
rat episcopus. Hæc autem relegatio sanctissimi viri Dionysij facta est ab impijs Arrianæ se-
ctionis episcopis sub Constantino, Constantio & Constante Imperatoribus, anno Domi-
ni nostri Iesu Christi 361. Liberio Papa Romanæ ecclesie presidente, qui & ipse eodẽ anno
in exilium mittitur. At vero sanctus Aurelius venientem beatum Dionysium in ciuitatem
suam Redicianam, vt verum Christi discipulum cum ingenti latitia suscepit, & cognitis cau-
sis sui aduentus iterum atque iterum complexans virum, & cum lachrymans eum confo-
laretur audiuit, Lachrymas frater compecece, Domini est terra & plenitudo eius, omnium
orbis Christiano patria est. Maxima Dionysius episcopus à beato Aurelio reuerentia sus-
ceptus, nec minore humanitate hospitalitatis & munificentiã ab eo procuratus, in eadem
ciuitate vsque ad mortem, exilio relegatus permanfit. Mutuã igitur conuersationis intro-
ducta consuetudine, magna inter eos amicitia & familiaritas intercessit, quæ tunc cepit
in tempore & iam manet & perficitur in æternitate. Tanta vero amborum sanctitas fuit,
vt totam Armeniam fama eorum transcurreret, & omnes homines in admiratione per-
traheret. Confluebant infirmi ad eos & curabatur à languoribus inueteratis, obstelli quosq;
à dæmonibus ipsis orantibus sanctis liberabantur. Tanta siquidem miracula omnipotens
Deus per hos seruos suos operari dignatus est, vt Armeniam totam virtute & doctrina eo-
rum ad cultum sui misericors pater conuerterit. Sanctus deniq; Aurelius doctrina & præ-
dicatione sua fideles quosq; diligentissime præmonebat, Arrianæ pestem hereticos fugere,
& in fide sanctæ Trinitatis cum ecclesia sanctorum permanere. Quamuis autem beatus
Dionysius sub custodia teneretur, sicut relegati seruari eo tempore solebat, patuit nihilominus
ad eum quandoq; volebat sancto Aurelio accessus, tantaque sibi inuicem dile-
ctione coniuncti sunt, vt simul & cohabitare viui & consepeliri mortui condixissent. Ve-
rum post aliquot annos cum felix Dionysius mortem sibi instantem cerneret, beatum Au-
relium his verbis alloquitur, dicens: Scio frater charissime, finem mihi adesse in hoc m-
do viuendi, tempusque resolutionis meæ iam instat, cursum consummavi, fidem seruauim
reliquum in præsentis seculo est vnum quod à te peto, vt cum mortuus fuero, quã primò
potes, corpus meum ad ecclesiam meam Mediolanensem referas, vt que me viuum habe-
re non potuit, mortuum saltem habere mereatur. *Neq; longi itineris incommodo terrearis, Di-
minus erit tecum, merces tua magna nimis.* Cui S. Aurelius nimia eius dilectione & amore de-
uinctus consentit, leq; rogata facturum promissit. Itaque sanctus Christi confessor, anno
martyr Dionysius consummato viuendi ordine moritur octauo calendæ lunij anno Do-
mini 379. Sunt qui scribunt eum relegatum in Cappadociam, ibique mortuum, & cinere-
liquias per S. Basilium episcopum Mediolanum ad diuum Ambrosium fuisse remissas. Sed
hæc opinionum diuersitas, apud eos qui nouerunt historias, facile potest concordari. San-
ctus itaque Aurelius virtutum & miraculorum gloria insignis, tum vt laudes hominũ ex his
nascentes declinaret, tum vt defuncto satisfaceret amico. Post paucos annos reliquias
beati Dionysij arte desiccatas nauim imposuit, & Ponto feliciter transmissis, Mediolanen-
sibus muris post longi spacium itineris, S. Ambrosio episcopo cum omni clero & populo
eius occursum extra urbem properante gloriosus inuexit. Quanta exultatione omnium lacri-
cadauer fuerit exceptum, nemo facile dixerit, quippe quod omnes vt cœlo remissum de-
cebant reuerentia dignum. Diuus autem Aurelius (vt breuior sim) peracto pietatis officio, cum
ad suam redire cogitaret ecclesiam, hortante Ambrosio, cui contradicere nefas ducebat, remis-
sit, & Mediolanenses non minus quam proprius pontifex verbo & exemplo ad amoris cœlestis
patriam docere & inflammare curauit. Cumq; in orationibus quotidianis suam peregrinationem
Domino dirigendam commendaret, post resolutionem anni quo Mediolanum venerat,
apparuit ei sanctus Dionysius dicens, *Exaudite sunt orationes tue apud Deum frater Aureli, ecce
Domino te ad æternæ felicitatis gaudia vocante morieris, & iuxta corpusculi mei sacellum optat am reu-
pies sepulturam.* Confestim febris inuasit S. Aurelium, qui disposito testamento valedicens fra-
tribus, inter manus diui Ambrosij episcopi Mediolanensis commendatum, Domino sp-
ritum emisit octauo calendæ lunij, eodẽ videlicet die, quo & sanctus Dionysius ante trien-
nium in Armenia discesserat, anno Domini trecentesimo octuagesimo tertio, Gratiano
cũ fratre Valentiniano imperante. Sepultus vero est in proprio sarcophago ad Iarus S. Dio-
nysij in Ecclesia Mediolanensi. Cuius exequias beatissimus pontifex Ambrosius cum
multis lachrymis profecutus, illum sermonem insignem fecit ad populum, qui incipit, A-
miffimus

missus fratrem & pastorem dulcissimum, imo præmissus aduocatum: in quo laudes & præconia ipsius sancti præfulsi Aurelij, magnis eloquentiæ viribus effert in cœlum. Mâ-
 sic itaque corpus S. Aurelij ibidem sepultum multis clarescens miraculis, à tempore impe-
 rij Gratiani vsque ad imperium Caroli Imperatoris Magni, per annos ferè 437. quousq;
 Nottingus Vercellensis episcopus magnis illud precibus ab Archiepiscopo Mediolanen-
 se impetratum, anno quinto Ludouici Imperatoris primi, ad suam ecclesiam transfu-
 lit. Quod non longe postea sub eodem Ludouico, in Germaniam patriam suam euectum
 (sicut prædiximus) in Hirsaugiense monasterium collocauit, vbi vsq; in præsentem diem
 meritis eius omnipotens Deus multas virtutes & magna operatur.

*Durat se-
 pulchrum Me-
 dolani an-
 nu 437.*

*Aurelius
 transferitur
 Hirsaugia.*

DE LINTBERTO, PRIMO HUIUS MONASTERII

*abbate, qui præfuit annis XVI. & de conuersatione
 eius, gestisq; illius temporis.*

DCCCXXXVIII.

ANNO itaque Domini 838. sub Ludouico Imperatore pijsimo, Lintbertus monachus
 Fuldenfis, primus huius monasterij abbas, constitutus electione fratrum, qui cum eo
 venerant de Cœnobij Fuldenfis gremio, per Orgarium reuerendissimum Maguntinæ ec-
 clesie archiepiscopum baculo pastoralis donatus est, & præfuit regimini huius Cœnobij
 annis sedecim. Natus erat parentibus non infimis, secundum seculi dignitatem, ex Sue-
 uia, frater Bunonis abbatis Hirsfeldensis, qui & ipse monachus sancti Bonifacij, sub abba-
 te Baugolfo multis annis exiit. Porro Lintbertus ab infantia deuotus Deo, monachus
 factus est in cœnobio Fuldenfi, anno ætatis suæ octauodecimo, sub præfato abbate Bau-
 golfo, qui sancto Sturmone successerat, & per incrementum ætatis tam sub ipso Baugolfo,
 quam Egilone & Rabano successoribus, moribus sanctitatis, & scientia eruditionis mul-
 tum profecit. Itaque monachum induit anno Domini 796. indictione quarta. Ad Hir-
 saugiam vero missus Abbatiam suscepit, anno Domini (sicut prædiximus) 838. ætatis suæ
 60. conuersionis vero quadragesimo secundo, & rexit annis 16. Erat autem vir multum
 reuerendus, regibus ac principibus notus & familiaris: qui semper ex eo, quo monaste-
 rium ingressus est, non solum irreprehensibiliter vixit, sed quod amplioris censetur vir-
 tutis, tantæ sanctitatis emicuit, vt omnibus veræ perfectionis in sua conuersatione præbe-
 ret exemplum. Ad hunc Rabani præceptoris sui nonnulla in sacris literis scimus extare
 synthemata, quæ studiosi viri ingenium postulasse videntur. Legi sub nomine Lintberti
 abbatis pulcherrimum in canticis canticorum Salomonis opusculum, in quo fidelis ani-
 ma Deum suum sitientis desiderium & statum, tam pulchre, concinne & proprie descri-
 bit, vt nullus meo iudicio, quem legerim, de hac materia clarius vnquam tractauerit. An
 vero huius author operis idem sit abbas noster Lintbertus Hirsaug., non satis probatum
 habeo. Verum persuaderi posset amanti, quia quisquis tandem fuerit, sub Lothario Impe-
 ratore Ludouici filio scripsit, quod ex ipsius operis prænotatione constat. Cum autem
 Lintbertus hic noster abbas Rabani Fuldenfis doctissimi per omnia viri, multo tempore
 auditor & condiscipulus fuerit, non eum nisi eruditissimum euadere potuisse credendum
 est. Tenuerat enim ipse Rabanus adhuc monachus scholam monachorum publicam in
 cœnobio Fuldenfi, quam etiam abbas continuauit: in qua monachos non solum in sacris
 scripturis, sed etiam in secularibus literis omnifariam erudiuit. Nec solum Fuldenfis cœ-
 nobij monachos, sed etiam ex diuersis locis alijs ad se transfuissos, multos in omni genere
 doctrinæ discipulos instituit. Ex his complures postea successu temporis ad magnas di-
 gnitates promoti sunt. Præceptorem habuerat ex discipulis Bedæ Anglici monachi reue-
 rendissimum virum Albinum monachum & Abbatem monasterij sancti Martini Turo-
 nensis, Magni Caroli Imperatoris quondam didascalum, à quo ipse hauserat in Gallia,
 quod alios in Germania postmodum docebat. At vero Lintbertus Rabani primum con-
 discipulus & postremum auditor, quod à bono præceptore didicerat monachus, abbas nõ
 neglexit. Erat sane regularis disciplinæ studiosissimus cultor, qui non solum viuere secun-
 dum normam sanctissimi patris nostri Benedicti subditos sibi monachos verbo docuit,
 sed etiam in omnium virtutum plenitudine conuersando, oves sine reprehensione præ-
 cedens, vt bonus pastor exemplo boni operis patuit. Eius siquidem meditatio die ac nocte
 in lege Domini continuata semper exiit, qui sine intermissione orans ad Dominum,
 verus Christi discipulus in finem permanfit, fama sanctitatis & eruditionis eius se per om-
 nem circa regionem diffundente, multi viri nobiles filios suos magisterio eius institu-
 tos tradiderunt. Complures etiam ex his qui clari apud homines in seculo videbantur, vl-

*Lintbertus
 abbas pri-
 mus.*

*Qualitas
 Lintberti
 abbatis.*

*Quando sit
 monachus
 factus.*

*Conuersa-
 tionis eius
 sanctitas.*

*Scripsi in
 Canticum
 canticorum.*

*Rabanus
 præfuit scho-
 la Fuldenfi
 publicæ.*

*Albinus
 præceptor
 Rabani.*

*Abbas
 Lintberti
 religio.*

*Multiplica-
 tio fratrum
 S. Aurelij.*

Henrij

era
 toria

iro se illius disciplinae propter amorē regni caelestis subdiderūt, unde numerus fratrum breuiter auctus valde coepit excrefcere, & substantia temporalis multorum oblatione dilatata fuit.

*Corbeia
fundatur in
Saxonia.*

Hisdem temporibus monasterium Corbeienſe in Saxonia sub regula ſancti patris noſtri Benedicti, nouitatis ſuae ſumpſit exordium, quod fundari coeptum eſt anno Domini 822. indiſtione 15, quod pene eodem tempore cum iſto monaſterio diui Aurelij pontificis completum in habitari coepit.

*Selgenſta-
tenſis mo-
naſterij fun-
datio.*

Eodem ferme tempore monaſterium ſanctorum Marcellini & Petri martyrum in loco qui dicitur Selgenſtadt in Maguntinenſi parochia, ſub regula diui patris noſtri Benedicti fundatum per Ludouicum Imperatorem primum extitit, cooperatione venerabilis viri Einhardi olim Cancellarij, tunc autem monachi & primi eiusdem cenobij abbatis, in quo corpora praedictorum duorum martyrum Marcellini & Petri, anno Domini 808. a Roma, procuratione Imperatoris menſe Nouembri allata honorifice reſoſita ſunt.

DCCCXL.

*Viri ordinis
noſtri inſi-
gnis.*

Temporibus Lintberti abbatis primi ſancti Aurelij Hirſaugienſis, circa annum Domini 840. ſub Ludouico Imperatore piſſimo & filijs eius claruerunt in ordine noſtro benedicto multi celeberrimi viri, ſanctitate & eruditione ſcripturarum inſignes, qui vcluta ſtra caeli totam eccleſiam moribus & doctrina mirum in modum illuſtrarunt. Rabanus Maurus abbas Fuldenſis, de quo ſupra diximus, hiſ temporibus apud omnes in precio habebatur, propter integritatem vitae & inſtamabilem ſcientiae diſciplinam. Qui quata ſcripſerit, tam in libro noſtro de Eccleſiaſticis ſcripturis, quam in ſecundo de illuſtris viris ordinis noſtri, magna ex parte demonſtrauimus.

DCCCXLII.

*Rabanus ex
abbate ar-
chiepiſco-
pus.*

Denique anno Domini 842. qui abbatis Lintberti quartus annus erat, de Fuldenſi monaſterio per fraudes quorundam incitatus exijt, atque ad Ludouicum, filium Ludouici ſenioris Imperatoris confugiens, vſq; ad mortem Otgarij Archiepiſcopi Moguntinenſis qui eum expulerat propter quam neſcio cauſam, quaſi exul remanſit.

DCCCXLVII.

Sed poſt annos quinq; mortuo Otgario Rabanus archiepiſcopus in locum eius ſuſſeſtus anno Domini 847. indiſtione 10. omnium ſuffragio ſedit annis nouem. Homo pauperes miſericordiſſimus, qui eccleſiam ſuam moribus & ſcientia ſtrenue gubernauit.

*Haymo epi-
ſcopus Hal-
berſtatenſis.*

Claruit etiam iſſdem temporibus in Saxonia Haymo ex monacho Hirſfeldenſis cenobij, tertius epicoſopus Halberſtatenſis, qui anno Domini 840. indiſtione 3. in epicoſpum ordinatus praefuit annis 13. In omni ſanctitate & doctrina, qui multa praecleara volumina ſcripſit, de quibus in praefatis libris noſtris fecimus mentionem. Einhardus quoque ex imperiali Cancellario monachus, & ex monacho primus abbas in Selgenſtadt, vir doctus & religioſiſſimus, inter alia eruditionis ſuae monumenta ſcripſit geſta Magni Imperatoris Caroli, in vno volumine. Hiſtoriam quoque ſui temporis, & quaedam alia, quibus ſeſo modo Latinae linguae, verum & Graecae peritum oſtendit. Freculphus monachus Fuldenſis, qui ſcripſit ab origine mundi vſque ad incarnationem Domini chronicam valde inſignem, quam de ſeptem aetatibus mundi praenotauit: epicoſopus Lexouienſis hiſ temporibus claruit, qui ſua praedicatione & ſanctitate multos in agnitionem veritatis erudiuit.

*Einhardus
abbas mo-
naſterij Sel-
genſtadt.*

*Freculphus
ex monacho
epicoſ. Lexo-
uienſis.*

*Heſſia ab-
bas hie-
piſcop. Tre-
uerenſis.*

Floruit etiam circa haec tempora Heſſi ex abbate monaſterij Mediolanenſis, archiepiſcopus Treuerenſis, qui fundauit (monente ſancto Materno in ſomnis) monaſterium canonicorum regularium in Conſluentia, vbi videlicet Moſella Rhenum inſluit, in quod corpus ſancti Caſtoris de Cardona transferens collocauit. Sed canonici ſancti Caſtoris ante plures annos regulam abiecerunt. Idem vero epicoſopus anno octingenteſimo trigeſimo octauo, quo Hirſaugia fundata eſt, moritur: & apud ſanctum Matthiam extra Treuerim ſepelitur. Hildeuinus quoque abbas ſancti Dionyſij Pariſienſis, vir vnde cunq; doctiſſimus, deſcripſit vitam & paſſionem ſancti Dionyſij, ad Ludouicum Imperatorem primum. Quo anno Domini 827. oſſa ſancti martyris Sebaſtiani a Roma tranſtulit in Galliam: cuius caput poſt multos annos in monaſterio noſtri ordinis Treuerenſis dioceſis, quod Vindſaugia nuncupatur, a fundatore ipſius reſoſitum eſt.

*Hildeuinus
abbas S. Di-
onyſij.
Sebaſtianus
in Galliam
transferitur,
caput vero
in Gronau.
Theodul-
phus Aure-
lianenſis e-
piſcopus.
Hymnus in
Palmarum,
Gloria, laus,
&c.*

Eodem tempore apud Gallos magno fuit in precio Theodulphus, ex abbate Floriacenſis monaſterij epicoſopus Aurelianenſis, non minus ſanctitate vitae, quam eruditione ſcripturarum omni populo venerabilis. Hic a Ludouico Imperatore poſitus in cuſtodiam, neſcio ob quam ſuſpicionem coſurrationis ad filios a patre tum nimirum diſſentientes, hymnum quem in die Palmarum, in ſtatione cantare ſolemus, composuit: quum eo die Imperatore prope cuſtodiam in proceſſione ſolenni tranſeunte, dulci melodia voce canora perſonaſſet, delectat

Henrij

ille & viri Constantia & dulcedine symphonia, mox eum dimitti præconis voce mandavit. Incipit autem hymnus ipse cōuenienti carmine editus, Gloria, laus & honor sit tibi, &c.

Strabus quoque monachus Fuldensis, Rabani auditor & scriba, ipsdem claruit temporibus: qui multa & varia scripsit, sicut in alijs libris de Scriptoribus, editis declarauimus. Hic Fuldensis monasterij Chronicam inchoauit, quæ per alios succedentes continuata, non paruū nobis in editione huius operis, iuuamen præstitit. Sed & Angelomus monachus Luxouicensis cœnobij, in exponendis Scripturis diuinis, hoc tempore doctissimus apparuit. De quo alibi fecimus mentionem.

Ansegisus ex abbate Bobiensis monasterij archiepiscopus Senonensis, vir in Scripturis doctus, & in consilijs regū magnus & celeberrimus, plura scripsit, quorū alibi ratio habetur. Iohannes abbas Vercellensis, natione Scotus, Græce & Latine doctissimus, his temporibus claruit: qui iubente Carolo, Ludouici Imperatoris primi filio, libros S. Dionysij Areopagite in Latinū primus omnium transtulit, & cōmentarijs non sperendis exornauit. De Naturæ quoque diuisione, librū multæ subtilitatis, cum plerisque alijs quæ non vidimus, composuit. Aldericus monasterij Ferrariensis, nostri ordinis abbas post Hieremiam, sed ante Ansegisum immediate archiepiscopus Senonensis, his temporibus factus est. Corpora quoque sanctorum Seueri episcopi Rauennatis, Vincentij vxoris & Innocentij filii, per Ogarium archiepiscopum ad Maguntiam cum honore maximo translata sunt.

Heriulus rex Danorū cum vxore & filijs Maguntia baptisatur, tempore huius primi Lintberti abbatis, & magna pars Danorū ad fidem Christi conuertuntur, per monachos Corbeiensis monasterij, qui amore supernæ felicitatis, ad prædicandum Euangelium sanctum gentibus, Daciam ingressi fuerant. Amularius Fortunatus monachus Luxouicensis, postea Treuerensis Archiepiscopus, ac deinde sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, scripsit his diebus ad Ludouicum Imperatorem libros de officijs diuinis.

Anno Ludouici Imperatoris 23. sub Lintberto primo huius cœnobij abbate, Nortmanni ad fines Hollandiæ & Galliæ primum applicuerunt, qui multis postea annis hinc inde cum valido exercitu vagantes, in finita mala perpetrarunt.

Anno Domini 838. qui fuit primus annus Lintberti abbatis, 15. calendas Augusti sanctus Fridericus ecclesiæ Traiectensis octauus episcopus, in armario eiusdem ecclesiæ, post missarum solennia, dum orationi deuotus incumberet, à duobus satellitibus à Iudith imperatrice mercede conductis, crudeliter necatus, martyr summa veritatis effectus est. Diuina enim ad Imperatorem episcopus, non licet tibi habere Iudith filiam ducis Bauriæ, tibi sanguine proximam, pro vxore: aut abijce illam, aut ego te autoritate omnipotentis excommunicabo. His verbis impia Iudith exasperata, præconem veritatis non post multū temporis interfecit. Hoc immani scelere audito Gregorius Papa quartus, Ludouicum Imperatorem pro agenda poenitentia in monasteriū Suessionensē posuit. Et lesse episcopus Ambianensis, Iudith imperatricem alteram Herodiadem velo imposito monialem fecit.

Ex hac imperatrice Ludouicus filiū habuit Carolum cognomento Caluū, qui postea anno Domini 876. Imperator factus est. Hunc constituit ducem Bauriæ, Sueuiæ & Burgundiæ, alijs ex priore vxore filijs id egre fati ferentibus.

Demum anno Domini 840. dum Ludouicus Imperator poenitentia peracta filium suū Lotharium patri rebellē persequitur, veniensque ad monasterium Hirsfeldensē grauius infirmatur, & carru reductus atque nauigio ad Ingelheim imperiale palatiū statim moritur 12. calendas Iulij, anno Imperij suscepti 26. Cuius cadauer per Drogonem fratrem, episcopum Metensem, Metis in ecclesia sancti Arnolphi honorifice sepultū est. Drogo autem iste filius Caroli fuit magni Imperatoris & frater Ludouici primi, vir doctus & amator religionis, ex monacho factus est episcopus præfate ecclesiæ Metensis, pro cuius decore multa fecit.

Mortuo Ludouico Imperatore pijsimo, Lotharius filius eius succedens imperauit 10. annis 16. Habuit tres fratres ex patre: Pipinū, quem fecit ducē Aquitaniæ: Carolū Caluum, cui cecidit in diuisione paterna regnum occidentale à Britannico Oceano vsque ad Mosam fluium: Ludouicum, qui regnum occidentale, omnem videlicet Germaniā vsque ad Rhenū fluuentia, cum quibusdā alijs ciuitatibus adiacentibus pagis trans Rhenū, propter vini copiam forte consecutus est. Ipse vero Lotharius maior natus, Imperatoris nomen cum toto regno, quod vsque in hodiernum diē ex eius nomine Lotharingiā appellamus: quanquam modo sit ducatus, & tota prouincia, nec non & omnia regna Italiæ cum ipsa Vrbe Roma, in portionem suam accepit. Vxorē habuit Egillam, regis Angliæ filiam, quæ peperit ei duos filios Lotharium & Ludouicum postea Imperatorem.

Strabus monachus Fuldensis.

Angelomus monachus.

Ansegisus ex abbate episcopus Senonensis. Iohannes abbas Vercellensis.

Aldericus ex abbate episcopus S. Seueri transferitur.

Rex Danorum baptisatur. Monachi Corbeiensis prædicant. Amularius ex monacho Treuerensis archiepiscopus.

Primus Novimanorum incursus. S. Fridericus episcopus Traiectensis martyrizatur. Scelus magnū imperatricis Iudith.

Imperator cum vxore deponitur. Carolus filius Ludouici, Imperator Ludouicus moritur. Drogo frater Imperatoris ex monacho episcopus.

Ludouicus filius habuit. Diuisio inter fratres facta. Lotharius Imperator.

atque breui
nata fuit,
ncti patris
no Doui
elij ponti
ryrum in
ostri Bene
enerabilis
ij abbas,
mini 828.
sunt.
num Do
nostro be
qui vcluta
Rabanus
precio ha
quarta kri
stribus vi
le Fulden
m Ludou
guntina
m eius sit
Homoin
bernauit.
denis ex
e, in episc
clara volu
s quoque
ad, vir do
ni Impera
uibus se no
us Fulden
valde im
temporū
iuit.
sis, archie
nonasterium
nit, in quod
Di Caltonis
imo trige
tra Treue
q; doctiss
rimū. Qui
ncius ca
od Vind
ate Floria
ne Scripu
, nescio ob
uem in die
e prope cu
et, delectat
ille

Henrij
per
horica

*Alfridus
ex m. nabo
episcopus
Hilcheshei-
mensis.*

Claruit his temporibus Alfridus, ex monacho Corbeiensis cœnobij episcopus Hildeshemensis quartus, vir Deo vere dilectus, & in omni vita sanctissimus, qui rexit Ecclesiam sibi commissam strenue annis 28. & construxit maiorem ecclesiam prefata urbis, in qua & sepultus est. Fuit autem electus in episcopum anno Lintberti abbatis nono, qui fuit Dominicæ incarnationis 847. indictione decima.

DCCCXLVIII.

*Synodus
Moguntia
celebratur
à Rabano.
Episcopi &
abbates qui
interfuerunt
Synodo.
Lintbertus
in eadem
synodo fuit.*

Rabanus archiepiscopus Moguntinus, iussu Lotharij Imperatoris synodum apud Moguntiam episcoporum & abbatum conuocauit, anno Domini 848. indictione vndecima, in qua hæreticum quendam, nomine Godschalcum presbyterum condemnauit, & multa ad decorem & vtilitatem ecclesiasticam constituit. Fuerunt inter alios ibi presentes celeberrimi viri episcopi, Hecti archiepiscopus Treuerensis, Hildeboldus archiepiscopus Colonienfis, Alfridus episcopus Hildeshemensis, Haymo episcopus Haluerstatis, Ludericus episcopus Bremensis, Lintbertus primus iste abbas sancti Aurelij Hirsfeldensis, Waldo abbas Fuldensis, Einhardus abbas Selgenstetenfis, Brunvart abbas Hirsfeldensis, Bertolphus abbas Mediolacensis, Aduentius abbas Metensis, postea ibidem episcopus Radulphus abbas S. Medardi Sueffionensis, postea Bituricensis archiepiscopus. Et alij multi episcopi, abbates & monachi, inter quos complures erant vita & doctrina famosissimi.

*Error pseu-
d propheti-
se.*

118

His diebus quædam mulier fingens sibi angelum Dei apparuisse, qui nouissimum diem iudicij mox instare pronunciaffet, multos tam ex clero quam ex populo, per diocesim Moguntinam decepit. Quæ tandem per Rabanum archiepiscopum comprehensa, confessâ est, fuisse se per consilium cuiusdam presbyteri ad hoc quaestus gratia inductum.

DCCCXLIX.

*Sancta He-
lena impe-
ratrix tras-
ferta in
Galliam.
Fames in
Germania
fuit.
Lintberti
misericor-
dia.*

Anno Lintberti abbatis 11. corpus sanctæ imperatricis Helenæ matris Constantini Magni per Theogisum monachum à Roma transfertur ad Galliam, & in Remensi collocatur parochia, cuius caput hodie in Treuerensi ecclesia ostenditur.

Anno enim decimotertio, fames præualida Germaniam ita vastauit, vt pater filium inedia mortuum, ad ignem coctum manducare voluerit, si per vicinos casu non fuisset interceptus. His diebus Lintberti abbatis præstantissimi, in pauperes clementia magnum & ei nomen & monasterio Hirsaugiensi profectum accumulauit. Quanto enim plurimum vsus pauperum distribuit, tanto maiora recepit, Rabanus etiam archiepiscopus multam ea me perdurante pauperibus munificentiam exhibuit.

*Anglia fit
tributaria
Papa.*

Circa hæc tempora rex Christianissimus Angliæ Adelolphus Romam pergens, sub Leone Papa quarto, ex maxima deuotione Romanæ ecclesiæ tributariam fecit prouinciam suam, instituens, vt ex singula domo singulis annis sancto Petro nummus tolleretur argenteus.

DCCCLI.

*Lupus pres-
byter obiit.*

*Errares Go-
descalci pres-
byteri.*

Anno Lintberti abbatis decimotertij, Lupus Seruatus presbyter, vir doctissimus, ad quem Rabanus adhuc abbas scripsit olim octo libros in Epistolâ Pauli ad Romanos, migravit ad Dominum. Is ante biennium præsens in synodo Moguntinensi presbyterum illum Godschalcum de libero arbitrio, prædestinatione & sanguine Christi, male sententem ac multos conturbantem, fortissima disputatione coram omnibus qui aderant, manifeste vicit & confutauit. Qui etiam ad euidentiore declarationem veritatis, inter alia quæ scripsit, de his quoque rebus tractatum pulcherrimum composuit.

DCCCLIII.

*Haymo
obiit.*

*Hildegrius
succedit.
Haymoni.
Anscarius.*

Anno Lintberti abbatis decimoquinto, qui est Domini 853. obiit sanctus Haymo, tertius episcopus Haluerstatis, ex monacho Hirsfeldensi, vir per omnia Deo dilectus, qui verbo, scripto & exemplo, multos ad semitas iustitiæ reuocauit, & in maiori ecclesia Haluerstati sepelitur. Cui sanctus Hildegrius in episcopatu successit annis fere 34.

Claruit his temporibus sanctus Anscarius, ex monacho cœnobij Corbeiensis, primus archiepiscopus Bremensis, ante quæ tres fuerunt episcopi, videlicet Wilhardus, Wilhericus & Ludericus, sub archiepiscopo Colonienfi. Sed Lotharius Imperator destructa per Danos ciuitate Hamburg, archiepiscopatum qui tum erat ibidem transfudit in Bremam, cui sanctum ipsum Anscarium præfecit, qui sedit annis trigintaquatuor, vir doctus atque sanctissimus, qui multis in vita & post mortem miraculis claruit. Sepultus est in ecclesia Bremensi. Festum eius tertio nonas Februarij colitur.

*Leo quartus
Papa ex mo-
nacho.*

Floruit etiam hoc tempore Leo Papa quartus, ex monacho cœnobij diuini Martini in vrbe, tunc ordinis nostri primum presbyter cardinalis tituli Sanctorum quatuor corona-

torum

Henric

torum à Sergio pontifice ordinatus, coque mortuo succedens in pontificatu summo pre-
fuit annis octo, mensibus tribus, vir doctus & vita sanctissimus, qui mortuus in catalogum
sanctorum relatus est: cuius festum 16. cal. Augusti colitur.

DCCCLIII.

Lintbertus autem abbas primus, vir valde venerabilis, post multos labores pro Dei
amore in sancta religione habitus, senioque confectus, ad Christum toto corde suspirans
moritur tertio Idus Iunii sub Lothario Imperatore, anno Domini 854. indictione 2. eta-
tis suae 76. suscepti vero regiminis abbatis anno 16. nondum completo: qui monasterio
huic laudabiliter & vtiliter praefuit, & multa per suam conuersationem sanctissimam do-
natione fidelium bona acquisiuit: cui in abbacia huius monasterii, Gerungus mona-
chus successit annis duobus & triginta, de quo postea dicemus.

Lintbertus
primus ab-
bas Hirsau-
gensi mo-
nasterio.

Hoc ipso anno quo reuerendissimus abbas Lintbertus obiit, Nortmanni Britannia,
Galliam & Franciam crudeliter deuastant, ciuitatem Nammetensem subuertunt, & epi-
scopum in sabbato sancto baptismi consecrationi intentum cum toto clero occidunt.
Templa quoque sancti Martini Turonensis concremant.

Nortmanni
Galliam in-
fessant.

Sancto papa Leone mortuo eodem anno Ioannes Anglicus successit duobus annis
& mensibus tribus, quem ferunt quidam foeminam extitisse, & vni familiari soli cognita,
& ab eo compressam peperisse in strata publica. Et ob id nonnulli eam inter pontifices po-
nere noluerunt, quasi indignum facinus abhorrentes. Sed nos iam cursu venerabilis Lint-
berti consummato, styllum ad successorem vertamus.

Foemina
Papatum
obtinuit.

DE VENERABILI GERUNGO, SECUNDO ABBATE, QUI
praefuit annis triginta duobus, & qualia temporibus suis gesta sunt.

MORTUO igitur atque sepulto reuerendissimo abbate Lintberto, non sine magna
tristitia fratrum, quippe qui maximo eius tenebantur amore: mox ad electionem
nouo pastoris conuenientes, venerabilem virum Gerungum in demortui patris locum
constituere pastorem, anno Domini 854. indictione secunda: Lotharij primi Imperatoris
anno 14. qui praefuit huic monasterio annis 23. Is vero Gerungus in Fuldensi coenobio
monachus factus sub Rabano abbate, cum Lintberto abbate & alijs fratribus in princi-
pio foundationis huc missus aduenit, qui se dignum sancti Benedicti patris filium semper
exhibere cupiens propositum monasticum, quod semel pro Dei amore sumplerat inui-
oluntarium, vsque ad mortem custodiuit. Vnde cum Lintberto mortuo multi pastorali cura
monachi in hoc coenobio essent digni, tamen inter dignos dignior iste apparuit, qui vt
Aiothi ambidexter, ita ad curam videbatur rerum temporalium idoneus, vt spiritualium
curam anteferre omnibus & vellet & posset. Audiuit Rabanum in Fuldensi monasterio
legentem, quo in abbatem sublimato eius discipulus Strabus schola publica praelatus est,
qui hunc Gerungum tunc adolescentem Rabano praecipiente singulari diligentia profe-
quutus est. Mos erat in praefato Fuldensi coenobio his temporibus monachos non so-
lum in Scripturis sanctis instruere, sed etiam in omni seculari scientia literatura ad ple-
nam erudire. Probe enim iudicabant sapientissimi viri diuinis scripturis neminem posse perfecte in-
telligere, quem literas secularis doctrinae contigisset ignorare. Extant multa monachorum istius
temporis praecleara volumina, in quorum comparatione ea, quae hodie cuduntur à pluri-
que tanquam palae vilescunt. Reperi autem inter alia Strabi huius opuscula, libellum de
Arithmeticis dimensionibus, quem scripsit ad istum Gerungum abbatem sancti Aurelij,
cui praepositam epistolam sic incipientem: Reuerendissimo merito patri, atate filio, litera discipulo,
gratia magistro, Gerungo abbati. eterna beatitudinis premium possidere. Ex his intelligere possu-
mus, Gerungum abbatem in omni literatura fuisse studiosum, quia nisi extitisset doctissimus,
nonquam vir tantus de tam subtili disputatione scripsisset, maxime in tanta doctorum vi-
rorum copia ad ignaram. An vero etiam Gerungus ipse aliquid scripserit, incertum habe-
mus: quem tamen fuisse doctissimum, postquam tantos audierit praecceptores, non dubi-
tamus. Longa enim inter capedo temporis, vt pote plusquam sexcentorum annorum, mul-
ta praecclare gesta monachorum & abbatum Hirsaugiensis coenobij in obliuione deducēs,
venire ad nostram notitiam non permisit. Fuit autem Gerungus vir strenuus, & maximus re-
gularis discipulatus amator: qui ab incunte aetate à bonis praecceptoribus in timore Dei fun-
datus, bonum se pastorem oibus sibi commissis opere & sermone vsq; ad vitam finem ex-
hibuit. Qui quamuis in conuersatione spirituali super omnes esset diligens & studiosus,
curam tamen rerum temporalium non neglexit, quin potius eo praesidente monasterio
substantia temporalis mirum in modum aueta fuit.

Gerungus
abbas Hirs-
augiensis se-
cundus.

Vita Geru-
gi describitur.

Gerungus
audiuit Ra-
banum ab-
batem.

Non con-
temptores
secularis li-
teraturae
monachorum.

Epistola
Strabi ad
Gerungum.
Fuit vir in
omnibus do-
ctissimus.

Commissa-
tur ex zelo
disciplina
abbas.

His temporibus Bruno dux Saxonum, construxit monasterium illud quondam ce-
B

Henric
Henric

opus Hil-
xit Ecclē-
vrbis, in
o, qui fuit

um apud
one vnde
m nauit, &
bi praesen-
chiepisco-
rtatensis,
augiensis,
selensis,
episcopus
t alij mul-
famofissi-

uissimum
per dicece-
prehensio-
inductum.

onstantini
ensi colo-

ater filium
non fuisse
magnum
im plurimū
multa et

ergens, sub
cie provin-
us solore-

issimus, ad
manos, in-
oyrerum il-
le sententia
lerant, ma-
s, inter alia

us Haymo,
eo dilectus,
oti ecclesia
fere 34.

ieicns, pri-
ardus, Wil-
or destructa
tulit in Bre-
v, vir doctus
us est in ec-

ij Martinim
ior corona-
torum

Gaudersheim fundatur in Saxonia.

leberrimum in Saxonia, quod Gaudersheim dicitur, in quo moniales secundum regulam diui patris nostri Benedicti uiuentes, posuit. Post eum filius eius dux Ludolphus qui opus eiusdem ducis Ludolphi senior filia, quae praefuit Christi virginibus annis duobus & viginti, in multa uita & conuersationis sanctimonia. Qua mortua, soror eius nomine Gerburga in abbacia successit annis 14. uirgo & ipsa sanctissima, quae multis effulgit in uita & post mortem clara uirtutibus. Qua tandem & ipsa de medio sublata, tertia ducis Ludolphi filia in abbatisam electa fuit nomine Christina, quae in sancto uirginitatis proposito religiose conuersando a sanctitate praecedentium sororum non recessit. Idem quoque Ludolphus dux construxit & aliud monasterium uirginum in Saxonia dictum Brunteshusen, & uiriusque confirmationem a papa Nicolao cum multis sanctorum reliquijs obtinuit. Claruerunt his temporibus ex ordine monastico multi excellentissimi pontifices, sanctitate & scientia literarum insignes, Abbates quoque & monachi tam uita quam eruditione scripturarum celeberrimi, qui multa & varia ad aedificationem posteritatis in re literaria, uolumina ediderunt.

Abbo episcopus ex abbate factus.

Christianus monachus doctissimus. Egil abbas Prumiensis.

Abbo ex abbate monasterij sancti Germani sit episcopus Altfiodorensis, frater Helibaldus ante eum ibidem episcopus extitit, ambo uiri strenui atque sanctissimi, & in diuinis scripturis, quam in seculari scientia nobiliter eruditi. Christianus qui & Druthmarus monachus Corbeicensis uenerabilis presbyter, multa his temporibus in expositione diuinarum scripturarum uolumina componit. De quo nos in alijs libris de Scriptoribus ecclesiasticis, latius fecimus mentionem. Egil abbas monasterij Prumiensis in Treuerensi parochia constitutus est, primo anno Gerungi, uir nobilis atque doctissimus, amicis regum & principum, qui in regulari conuersatione maximum nomen laudis acquisiuit.

DCCCLV.

Imperium tripartitum diuiditur.

Anno secundo Gerungi abbatis, qui fuit domini 855. Lotharius Imperator senio confectus conuocatis primoribus regni, imperium inter filios diuisit. & Ludouico quidem Italiam tradidit, eumque imperatorem constituit. Lothario autem, regnum quod a suo nomine Lotharingiam uocari diximus, concessit. Carolo uero qui iunior natus erat, regnum Prouinciae dedit. Quibus rite dispositis, ualedicens suis seculum reliquit, & Prumiense monasterium sub praefato abbate Egilone ingressus, monachus factus est, qui in sancta religione secundum regulam sanctissimi patris nostri Benedicti laudabiliter perseuerans usque ad finem, tandem optime consummatus moritur 3. cal. Octobris, ibidem sepultus. Post Lotharium itaque monachum factum Ludouicus eius filius imperauit annis uero & viginti.

DCCCLVI.

Lotharius rex adulterium.

Anno autem Gerungi abbatis tertio, qui fuit Domini 856. Lotharius rex frater Ludouici Imperatoris duxit in uxorem Thiedbergam filiam patris sui Caroli Calui postea Imperatoris. Sed non multo post repudiavit eam, & superduxit Waldradem concubinam suam pristinam, sororem Guntheri archiepiscopi Colonienfis, ex qua coniunctione multa mala non solum illi, sed etiam omni regno eius suborta sunt.

Rabanus archiepiscopus moritur.

Eodem anno Rabanus archiepiscopus Moguntinus moritur, & in monasterio sancti Albani, non sine sanctitatis opinione sepelitur, uir doctus & in pauperes misericordissimus, quippe qui tempore famis, quae anno Lintberti abbatis 13. totam Germaniam oppresserat, multorum inopiam releuauit. Morabatur enim eo tempore in quadam uilla parochiae suae, cui uocabulum est Vinicella, nunc uero corrupto nomine *Winkel* appellatur, & pauperes de diuersis locis uenientes suscipiens, quotidie plus quam trecentos alimento sustentabat, ex his qui in praesentia illius assidue uescabantur. Venit autem die quadam inter alios mendicantes mulier quaedam inedia pene consumpta, cum puerulo paruulo, quae priusquam ad limen portae domus episcopalis pedem imponderet, praenimia imbecillitate corruens spiritum exhalauit. Puer autem mammillam genitricis mortuae iacentis, tanquam adhuc uiueret extrahens & sugere tentans, omnes intuentes gemere ac flere coegit. Successit ei in archiepiscopatu Moguntinensi Carolus annis septem.

Misericordia eius in pauperes.

Nota miserabilem casum.

Normannorum incursum. Vicus parochiarum a Normannis destruitur.

Circa haec tempora Normanni cum Danis, Hollandiae cum ingenti multitudine classibus applicantes, Duerstadem vicum nominatissimum, in quo parochiales ecclesiae fuisse memorantur quinque & quinquaginta, penitus destruxerunt, interfectis omnibus habitatoribus eius. Deinde ciuitatem Traiectensem capientes destruxerunt, funditus omnem populum cum clero uniuerso crudeliter necantes. Hungerus autem Traiectensis eo tempore praeful, cum paucis Canonicis fuga lapsus, uenit ad Lotharium quondam Imperatorem in monasterium Prumiense.

DCCCLIX.

DCCCLIX.

Anno Gerungi abbatis Hirsaugiensis sexto, claruit Hucbertus ex duce monachus, & abbas monasterij sancti Richarij, frater Thiedbergæ reginæ, vir sapiens & strenuus, cui Lotharius ducatum inter Iurum & montem Veneris regendum commisit. Verum cum Lotharius Thiedbergam reginam sororem Hucberti abbatis postea superinducta pellice Wuldrada abiiceret, abbatem sensit inimicum, quo procurante tandem sororem recipere coactus est.

Hugbertus abbas ex duce,

DCCCLX.

Anno Gerungi abbatis septimo, qui fuit Domini octingentesimo sexagesimo, Ludouici vero Imperatoris quarto, in ciuitate Moguntinensi diabolus nequitiam suam & odium erga hominem euidenter exercebat. Lapidem de fenestris domorum iecit in homines, percussit noctu ac die quasi malleis quibusdam fortiter parietes, pulsabat multorum ad ianuas, inde manifeste loquendo furta passim prodidit, & magnam inter homines discordiam seminauit. Deinde animos omnium contra vnum hominem concitauit, quasi pro illius peccato ceteri talia paterentur, cuius fruges in vnum coacernatas incendit. Vbiunque intrasset ille homo, statim domus per demonium illud incendebatur, ita vt etiam nisi in agris nullus esset manendi locus. Propter hoc litanias presbyteris agentibus, & aquam benedictam spargentibus, hostis natura humana à lapidibus iaciendis interim aliquantulum cessauit: quibus recedentibus, diabolus horribiliter clamans dixit, se sub cappa vnius sacerdotis, cuius nomen expressit, dum aspergeretur aqua benedicta, quasi cum amico familiari laruisse, quem & accusauit publice, quod cum procuratoris filia concubisset. Itaque per triennium continuum se perstitit, donec ibidem multa adificia incendio consummeret. Audiebatur quidem clamans, vsulans, loquens, pulsans, percutiens parietes, & iaciens lapides in homines, sed nihil penitus videbatur. Verum alibi legimus, hæc non in ciuitate Moguntina, sed in quodam vico eius diœcesis contigisse.

Diabolus per triennium Moguntiam vexat terribiliter.

Improbis dæmonis huius.

Hoc ipso anno Gerungi septimo, in die octaua, moritur apud Moguntiam Probus presbyter & monachus sancti Albani, vir sanctus atque doctissimus, cuius conuersatio & studium eandem ecclesiam Moguntinam mirifice illustrauit.

S. Probus monachus & presbyter moritur. Meginradus monachus martyrizatur.

Hoc eodem anno sanctus Meginradus, ex monacho cœnobij Augiensis eremita in Nigra sylua, noctu in cella sua à duobus latronibus, magnam se pecuniam apud illum recepturos existimantibus martyrizatur 12. calendis Februarij: cuius corpus ad monasterium Angiense reductum & sepultum infinitis miraculis multo tempore coruscavit. Porro latrones duobus coruis, quos sanctus Meginradus nutrierat, insequentibus eos proditi, secundum leges patriæ rotati sunt. Claruit his diebus Egilo, ex monacho Senonensis post Wanelonem archiepiscopus, vir omni bonitate conspicuus, & dignus omnium Christi pastor.

Egilo ex monacho archiepiscopus.

Eo tempore fames & mortalitas magna per regnum Francorum efferbuit, & maxime per Aquitaniam & Burgundiam, ita vt præ multitudine morientium non esset qui mortuos sepeliret.

Ansbaldus Abbas claret.

Eodem anno Egil abbas Prumiensis abbatiam suam sponte resignauit, cui Ansbaldus in regimine successit, vir omni sanctitate & bonitate conspicuus, qui verbo & exemplo multos ad amorem cælestis patriæ conuertit.

Mico monachus S. Richarij.

Claruit iisdem temporibus Mico monachus sancti Richarij, vir studiosus & valde doctus, qui multa & varia scripsit, tam metro quam prosa excellenter edita. E quibus legimus librum dixerorum Epigrammatum. Excerpta quoque Poetarum, librum etiam Ænigmatum, & quædam alia. Notgerus ex monacho sancti Galli episcopus Leodiensis, his temporibus inter Ecclesiasticos scriptores clarus habetur, qui primus vsu Sequentiarum adiuuenit, quas cantari in ecclesia cis Alpina Nicolaus papa primus consensit. Huius Notgeri discipulus fuit Salomon, ex monacho Constantiensis postmodum episcopus, qui & ipse nonnulla ingenij præclari posteris monumenta reliquit. Wandelbertus quoque monachus Prumiensis cœnobij sub abbate venerabili Ansaldo, hoc ipso tempore claruit: qui inter alia ingenij sui opuscula vitam & miracula sancti Goaris presbyteri & eremite iuxta Rhenum in Treuerensi parochia quiescentis, in duobus libris comprehendit.

Notgerus ex monacho episcopus.

Salomon ex monacho episcopus. Wandelbertus monachus Prumiensis.

DCCCLXI.

Anno autem Gerungi abbatis octauo, Waldo Fuldensis abbas deponitur à Ludouico Imperatore, cui Thuode successit.

Abbas Fuldensis deponitur.

DCCCLXIII.

Anno autem eius 10. qui fuit Domini 863. obiit Carolus Moguntinensis: cui Lintbertus successit. Ad hunc Lintbertum scripsit Otfridus monachus Wissenburgensis, quod

Otfridus monachus Wissenburgensis.

Henrij

per a
o r i e a

dam Rabani auditor quatuor libros Euangeliorum metricè in lingua nostra Theutonica quibusdam regulis formata: vt paucissimi hodie reperiantur, qui eius scripta intelligant. Scripsit & alia plura, de quibus in minori catalogo Germanorum fecimus mentionem.

Werenbertus.

Werenbertus etiam monachus S. Galli, vir in omni scientia tam seculari quam diuina doctissimus, his temporibus inter scriptores clarus habetur, qui multa ingenii sui monumenta posteris legenda composuit.

Ruthardus.

Ruthardus quoque monachus, huius cœnobij Hirsaugiensis vnus ex primis missis à Fulda, Rabani & Strabi monachorum quondam auditor atque discipulus, vir vnde cunctis doctissimus, metris excellens & prosa, inter scriptores huius tempestatis celeberrimi nominis fuit. Qui (vt scribit Meginfridus monachus Fuldenfis in Chronica) vir in omni scientia & sanctitate conspicuus, tantæ fuit eruditionis & probitatis, vt quum Ludouicus imperator eum post mortem Haymonis episcopi vellet in locum eius Haluerstatis ecclesie ordinare pontificem, consentire noluit, dicens notabile verbum: Da episcopatum alteri, qui sit idoneus: ego quietem vitæ regularis, & studium Scripturarum, omnibus diuitiis & honoribus mundi incomparabiliter duxi præferendum. Scripsit autem inter cetera ingenij sui opuscula, passionem sancti Bonifacii archiepiscopi heroico carmine pulcherrime in duobus libris. Hic primus inter omnes quos ego legerim, regulam sanctissimi patris nostri Benedicti commentario glossare ausus est: cuius expositionis proœmium sic incipit, post exordium ipsius regulæ: Tres enim sunt ecclesiasticæ disciplinæ: prima physica, id est naturalis: secunda ethica, id est moralis: tertia logica, id est rationalis: nam physica, deriuatur ab eo quod est physis, natura, &c. Scripsit insuper de musica, geometria, arithmetica, & cæteris artibus humanitatis plura opuscula. Ipse enim primus in cœnobio sancti Aurelij, vt Meginfridus testis est, monachis diuinas scripturas & seculares literas legere, more Fuldenfium cœpit. Tam vero eruditus in omni scientia fuit, vt non solum monachi de aliis cœnobiis ad audiendum illum, sed etiam seculares certatim confluerent.

Meginfridus chronographus.

Ruthardus primus vespertinus. Ruthardus scripta.

Ruthardus scholasticus in bonum institutus.

DCCCLXV.

Ruthardus mortuus.

Moritur autem plenus dierum & sanctitate, anno Gerungi abbatis 12. qui fuit Domini 865. indictione 14 sepultus in ecclesia sancti Aurelij, octauo calendæ Nouembriis, cui Richbodo monachus hoc epitaphium posuit:

Ruthardus episcopus.

*Hoc per iter rogito, qui pergis rite viator,
Paulisper siste gressum, hunc titulumque lege:
Ipsam per speculum supplex memorare sepulsi,
Ruthardig, pius, dic Misereere Deus.*

Hartmondus.

Hartmondus præterea monachus sancti Galli, vir studiosus & doctus, ad quem Otfridus præfatus Wissenburgensis, & noster hic Ruthardus sancti Aurelij multas epistolas scripserunt, ingenium suum varia edendo acuit, & post Notgerum publicæ monachorum scholæ præfectus, complures post se discipulos in omni sapientia doctissimos reliquit. Sanctus papa Nicolaus primus Lotharium regem, fratrem Imperatoris, propter Thiedbergam reginam iniuste repulsam, vna cum pellice Waldrada excommunicat ad instantiam fratris reginæ, qui causam ad apostolici audientiam detulerunt. Ob eandem causam Gertherus Colonienfis, & Thiedgaidus Treuerensis archiepiscopi, ab eodem papa depositi, vsque ad laicalem statum dignam iniquitatis suæ mercedem acceperunt. Quippe qui falsis criminibus arte confectis, reginam innocentem damnare præsumperunt.

Lotharius rex excommunicatus.

Treuerensis & Colonienfis archiepiscopi in laicatum.

DCCCLXVI.

Imperator Ludouicus in monachum.

Acta sunt hæc anno Gerungi abbatis tredecimo, qui fuit Domini 866. Ludouicus autem Imperatoris secundi vndecimo. His temporibus Imperator Bulgarum cum omni gente sua ad fidem Christi conuersus, fit monachus. Sed quum filius eius iuueniliter accessisset ad cultum gentilitatis redire tentaret, pater cingulo regioque cultu resumpto, cum iniquitatis cepit, oculisque effossis in carcerem trussit. Minoreque filio in regnum locato, ad monasterium reuersus vsque ad mortem in proposito monachico permanfit.

DCCCLXIX.

S. Maurus transfertur.

Anno Gerungi abbatis 16. corpus sancti Mauri discipuli diui patris nostri Benedicti abbatis, propter timorē Nortmannorū, à Glandifolio ad monasteriū Fossacete in Burgundiam transfertur. Floruit his temporibus apud Gallos magno in precio Hinemarus Archiepiscopus

episcopus Remensis, ex monacho sancti Dionysii Parisiensis, vir in divinis scripturis eruditissimus, qui multa scripsit egregia volumina, quibus mentionem alibi fecimus.

DCCCLXXI.

Anno Gerungi abbatis 18. post depositionem Thiurgaudi archiepiscopi, Bertholfus abbas Mediolanensis nostri ordinis, fit archiepiscopus Treuerensis, vir ingenio acer, qui privilegia ecclesiae suae nec in minimo passus est violari: cuius tempore Treuerenses omnia ornamenta sanctuaria & reliquias metu Normanorum subterraneis cameris absconderunt.

Bertholfus ex abbate episcopus.

DCCCLXXII.

10 Anno autem Gerungi abbatis 19. sanctus Rex Anglorum Edmundus Nortmannus martyrizatus, in finitibus claruit miraculis.

Edmundus rex martyrizatus.

DCCCLXXIII.

Anno vero eius 21. qui fuit Domini 874. in Italia regione civitate Brixienfi per tri-
dum sanguis pluit à caelo, & Nortmanni multa mala Christianis faciunt.

Sanguis pluit à caelo.

Claruit his temporibus Wallo post Christianum monachum, & ipse ex monacho Altisiodorensis episcopus; frater Ansegisi archiepiscopi Senonensis, de quo loqe supra diximus, anno Linberti abbatis primo. Iste Wallo fuit vir scientia & moribus clarus, cuius maximum erat studiu magistros & professores literaru scientiae & moribus clarus, cuius fuit vti, alloquiis perfrui, & suo illos continuo crebrius recreare. In omni conuersatione sua semper ex clero quosdam habere secum voluit, ne vel modica laicis daretur occasio detrahendi: unde solitus erat dicere, nesciant laici quid faciãt clerici, & pares parib. locentur.

Wallo ex monacho episcopus.

DCCCLXXVI.

Anno Gerungi abbatis 23. in mense Iunio, subita & nimia aquarum inundatio facta est, ita ut villa quaedam in Saxonia, longe à torrentibus & fluminibus remota, in momento cum hominibus & bestiis, cum arboribus & aedificiis, cum ecclesia & altari penitus absorpta sit, ita vt nullum habitacionis vestigium penitus remanserit.

Villa absorpta.

Circa haec tempora claruit Ericus monachus Altisiodorensis, Wallonis episcopi capellanus, vir vnde quinque doctissimus, qui multa & varia conscripsit opuscula metro & prosa, de quibus in Catalogo scriptorum fecimus mentionem.

Ericus monachus.

DCCCLXXVII.

30 Anno Gerungi abbatis vicequarto, Domini vero octingentesimo septuagesimo septimo, in indictione decima, quinto calendas Septembris, Ludouicus Imperator secundus moritur apud Francfordiam, & in monasterio Laurisensi tunc ordinis nostri, non longe à Wormatia sepelitur. Cui Carolus, qui dicitur Caluus, successit, filius Ludouici imperatoris primi.

Ludouicus imperator moritur.

Claruit his temporibus magna eruditionis & opinionis apud omnes Milo monachus sancti Amandi, qui vitam eiusdem sancti, pulchro carmine edidit, & librum de Sobrietate, ad Imperatorem Carolum Caluum. Huius nepos Hunibaldus monachus, & ipse in cenobio sancti Amandi, sub disciplina patris constitutus, in septem artibus, quas vocant Liberales, mirum in modum proficiens, multa ingenij sui opuscula composuit. Qui quum maximus esset musicus, de sancto Dauid, & alijs multis, cantus dulcissimos composuit. Hugbaldus quoque monachus Eluenensis, poeta & rhetor sui temporis omnium celeberrimus, de laude Caluorum, opusculum miranda inuentione composuit, in centenis versibus, cuius omnia verba incipiunt ab vna litera C, vt

Milo monachus.

Hunibaldus monachus.

Hugbaldus monachus.

Carmine clarifone caluis cantate camana.

Quod opus Imperatori Carolo Caluo dicauit. Scripsit etiam ad archiepiscopum Moguntinum Hattonem de Musica, non spernendum opusculum, & quadam alia. Sed & Bertramus monachus, in omni literatura doctissimus, scripsit ad Carolum regem de Praedestinatione. Item de corpore & sanguine Domini, cum alijs multis, quae ad notitiam nostrae lectionis non venerunt.

Bertramus monachus.

DCCCLXXVIII.

Anno Gerungi abbatis vigesimo sexto, fuit Domini octingentesimo septuagesimo sexto, fuit quidam iudeus nomine Sedechias, olim (vt fama est) physicus & medicus Ludouici Imperatoris, magis in disciplinis imbutus, qui faciebat multa miranda & stupenda ludibria publice coram principibus & quibuscunq; alijs. Egit namque arte sua, vt hominibus videretur deuorare homine armatum cum equo & omnibus armis. Carrum quoque onustum foeno cum ipso foeno, equis & auriga. Amputabat hominibus capita, manus aut pedes, quae pelui coram imposita, cum sanguine defluente, omnibus videnda praebuit: quae

Iudeus miracula facit.

Remmij

era. o r i ca

statim ad loca, vnde videbantur abscissa, sine detrimento hominis relocavit. In aere transiens videbatur & audiebatur ab omnibus, qui venationes, cursus, & alia quae homines super terram exercere solebant, in nubibus & aere facere putabatur. Tam multas & varias ludificationes faciebat, vt omnes vltra quam credi potest, mirarentur.

DCCCLXXXII.

*Colonia, cū
aliis destrui-
tur.*

Anno Gerungi abbatis trigesimo, Nortmanni cum inestimabili multitudine Coloniā, Traiectum, Tungris, Bunnā, cum omnibus viculis & castellis adiacentibus, comburunt & destruunt. Palatiū quoque Aquisgranense, & monasteria nostri ordinis, Stabulaus, Malmundarium, Prumiā, sancti Walarici & Richarij, ferro & igne devastant, nulli parcentes sexui, non ordini, non aetati, sed omnes interficientes quos invenire potuerunt. Post haec Treverim incendunt, cives interficiunt, pradam abducunt. Ad Metensem urbem procedentes habito cum civibus praelio victores existunt, in quo Walo episcopus Metensis, cum multis aliis occubuit. Treverensis autem archiepiscopus Bertolphus fuga lapsus evasit, qui tamen anno sequenti obiit.

*Walo epi-
scopus.*

*Carolus im-
perator obi-
it.*

Eodem anno Carolus imperator Caluus ex Italia proficiscens in Galliam, veneno potatus moritur. Iohannes autē papa octavus Ludovicum Balbum filium eius vnxit imperatorem: vnde commoti Romani, custodiri papam vt captum, iubent, & Carolum cognomento Grossum, Imperatorem eligunt: simulque ambo Imperatoris nomen tenuerunt annis duobus, donec assumpto veneno Ludovicus Caroli Calui filius interijt. Et Carolus iste Grossus, solus imperavit annis duodecim.

DCCCLXXXV.

*Gerungus
abbas mori-
tur.*

Anno Domini 885. indictione tertia, Gerungus abbas Hirsaugiensis secundus mortuus, anno regiminis sui trigesimo secundo, aetatis vero suae 71. prima die mensis Augusti, sepultus in ecclesia sancti Aurelij, iuxta Lintbertum antecessorem suum. Fuit autem vir per omnia Deo deuotus, & non minus in temporalibus circumspectus, quam in spiritualibus disponendis idoneus. Cui Reginbodo successit, cuius tempore Nortmanni Wormatiam subuertunt, sicut dicemus.

DE REGINBODONE TERTIO HUIUS MONASTERII
Hirsaugiensis abbate, qui praefuit annis sex. & de gestis illius temporis
in Alemania.

GERUNGO venerabili huius monasterij secundo abbate mortuo atque sepulto, conuenientes in locum ad hoc deputatum fratres, quorum iam magnus erat numerus, elegerunt in abbatem quendam senem monachum, nomine Reginbodonem, hominem quietum, pium & misericordem, qui praefuit monasterio annis sex. Erat autem (sicut Meginfridus testis est in Chronica) natione Bauarus, ex notabili familia ortus, qui cum in iuuentute a parentibus ad discendum literas, magistris traditus fuisset, doctus cum tempore in omni scientia tam humana quam diuina euasit. Deinde canonicus in Constantiensi ecclesia factus est, in qua multis diuitijs affluens, etiam animo desuere cepit. Tandem reuersus ad seipsum, vanitatem praesentis vitae ingemiscere cepit, & quam breuis in hoc mundo sit incolatus hominis, cogitare. Tandem post multos anfractus fluctuantium cogitationum, venit ad Hirsaugiam & contemptis omnibus, quae homines diligere in mūdo consueverunt, monachus pro Dei amore factus est, sub Gerungo venerabili abbate. Qui deinceps omne studiū ad pietatem conuertens, semper quātum humana permisit imbecillitas aut orationi erat intentus, aut lectiōi sacrae scripturae. Tanta pietatis fuisse perhibetur, vt victum suum pauperibus distribuens, saepe ieiunus ipse permanceret. Mortuo autem Gerungo vnanimi omnium consensu in abbatem electus est. Anno Domini nostri Iesu Christi 885. indictione 3. & praefuit (sicut diximus) annis 6. Nam senio grauatus & exterorum occupationum impatiens, cum vitae contemplatiuae dulcedinem iam dudum esset expertus, nec pateretur auelli, tandem sexto anno quo abbatiam susceperat voluntarie resignauit, quemadmodum suo loco dicemus. His temporibus scholae monachorum in hoc coenobio sancti Aurelij praefuit post Ruthardum Richbodo discipulus eius, monachus & presbyter, tam in diuinis quam in secularibus literis eruditissimus, qui vt Meginfridus ait, inter Monachos sui temporis secundum non habuit. Nec dubium est, quin exercitando ingenium suum exemplo veterum multa scripserit, quantum nihil eorum ad nostram notitiam peruenit. Post electionem vero Reginbodonis in abbatem, Edvvidus quidam tyrannus multum inquietare cepit monasterium & fratres sancti Aurelij dicens, sibi deberi summam non parua pecuniarum, quā Gerungo abbatī quondam

*Reginbodo
fit abbas.*

*Vita huius
abbatis Re-
ginbodonis.*

*Qualiter
monachus
factus est.*

*Quomodo
fit factus
abbas.*

*Richbodo
scholae pra-
efuit.*

*De tyranno
qui fratres
inquietauit.*

mutuasset. Qui cum multa minaretur incōmoda, fratres qui mendacium hominis nouerant, diuinū cōperunt implorare auxiliū, sanctoque Aurelio monasterij sui causam tuendam contra improbitatem tyranni commiserunt. Et ecce quadam nocte cum in crastinum dies placiti ab ytraque parte constitutus esset, apparuit tyranno sanctus p̄sul Aurelius in somnis dicens: Impie tyranne, quid tibi & fratribus meis, quos iniuste bonis suis spoliare disponis? Non tibi cedit impune. His dictis diuus Aurelius baculum pastorem leuans quem manu gestabat, percussit in somnis tyrannum dicens, accipe meritorum tuorum in me primitias, breui suscepturus grauiora, nisi mihi & fratribus meis mox satisfacere curaueris. At vero tyrannus Eduuinus tam pauore, quā verberē experrectus, totam tam insolito clamore domum repleuit, vt omnes verterentur in stuporem. Postero autem die lecto decumbens, fratres sancti Aurelij ad se vocauit, & coram vxore ac filijs iniuriarum veniam petiuit. Quibus vt pro se orarent ad Dominum rogauit, promittens se magna facturum monasterio bona, si intercedentibus ipsis conualeretur. Qui non post multos conualuit dies, & sanctum Christi p̄sulem Aurelium, multis oblati muneribus sibi redere placabilem studuit.

Vindicta Aurelij in tyrannum.

DCCCLXXXVI.

Anno primo Reginbodi moritur Bertolphus archiepiscopus Treuerēsis, monachus nostri ordinis, sicut supra iam diximus, cui successit in archiepiscopatu successor eius in Abbatia Mediolacensi Ratbodo abbas vir doctus, & in agendis prudentissimus, qui ecclesiam Treuerēsi multa ab Imperatoribus dona & possessiones acquisiuit. P̄sedit autem in archiepiscopatu fere annis 36. & multa bona fecit.

Ratbodo ex monacho archiepiscopus.

DCCCLXXXVII.

Anno secundo Reginbodi abbatis mortuus est Ansbalus reuerendissimus abbas Pramiensis 4. idus Iulij, vir summæ sanctitatis ac religionis, qui ad cœlestem patriam feliciter transiit, Cui in abbacia successit Farabertus venerabilis pater 8. idus Augusti.

S. Ansbalus abbas moritur.

Claruit his temporibus Reinbertus ex monacho Corbeiensis cœnobij in Saxonia archiepiscopus Bremensis, vir in diuinis scripturis & secularibus literis doctissimus, qui scholæ monachorum publicæ multis annis in p̄fato monasterio gloriose docendo p̄sedit. Rexit autē ecclesiam Bremensem annis 9. & moriens in Catalogum sanctorum relatus est, cuius festum pridie nonarum Februarij agitur. Sepultus est in ecclesia Bremensi multis coruscans miraculis.

S. Reinbertus ex monacho episcopus.

Claruit etiam circa hæc tempora Almannus monachus Altilarēsis, vir vndecimque doctissimus, qui multa ingenij sui p̄clara monumenta reliquit, de quibus alibi fecimus mentionem. Adreualt qui & Adelbertus monachus Floriacensis, vir in omni scientia eruditus, qui & ipse viuacitatem ingenij multimoda editione librorum ostendit, his ipsis temporibus inter monachos clarus habetur. Remigius quoque monachus Altsiodorensis, & postea cuiusdam ecclesiæ, vt ferunt, episcopus, vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in scientia secularium literarū nobiliter doctus, hæc tempora docendo & scribendo illustrauit, de cuius opusculis in secundo libro illustrium virorum ordinis nostri fecimus mentionem.

Almannus.

Adreualdus.

Remigius.

DCCCLXXXIX.

Anno Reginbodonis quarto, qui fuit Domini 889, indictione 7. moritur Richbodo monachus huius monasterij, qui scholæ publicæ apud S. Aurelium post Ruthardum magistrum annis ferme 24. p̄sedit, & in omni scientia discipulos probe instructos complures reliquit. Post quem Harderadus monachus natione Francus docendi officium accepit, quod vix Biennio implens in abbatem assumptus est.

Richbodo.

Harderadus.

DCCCXC.

Anno abbatis Reginbodonis quinto, Carolus Imperator cognōmento Grossus, post multa quæ gesserat bella, corpore & animo debilitari cepit, qui veniens Triburias & conuocatis principibus, paulatim ab omnibus miserabiliter derelictus est. In cuius locum Arnulphus filius Carolomanni imperauit annis 12. At Carolus non multo post moriens sepultus est in monasterio Augiensi pridie idus Iunij.

Arnulphus fit Imperator.

Sunderodus.

Eodem quoque anno moritur Linbertus archiepiscopus Moguntinus, cui S. Sunderodus monachus Fuldēsis successit, vir omni sanctitate & religione cōspiciuus, quē Nortmāni paulo post occiderūt. His temporibus mortuo Imp. Carolo, Itali regnū diuiserūt, quorū vna pars Berengariū filium Eberardi, qui ducatū Foroiulianorū tenebat, alia vero Guidonē filium Lamperti ducē Spoletanum regē sibi delegit: qui inter se cōserto p̄lio, Guido victor euasit, & Berengarium de regno expulit. Salomon ex monacho sanctæ Con-

Salomon.

Salomon.

stantienfis ecclesia episcopus hoc anno moritur, cui successit eiusdem nominis Salomon abbas sancti Galli, vir non solum nobilitate, verum etiam prudentia ac sapientia insignis, qui prefata urbis tertius eius nominis dignoscitur esse pontifex.

Episcopus occiditur in Massa. Arnulphi Imperatoris uxor & liberi.

Eodem anno Arnolphus episcopus Herbipolensis in Saxonia, occisus est inter missarum solennia satis crudeliter, postquam ecclesia prefata presuit annis 37. & mensibus 7. Arnoldus siue Arnulphus Imperator Romanorum post Carolum Grossum habuit uxorem Lucardam filiam Welphonis ducis Bauariae, quae peperit ei duos filios & unam filiam. Quorum primogenitus Ludouicus postea Imperator fuit. Secundogenitus nomine Conradus, dux Lotharingiae, cuius filius eiusdem uocabuli etiam Imperator postea factus est. Porro filia Lucarda nomine quae Ottoni duci Saxonum data fuit in uxore, peperit Henricum postea Imperatorem primum. Ducem uero Lotharingiae Conradum praedictum filium Arnulphi, interfecit Adelbertus comes Bambergensis, quem Henricus Nepos Imperator factus, dolo Hattonis archiepiscopi Moguntini interceptum capite truncavit, sicut inferius suo loco dicemus.

DCCCXC.

Reginbodo abbatiam suam resignauit.

Anno autem Domini 890. Reginbodo abbas senio grauatus, cum sentiret se per occupationes rei familiaris ab interna dulcedinis contemplatione retrahi, & gauderet se ad statum pristinae quietis posse reuerti, abbatiam suam sponte resignauit 12. cal. decembris anno promotionis suae nondum sexto completo. Qui ad priuatae conuersationis statum reuersus tam sancte & religiose uixit, ut omnibus non solum in exemplum cederet, uerum etiam cuncti fratres tantam in se poenitendi constantiam & uirum austeritatem non agnoscentes, de senis feruore multum admirarentur. Rigorem siquidem monasticae conuersationis usque ad mortem, quem semel assumpserat, non reliquit. Erat in oratione & compunctione mentis cotinuus, usque usque, adeo uigilijs & ieiunijs pro amore caelestis patriae assiduit, ut omnes grandaeuo compaterentur iuniores. Interrogatus aliquando a fratribus, quare tantum affligeret, qui tamen nullum enorme peccatum in religione commisisset respondit: Etsi gratia Dei me protegente ex eo die quo monachus factus sum, nullum enorme peccatum (sicut dicitis) commisisse me memini, multa tamen interea boni operis exercitia negligenter omisi: & ex eo maxime tempore, quo Abbas esse ceppi, maioribus me negligentis inuolui. *Afferre enim plures negligentias, quam uirtutes, nostris diebus praetura consueuit.* Oportet ergo nos fratres, quamdiu uiuimus poenitentiam agere, & usque ad mortem a bonis operibus non cessare. Et ipse quidem uenerabilis senex Reginbodo in sancta conuersatione sua firmus & constans perseverauit usque ad mortem.

Quam sancte postea uixerit.

Verbum notabile.

NB.

DE HADERADO QUARTO HVIVS MONASTERII

Hirsaugiensis uenerabili abbate, qui praesuit strenue annis uiginti octo.

Haderadus abbas quartus.

POST resignationem uero Reginbodonis sanctissimi uiri, conuenientes in unum fratres, unanimiter elegerunt in abbatem Haderadum uenerabilem monachum, qui scilicet 40 in ecclesia nominatus fuit, annis quidem iuuenem, ut puta triginta annorum, moribus autem & prudentia multis senibus seniore. Electus est ergo dominica incarnationis anno 890. in dictione octaua, eodem uidelicet die 12. calend. septembris, quo antecessor eius resignauit, & praesuit monasterio annis uiginti octo. Fuit autem natione Francus, honestis parentibus genitus, qui ordinem monasticum intrauerat sub Gerungo abbate adolescentulus & tam pie religioseque uixerat ad omnem obedienciam paratus, ut alter Placidus ab omnibus uocaretur, nec immerito. Erat sane tam placidae mentis, ut nemo unquam ira perturbatum illum meminerit. Tam uero studiosus in scripturis fuit, ut post magistrum sui Reginbodonis uenerandi decessum, in locum eius subrogatus, publicam scholam monachorum in hoc monasterio sancti Aurelij strenue regeret, quod illo in tempore pro magno honore habebatur. Monachus enim ad hoc officium requirebatur doctissimus, non solum in scripturis diuinis, sed etiam in literis secularibus. Erat autem his temporibus in monasterijs nostri ordinis (aliter in Europa Germania & Gallia nulla fuerunt) haec consuetudo celeberrima, ut scholae monachorum in singulis pene coenobijs haberentur, quibus non seculares homines, sed monachi moribus & eruditione praeficiebantur nominatissimi, qui non solum in diuinis scripturis docti essent, uerum etiam in Mathematica, Astronomia, Arithmetica, Geometrica, Musica, Rethorica, Poesi, & in caeteris omnibus seculari literatura scientijs eruditissimi haberentur. Ex his multi non solum in Romana lingua docti erant, sed

Laudabilis in monasterio consuetudo fuit, habere scholas. Sicutum litterarum Graecarum in monasterijs fuit.

Trinit

Opus Hist

sed etiam in Hebraica, Græca & Arabica peritissimi, quod ex eorū opusculis facile dinosci-
 tur: quanquam vitio scriptorum, qui à primæua institutione præceptorū paulatim dege-
 nerare cœperunt, pauca exemplaria nostris temporibus emendata reperiuntur. Quoties
 autē idoneum ad hanc subeundam prouinciā in suo cœnobio monachū abbas minime
 habuisset, de alio quo alio monasterio petere apud, non erat verecūdum. Maximū enim
 dedecus iudicabant, dociles animos monachorum negligere, quos vt moribus & literis
 bene instituere possent, nullis laboribus, nullis parcebant impensis. Sic nanque doctissi-
 mus ille monachus Gemblacensis Sigebertus, multo tempore in cœnobio sancti Vin-
 centij Metensi, monachorum præceptor, quanquam de alio monasterio fuit. Ira Strabus
 monachus Fuldenfis in Hirsfeldia, Notgerus sancti Galli in Stabulaus, Albinus mona-
 chus Anglicus in Fulda, Milo sancti Amandi in Corbeia, atque alij complures in alijs mon-
 asterijs, docendi ad tempus reuerut officium, vbi conuersionis primordia nō sumple-
 runt. Hæc autem consuetudo sanctissima primū in Anglia cœpit, vbi venerabilis ille mo-
 nachus & presbyter Beda monachorum institutor factus, multos post se doctissimos reli-
 quit discipulos. Quantum vero hæc monachorum institutio ordini nostro profuerit, ne-
 sciam, qui veterum historias studiosus reuoluit. Multi enim ex monachis propter
 scientiam literarum incomparabilem, ad episcopatus honorem sublimari fuerūt, qui or-
 dinem nostrum vita & doctrina mirabiliter illustrarunt. Nam etiam si studium literarum
 nihil conferret ordini, quam vtilem occupationem monachorum, esset nihilominus
 maxima veneratione à nobis promouendū: quia nisi mens hominis claustralis aliquo exercitio
 occupetur delectabili, in multas & varias miseras dilabitur. Quod sancti patres probe intelligē-
 tes, lectionem scripturarum monachis omnino voluerunt esse familiarem. Huius sanctæ
 consuetudinis amator Haderadus noster, de quo nobis est sermo, studium literarum adco-
 mplexus est, vt breui in omni literatura tam seculari quam diuina, doctissimus eua-
 serit. Qui postquam in abbatem sublimatus est, scholæ monasticæ præfecit condisci-
 pulum olim suum Linthelmum, doctissimum in omni scientia monachum, natione
 Sueuicū, ex humilibus quidem, sed honestis parentibus natum: qui tantam in docendo
 monachos diligentiam fecisse legitur, vt multos iam deinceps propter inæstimabilem scienti-
 æ prærogatiuam, ad diuersa cœnobia monachos Hirsfaugiensis congregationis abbates
 & plerosque etiam episcopos fieri contingeret. Circa hæc tempora Haderadi abbatis Ar-
 nulphus Imperator, Nortmannorum exercitum superans in bello, pene deleuit: qui tamē
 resumptis viribus, multa in imperio postea perpetrarunt mala.

DCCCXCI.

Nam anno sequenti, qui erat Dominicæ incarnationis 891. ciuitatem Wormaciē-
 sem que imperio semper in omnibus fidelissima extitit, occisis habitatoribus subuertere-
 runt: & sanctum Sonderoldum ex monacho archiepiscopum Maguntinum, virum vita &
 doctrina reuerendissimū. 6. cal. Iulij, quæ fuit dies sabbati, occidentes, martyrem fecerunt.
 Haderadus vero abbas audiens quæ Nortmanni in Wormacia fecissent mala, metuensque
 ne Rheno transmissa omnē circa regionē deuastarent, vsus consilio fratrum testudinem
 in ecclesia S. Aurelij subterraneā fecit, in qua corpus ipsius sancti, cum tabula inscriptionē
 nominis & dignitatis eius continente tam subtiliter abscondit, vt reperiri à nullo homi-
 nū potuisset: quod ibi remansit vsq; ad tempora Adelberti comitis omnino incognitum.
 Nam nō longe postea Nortmannis ab imperio expulsis, Vngari Bauariā, Sueuiam & Sa-
 xoniā deuastare cœperunt, quibus cum alia atq; alia luccederent in omni prouincia Ger-
 manicæ prælia, corpus sanctissimi præsulis in tuto reconditū necessario remansit. Fecit et-
 iam Haderadus alias quasdā subterraneas foueas in secretioribus monasterij locis, in qui-
 bus calices, cruces, & alia diuini ministerij ornamenta potuissent abscondi, si contigisset
 Nortmannos propius accessisse. Sancto autem Sonderoldo per Nortmannos (vt prædi-
 ximus) occiso, Hatto Augiensis abbas in archiepiscopū Moguntinensem eligitur, vir qui-
 dem obscurus genere & nulla nobilitate insignis, sed acutus ingenio, de quo sit iudicare
 difficile, melior consilio fuerit ne, an peior. Præfuit autem ecclesiæ Moguntinæ vno & vi-
 ginti annis.

DCCCXCII.

Anno tertio Haderadi abbatis, qui fuit Domini 892. Vngari Carintiam inuadūt,
 & in sabbato sancto pugna commissa vincuntur & occiduntur.
 Eodem anno Nortmanni monasterium Prumiense iterum innadunt. Abbas cum
 fratribus fuga lapsus vix euasit, ingressi cœnobium quosdam ex monachis interficiunt,
 plurimamque familiam trucidantes, reliquos captiuos abducunt.

348

Quam ma-
 gna vete-
 rum dili-
 gentia litte-
 rarum.

LII

Quam vtile
 sit monachis
 studium li-
 terarum.

Linthelmus
 fit magister
 scholæ.

Imperator
 circa Nort-
 mannos.

Archiepi-
 scopus Son-
 deroldus
 martyr ca-
 tur.

Corpus san-
 cti Aurelij
 sub terra
 abscondi-
 tur.

Hatto Au-
 giensis ab-
 bas fit ar-
 chiepisco-
 pus Mogun-
 tinus.

Nortmanni
 Prumiensem
 iterum in-
 vadunt.

Chronij

Opera
 Historica

Salomon
 in insignis,
 inter mis-
 mensibus
 habuit vxo-
 am fillam.
 mine Con-
 factus est.
 erit Henri-
 edictum fi-
 pos impe-
 raui, sicut
 et se per oc-
 aderet se ad
 deccembris
 nis statum
 eret, verum
 nocentes,
 uerfatio nis
 compon-
 rix affluat,
 us, quæ se
 flet? respō-
 m enorme
 is exercina
 me negō-
 ra confu-
 em à bonu
 uerfatio-
 11
 a vnum fra-
 n, qui scho-
 us autem &
 anno 890,
 ius religio-
 estis paren-
 efcentulus
 as ab omni-
 ira pertur-
 ri sui Rich-
 monacheri
 gno hono-
 on solum in
 n monaste-
 eredo cele-
 os non fecit
 limi: qui nō
 omia, Antih-
 is literature
 docti erant,
 sed

Regino abbas Pruniensis clarus habetur.

Eodem anno Farabertus abbas Pruniensis, annuente rege Francorum, abbatiam suam sponte resignauit: cui Regino monachus eiusdem cœnobij successit, vir vita & eruditione celeberrimus: qui inter cœtera ingenij sui opuscula transacti temporis Chronicon scripsit, ad Adelberonem Treuerensem Archiepiscopum, incipiens ab origine mundi vsque ad tempora sua, opus profecto celeberrimum & lectione doctorum virorum dignissimum.

Rupertus monachus S. Albani clarus.

Claruit circa hæc tempora apud Moguntiam in monasterio sancti Albani Rupertus monachus vndeunque doctissimus, Græcæ & Latine peritus, qui scholæ monachorum in eodem loco publice præsidens, multa ingenij sui monumenta posteris reliquit. Extant eius Homiliæ & Sermones non inegalantes: vitam quoque & passionem sancti Albani metricè descripsit. De Musica proportionem nonnulla composuit. Sebulo quoque abbas sancti Dionysij vir nobilis & potens, apud Gallos habetur in pretio, quem etiam reges propter sapientiam prudentiamque admirabilem timuerunt.

Sebulo abbas S. Dionysij clarus habetur. Eutrandus Ticinensis Diaconus.

Qui cum castrum quoddam in Aquitania situm ardentius expugnaret, ictu lapidis percussus interiit anno sequenti. Circa hæc tempora floruit Eutrandus Ticinensis diaconus, vir Græcæ & Latine peritus, & in secularibus literis non infime doctus, qui inter cœtera ingenij sua opuscula historiam actuum Berengariorum edidit, quam Græco vocabulo Antipodosin, id est retributionem appellauit. Retribuit enim Berengario Tyranno in Italia contra imperium seuenti scriptis, quod expulsus ab eo in exilium ire coactus sit. Inchoauit ipsam historiam suam in Franckfordia non longe à Moguntiaci, & in Græcâ complevit.

Berno ex comite abbas Gigniacensis. Monasterij Cluniacensis fundatio. Paschasius abbas doctissimus.

His etiam temporibus claruit in Burgundia Berno ex comite fundator & primus abbas Gigniacensis monasterij, vir sanctitate & religione venerabilis, qui etiam dono & impensis avia comitis Cluniacense monasterium construxit, cui præfecit in abbatem primum sanctum Odonem quendam Musicum Thuronensem, virum doctum atque sanctissimum, qui scripsit nonnulla ingenij sui præclara opuscula, de quibus mentionem fecimus in secundo libro de illustribus viris nostri ordinis. Paschasius quoque abbas Corbeienis his diebus clarus habetur, qui scripsit ad Placidum abbatem de sacramento altaris libellum non spernendum: vitam quoque sancti Adelhardi: in Threnos quoque prophetæ Hieremiæ pulcherrimum opus. Qui cum Græcæ linguæ non esset ignarus, etiam transtulisse quædam Latine perhibetur.

S. Adelgarius.

Sanctus quoque Adelgarius, ex monacho Corbeienis cœnobij archiepiscopus Bremensis, his temporibus claruit, & 20. annis ecclesiam suam strenue gubernauit, vir doctus atque sanctissimus, cuius festum idibus Maij colitur.

Sigismundus.

His temporibus sub Haderado abbate & Luitelmo scholastico claruerunt, multi studiosi atque doctissimi monachi in hoc monasterio, è quibus vnus nomine Sigismundus in episcopu Haluerstatensem electus verbo & exemplo, populo sibi commisso strenue præfuit annis ferme 30. iacetque sepultus in eadem ecclesia. Cuntzigo quoque monachus valde venerabilis, imperante Arnulpho factus est abbas monasterij sancti Nazarij in Laurissa Wormatiensis diocesis, qui tamen vix vno anno superuiuens moritur, & in eodem monasterio sepelitur.

Herdericus monachus Hirsaugiensis.

Fuit etiam inter eos monachus alius nomine Herdericus, vir in omni literatura tam seculari quam diuina doctissimus, qui multa & varia conscripsit maxime in musica, & cantus pulcherrimos in honorem beatæ Mariæ & diuersorum sanctorum, multa etiam diuersi generis carmina scripsit, è quibus ego non vidi quicquam præter hos duos veritulos, quos Meginfridus ei in Chronica adscripsit, super benedictionem cibi & potus dicendos.

*Appositis Christi benedicat dextera donis,
Alma Dei nostrum benedicat dextera potum.*

DCCCXCVI.

Synodus magna Triburibus celebrata. Nomina episcoporum in synodo presentium.

Anno Haderadi abbatis sexto, qui fuit Domini 896. in ditione 14. synodus magna celebrata est apud Triburias, in qua fuerunt viginti sex episcopi cum multis abbatibus Saxonie, Bauarie, Sueuie, Gallie, Lotharingie & aliarum prouinciarum. Inter episcopos autem isti fuerunt famosiores: Hatto archiepiscopus Moguntinensis nostri ordinis, ex abbate Augien. Ratbodo archiepiscopus Treuerensis nostri ordinis, ex abbate Mediolanensi: Hermannus archiepiscopus Colonienis: Adelgarius archiepiscopus Bremensis nostri ordinis, ex monacho Corbeienis: Sigismundus episcopus Haluerstatensis nostri ordinis, ex monacho huius cœnobij Hirsaugiensis: Ratbodo episcopus Traiectensis vir doctus

Quis atque sanctissimus: Sigehardus episcopus Hildesheimensis: Ludhelmus episcopus Tullensis nostri ordinis, ex monacho sancti Maximini Treuerensis: Rudolphus episcopus Herbipolensis: Salomon Constantienfis episcopus nostri ordinis, ex abbate sancti Galli.

Porro inter abbates isti erant præcipui. Herigerus abbas Fuldenfis, Harderadus abbas Hirsfeldensis, Haderadus abbas sancti Aurelij Hirsaugiensis, Burchardus sanctorum Marcellini & Petri Selgenstarensis, Adelbertus abbas Corbeienfis, Wilhardus abbas sancti Albani Moguntinenfis, Bertulphus abbas sancti Ferrucij Bildenstarensis. In hac sancta synodo residentes episcopi cum abbatibus monasteriorum, multa pro utilitate ecclesiastica statuerunt, & maxime contra quosdam seculares, qui auctoritatem episcopalem deprimere & minuere laborabant. Super his ergo & multis alijs decreta sanxerunt, quæ subscriptione communi, ut moris est, roborarunt.

Haderadus abbas interfuit.

Elfredus rex Anglorum.

Clarus habebatur his temporibus Elfredus rex Anglorum, qui anno decimo tertio Haderadi abbatis regnare cœpit, & 40. annis regnavit, vir in omni conuersatione sua Christianissimus, prudentia & eruditione scripturarum quoque celeberrimus, qui horas 24. diei noctisque in tres partes distribuens, primas octo horas in legendo, scribendo, meditando & orando expendit, alias octo in disponendis regni negotijs, & reliquis octo in cura corporis sui prudentissima distributione consumpsit.

10 Anno Haderadi abbatis nono, Regino Prumiensis abbas, quemadmodum in sua chronica scribit, depositus est: causas autem depositionis non expressit, sed ita dicit, anno Domini 899. Richarius abbas monasterij Prumiensis constituitur, qualiter autem erga me actum sit, idcirco hoc in loco annotare distuli, ne forte iniurijs prouocatus, ultra quam Christiana patientia permittit, persecutionis meæ causas exaggerasse videret. Ex quibus verbis conijcere possumus, eum cum iniurijs abbatia depositum, quanquam causas ignoremus.

Regino abbas deponitur.

Eodem anno Arnulphus Imperator moritur 3. calend. decemb. sepultusque est honorifice in Odingas in Bauaria, ubi & pater eius tumulatus iacet. Cui filius eius Ludouicus, procerum electione succedens imperauit annis 12. verum post mortem Arnulphi imperium confunditur, dolentibus Romanis atque vniuersis Italiae populis, quod in Germaniam translatum esset. Quamobrem nec à Romanis, nec à summo Pontifice deinceps insigniti sunt Germanici imperatores, vsque ad primum Ottonem. Vnde in Italia quidam Berengarij vsurparunt imperium.

Arnulphus Imperator obiit.

Ludouicus filius succedit.

Berengarij in Italia regnant.

10 Anno Haderadi abbatis decimo, qui fuit Dominica natiuitatis noningentesimus annus, Vngari, morte Arnulphi imperatoris audita, maximo exercitu collecto, Bauariae fines inuadunt, castella diruunt, Ecclesias igne consumunt, populosque sine discretionem feris, eratis vel ordinis interficiunt: & quo magis timorem super omnibus incutiant, interfectorum se sanguine potant. At Ludouicus Imperator, suorum depopulationem non ferens, conferto cum Vngaris praelio, iuxta flumini Augustam præterfluentem, qui Lycaeus dictus est, mille ferme ex eis interfecit. Sed Vngari, positis insidijs tandem victores euadunt, ac deinde Bauarorum, Suenorum, ac Francorum regna percurrunt, cunctaque vastando incendunt.

Bellum cum Vngaris fit super Lycaeo.

Claruit his temporibus Ambrosius, qui & Ansbertus est dictus, monachus nostri ordinis, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis doctissimus: qui scripsit in Cantica Canticorum insigne volumen: in Psalterium quoque, & Apocalypsin beati Ioannis Apostoli: de Cupiditate quoque non contemnendum opusculum: & quædam alia, quæ nobis iam ad memoriam non recurrunt.

Ambrosius.

10 Anno Harderadi abbatis decimo quarto, Falco Remensis archiepiscopus, à quodam satellite Baldeuini comitis Flandriae crudelissime interficitur, propter abbatiam sancti Vedasti, quam vterque habere contendebat: Episcopus ex donatione Caroli regis Francorum, comes nullo sibi concedendam iudicante.

Remensis episcopus interficitur.

Anno eodem, Adelbertus comes Bambergensis Rudolphum episcopum Herbipolensem de sua ecclesia fugat, & totam diocesin deuastat.

Episcopus Herbipolensis expellitur.

Anno autem sequente, Conradum ducem Lotharingia, patrem Conradi primi imperatoris, qui erat frater istius imperatoris Ludouici, quemadmodum iam supra

DCCCCIII.

DCCCCIII.

Chronij

1011

*Conradus
rex interfi-
citur.*

diximus, idem Comes Adelbertus in bello quodam in Hassia, iuxta Fridislarium interfe-
cit, tertio calendas Martij. Erat enim Imperatori Ludouico comes idem aduersarius, pro-
pterea quod pater eius Conradus dux, fratrem suum antea interfecerat.

*Conuentus
apud Tri-
burias prope
Oppenheim.*

Eodem anno Haderadi abbatis decimo quinto, in mense Iulio, Ludouicus rex gene-
ralem conuentum principum habuit, apud Triburias villa regia, non longe à Moguntia,
co, super Rhenum, quæ modo deserta nullum pristini honoris vestigiū tener, præter mu-
ros castelli dirutos. Est autem inter Oppenheim & Moguntiam, per Rhenum descenden-
tibus ad manum dexteram, locus vbi quondam hæc villa imperialis cum castro & mona-
sterio pulcherrimo sita fuerant, pauculas modo habens domunculas rusticorum. Inde

*Alia La-
rissa.*

Ludouicus mouens exercitum per Franconiam, castrum quoddam comitis Adelberti
quod appellatur Tharissa, & est nunc monasterium nostri ordinis, in diocesi Herbipolen-
si, cinxit obsidione, & cepit. Adelbertus autem comes non erat in eo, sed cum exercitu suo
validissimo in castello Bambergensi, quem dolo & deceptione Hartonis archiepiscopi
Moguntinensis ad se ductum, capite truncavit, quinto iduum Decembris. Porro castelli
illud Tharis in monasterium ordinis nostri commutatum est, in quo & idem comes A-
delbertus perhibetur esse sepultus. Distat autem à Bamberga per descensum Mogani, qua-
tuor miliaribus nostris Germanicis.

*Adelbertus
comes occi-
ditur.*

D C C C C V.

*Leo mona-
chus si Pa-
pa.*

Eodem anno Haderadi abbatis decimo quinto, qui fuit Domini noningentesimo
quinto, post mortem Benedicti papæ quarti, Leo monachus nostri ordinis de Brandalo,
in summum Pontificem eius nominis quintum electus, sedit dies quadraginta. Habebat
domi Christophorum quendam presbyterum, subdolum, qui dominandi libidine ductus
papam coniecit in vincula, vbi nō multo post ex animi dolore moritur. Inuadensq; pon-
tificatum, quem sicut male acquisit, ita post menses septem turpiter amisit, trususque per
Sergium in monasterium, nolens monachus factus est.

D C C C C I X.

s. Wymo.

Anno Haderadi abbatis decimo nono, Wymo monachus Corbeiensis in Saxonia
nostri ordinis, vir doctus & sanctus, in archiepiscopum Bremensem electus præfuit an-
nis octodecim, qui postea pro Dei amore Gothiam ingressus, illis populis verbum Dei
prædicauit, & post aliquot annos ibidem mortuus & sepultus multis miraculis corusc-
auit.

Sigbertus.

Hisdem temporibus claruit in eodem cœnobio Corbeiensis, vir valde doctus Sig-
bertus, monachus, discipulus præfati Wymonis sanctissimi pontificis & socius peregrina-
tionis, qui mortuo illo in Gothia, ad monasterium reuersus vitam eius gemino stylo de-
scripsit, hoc est metrico & prosaico. Scripsit etiam quædam alia, quorum in secundo li-
briū virorum nostri ordinis libro, iam dudum fecimus mentionem.

D C C C C X.

*Vngarorum
incursum.*

Anno Haderadi abbatis vigesimo, qui fuit Dominicæ natiuitatis noningentesimo
decimo, Franci orientales & Saxones multa cum Vngaris bella gesserunt, sed parum pro-
fecerunt.

Adelbero.

Eodem anno Adelbero monachus cœnobij huius sancti Aurelij Hirsaugiensis, di-
scipulus Luithelmi, scholasticus factus est in monasterio sancti Albani prope Moguntiam,
vbi magna tunc multitudo vixit monachorum: quos quum gloriose in omni scientia
scripturarum tam secularum quam diuinarum instrueret, magnā cruditionis suæ famam
apud omnes in circuitu homines acquisit, qui post paucos annos per archiepiscopum
Herigerum abbas sancti Ferrucij factus est. Erat enim vir dignus honore, non solum pro-
pter incomparabilis scientiæ doctrinam, qua præ cæteris multis fuit insignis, sed etiam
propter prudentiam & vitæ omnimodam sanctitatem.

D C C C C X I I.

*Ludouicus
Imperator
mortuus.*

Anno Haderadi abbatis vigesimo secundo, Ludouicus Imperator mortuus est sine
liberis. Habuerat quidem uxorem Lutgardem, filiam Ludolphi ducis Saxonum, sororem
ducis Ottonis, sed liberos ex ea non accepit. In cuius locum electus est à principibus Con-
radus primus, filius Conradi ducis Lotharingiæ, & fratris prædicti Imperatoris Ludouici,
quem Comes Bambergensis Adelbertus (vt supra dictum est) in bello peremit. Ille Con-
radus, vltimus fuit Imperator de stirpe Caroli Magni, & imperauit annis septem. Contra
hunc crexerunt se multi principes, scilicet Arnoldus dux Bauariæ, quæ ad Vngaros cum u-
xore & liberis fugere compulsi. Burcardus dux Sueviæ: Euerardus comes Francorum, Gi-
selbertus dux Lotharingiæ, & potentissimus Saxoniam ac Thuringiam dux Henricus filius
Ottonis

Conradus.

Ottonis post eum Imperator, Hos tamen omnes, Conradus tam sapientia quam fortitudine cito suam retraxit in partem.

DCCCCXIII.

Anno autem Haderadi abbatis nostri vigesimo quarto, & Domini nostri Iesu Christi anno noningentesimo & decimo quarto Imperij Conradi secundo, Vngari gladio & igni iterum deuastant totam Alemaniam, venientes vsque ad Fuldam, Alfaciam & Bafiliam.

His temporibus Betto monachus nostri ordinis & prepositus monasterij sancte Columbae, fit episcopus Altifiodorensis, vir doctus & religiosus, qui a pueritia sua monasticis disciplinis optime instructus fuit.

Betto.

Anno vigesimo secundo Haderadi abbatis Hatto archiepiscopus Moguntinensis moritur: cui Herigerus successit.

Hatto moritur.

DCCCCXVII.

Anno autem 27. abbatis Haderadi sanctus Ratbodo Traiectensis episcopus migravit ad Dominum tertio calendis Decembris, qui fuit vir doctus atque sanctissimus, spiritu prophetiae plenus: scripsit quoque multa in laudibus sanctorum opuscula. Requiescit Dauentriae miraculis clarus.

Ratbodo episcopus moritur.

Circa haec tempora claruit Wipertus vir nobilis, diues & potens in seculo, qui fundavit monasterium ordinis nostri in dioecesi Leodiensi, nomine Gemblach. Cuius cum structuram perfecisset, in introductis monachis & abbate, ipse deposito seculari habitu, monachus in eodem coenobio factus, vita & conuersatione clarus effulsit.

Monasterium Gemblachense fundatur.

Claruit etiam his diebus apud monasterium sancti Galli Wiberadis sanctimonialis femina, quae pro Dei amore inclusa, die noctuque orationibus, ieiunijs, & sanctis meditationibus instans, prophetiae spiritu meruit illustrari. Ipsa praedixit sancto Vdalrico tunc apud sanctum Gallum inter monachos conuersanti, quod futurus esset episcopus in ecclesia Augustensi, quod verum postea rei probauit euentus.

Wiberadis monialis.

DCCCCXVIII.

Anno Domini 918. indictione 6. Harderadus abbas huius coenobij quartus, moritur quarto iduum Augusti, anno regiminis sui 28. cui in abbacia successit Rudolphus monachus, qui praefuit monasterio & fratribus annis 7. quemadmodum dicemus, vir grandaeuus, & non multum ad regimen utilis.

Haderadus abbas moritur.

DE RUDOLPHO, QUINTO HUIUS MONASTERII ABBATE, QUI PRAEFUIT ANNIS SEPTEM, & QUIBUSDAM GESTIS ILLIUS TEMPORIS IN ALEMANIA.

MORTVO Haderado venerabili abbate, sicut diximus 4. iduum Augusti, atque iuxta morem honorifice sepulto, Rudolphus monachus quidam aetate profectus, in eius locum subrogatus, per electionem fratrum praefuit annis septem, sub cuius regimine disciplina regularis non multum profecit. Fuit enim vir pius nimium & liberalis, ne dicam prodigus, qui poculis delectaretur & conuiujs. Vnde & temporalia neglexit & spiritualia minime conseruauit. Vnde fratres post annos duos eum deponere volentes, non potuerunt, propter assistentiam amicorum, quorum inter seculares multos sibi comparasse muneribus & donis ferebatur.

Rudolphus abbas.

Eodem anno quo Haderadus abbas venerabilis obiit, mortuus est & Conradus imperator primus, decimo calend. Ianuarij, sepultus in monasterio Fuldenfi iuxta altare sanctae crucis, qui priusquam moreretur lecto decumbens, cum a principibus interrogaretur, quem sibi consuleret eligendum in successorem, respondit. Meliorem scio neminem Saxonum duce Henrico, qui est vir optimus, prudens & inclutus, per quem imperium facile ad statum pristinum poterit reformari: ipsum confidenter eligite, quia potens est vos defendere, & amissa recuperare.

Conradus Imperator primus, moritur.

DCCCCXIX.

Itaque Henricus dux Saxonum in imperium electus consilio Conradi imperauit annis octodecim. Incepit autem anno Rudolphi abbatis primo, dominica videlicet natiuitatis 919. vir pacificus, cultor iustitiae, magnificus, & iniquorum extirpator acerrimus.

Henricus Imperator primus.

DCCCCXXI.

Anno Rudolphi abbatis tertio, cum ipsorum fratres propter inordinatam conuersationem ab officio suo vellent deponere, non potuerunt propter vim & minas amicorum, quos partim sanguine, partim munere sibi fecerat & habuerat defensores. Vnde coacti patientiam habuerunt, quo vsque Dominus Deus aliter ordinare negotium disponderet.

C

Henricus

era
o r i e a

Eodem anno Adelbero monachus huius cenobij, qui ante aliquot annos apud Albanum Moguntia scholasticus monachorum constitutus fuerat, electione fratrum & promotione archiepiscopi Moguntinensis fit abbas in onasterij sancti Ferrucij, quod alio nomine Blidenstadt appellatur. Hoc ipso anno Luithelmus monachus & scholasticus apud sanctum Aurelium moritur, vir vita & eruditione clarissimus, multos post se doctissimos relinquens discipulos, quorum multi in diuersis monasterijs sunt facti abbates & quidam etiam episcopi.

Adelbero fit abbas S. Ferrucij. Luithelmus scholasticus moritur.

Monasterij Ringelheim fundatur. Filij Henrici Imperatoris.

His ferme temporibus, monasterium nostri in Saxonia fundatur ordinis, quod Ringelheim vocatur, à Theodorico comite eiusdem loci. Huius comitis filiam Mechtildem, Henricus Imperator primus duxit vxorem, quae peperit ei tres filios & quatuor filias: Brunonem, qui fuit postea archiepiscopus Coloniensis. Ottonem Imperatorem primum, & Henricum ducem Bauariae. Mechtildis prima filia fuit abbatissa nostri ordinis in Quedelburg. Gerburga secunda filia primo nupsit Lothario regi Francorum, quo mortuo iterum nupsit Giselberto duci Lotharingiae. Tertia filia Rixa nomine, nupsit Rudolpho duci Bauariae. Quarta nomine Haduigis, nupsit Hugoni Parisiensi comiti, qui postea rex Francorum factus est.

D C C C C X X I I.

Vngari caduntur in Saxonia. Dierhardus monachus scholasticus.

Anno Rudolphi abbatis quarto, Henricus rex Vngaros Saxoniam exigendo tributum peruagantes de finibus suis expulit, casis eorum exercitibus. His temporibus praefuit in hoc monasterio post Luithelmum scholasticus monachus Dierhardus monachus, vir in omni literatura tam diuina quam seculari doctissimus, qui nonnulla ferunt scripsisse opuscula, sed ad notitiam nostram non venerunt.

Gildericus ex monacho episcopus. Rutgerus episcopus Treuerensis.

Claruit etiam his diebus Gildericus ex abbate monasterij sancti Germani nostri ordinis episcopus Altiisiodorensis ecclesiae, vir moribus & doctrina valde venerabilis, qui multa bona praefatae ecclesiae suis laboribus impendit. Rutgerus quoque Treuerensis ecclesiae archiepiscopus post Rabbodum his temporibus clarus habetur, qui inter caetera ingenij sui monumenta librum decretorum composuit, quem in Synodo coram suffraganeis apud Treuerim producens in publicum approbavit.

Episcopus Misnensis fundatur.

Henricus Imperator circa haec tempora fundauit ecclesiam Misnensem, & posuit in ea sedem Episcopalem, eiusque pontificem magnis priuilegijs honorauit, deditque illi terras multas, vicos, villas & castella, quatenus per eum etiam Vngaris incurstantibus terram, facilius posset resistere. Interea etiam cum per nouem annos pacem fecisset cum Vngaris, multas in Saxonia ciuitates, muris & fossatis munitissimas fieri procurauit, ut si hostes denuo irruerent, Christiani murorum se praesidio tuerentur.

D C C C C X X I I I I.

Adelhardus monachus caeci spiritus propheta plenus moritur. sancta conuersatio Adelhardi monachi caeci.

Anno Rudolphi abbatis sexto, qui fuit dominicae natiuitatis 924. mortuus est monachus quidam huius cenobij nomine Adelhardus, qui sub Haderado abbate quoddam in scripturis diuinis & secularibus ad plenum instructus, nescio qua occasione tantam caecitatis incidit molestiam, ut post biennium caecus fieret, amisso autem lumine visus, dolor etiam capitis cessauit, & factus est homo praeter caecitatem sanissimus: inde cum iam caecus factus, praesentis vitae dulcedinem magna ex parte amisisset, fecit ex necessitate vitam Dei cultorem exhibere studuit. Nemo illum deinceps mundanis vnquam vidit negotijs intentum, non moribus leuem, non verbis ociosum, semper aut orationi aut meditationi, crebrius tamen contemplationi erat intentus. Tantae vero compunctionis & deuotionis extitisse perhibetur, ut quotiescunq; de passione domini nostri Iesu Christi aliquid coram eo diceretur aut legeretur, mox resolutus in lachrymas cum rugitu clamauerit, quod etiam alios qui fuissent praesentes ad fletum prouocauit. Eius autem tam pura & Deo grata conuersatio fuit, ut spiritum consequi meruerit prophetiae. Multa enim de futura praedixit, quae rei euentus vera probauit. Nam & triennio antequam moreretur, die & horam obitus sui futuri, quibusdam ex fratribus aperuit. Desolationem quoque huius monasterij, quae post annos ferme 80. subsecuta est, tam clare praedixit, ac si eam praesentem ante oculos positam cerneret. In eius transitu, sicut Meginfridus monachus scribit, audita sunt in aere angelorum dulcissimae cantantium voces, noctu super sepulchrum eius lampades visae, & quaedam alia indicia sanctitatis. Moritur autem anno praefato 7. calend. Ianuarij, anno ex quo visum amiserat 23. aetatis vero suae 78. indictione prima.

D C C C C X X V.

Quod spiritum propheta habuerit.

Quam religiose discesserit.

Sequenti anno qui fuit dominicae natiuitatis 925. Rudolphus abbas etiam mortuus est in mense

in mense Martio, diem non notavit Meginfridus, anno regiminis sui 7. quod monachus præscriptus Adelhardus qui busdam ex monachis secrete prædixisse ferebatur: sub isto Abbate Rudolpho, monastica disciplina multum tepuerat. Erat enim (sicut prædiximus) homo leuis, conuiujs & potationibus deditus torus, parum aut nihil de conuersatione regulari curans. Vnde monachi præsertim ætate minores, nondum in timore Dei fundati, his laxitatibus semel assueti, nunquam deinceps ad internam conuersationem spiritus reuocari potuerunt.

Rudolphus abbas mortuus, sub quo disciplina tepuit.

DE DIETHMARO, SEXTO HUIUS COENOBII ABBATE, QVI

presuit annis vigintisepem, & de diuersis gestis illius temporis in Alemannia.

POST mortem Rudolphi abbatis, magna in delegendi successore inter fratres difficultas suborta est. Nam aliqui ex senioribus, quibus cordi erat disciplina vitæ regularis, talem habere pastorem optabant, qui pristinum illum monasticæ religionis feruorem iam pene extinctum in monasterio isto, verbo & exemplo resuscitare & vellet & posset: contra maior quidem, sed non sanior pars fratrum, qui paruo Rudolphi abbatis exemplo remissiores animo iam facti fuerant, abbatem suis conuenientem moribus querebant.

Dissentio fit in electione.

Tandem post multos tractatus, consilium interponente suum venerabili Hildeberto, Fuldenfis monasterij abbate, elegerunt vnanimi consensu Diethmarum monachum sancti Galli, iam antea eis aliquando notum, quippe qui Linthelmo scholam sancti Aurelij olim tenente per biennium apud eos commoratus sit.

Consilium Fuldenfis abbatis. Diethmarus fit abbas.

Hunc ergo in abbatem eligentes 18. calend. Maij, de monasterio sancti Galli honorifice adductum susceperunt eodem anno, quo Rudolphus viam vniuersæ carnis fuerat ingressus anno videlicet dominicæ natiuitatis 925. indictione 13. Henrici regis Romanorum anno sexto, præfuit annis 27. Fuit autem ex Sueuia oriundus, patre genitus Arnolodo, matre Heluuije, secundum seculi quidem dignitatem nulla nobilitatis prerogatiua insignitis, sed qui humilem progeniem Christi amore redderent claram. Filium enim hunc suum adhuc paruulum in monasterio præfato sancti Galli omnipotenti Deo seruiturum obtulerunt, per cuius meritum se Deo quoque reconciliari posse confidebant. At vero puer semel Deo à parentibus deuotus, quasi alter Samuel cœpit in omnibus quæ ad religiosam conuersationem pertinebant, studiosius agere, & quæ à senioribus dicebantur diligentissime conseruare.

Vita Diethmari abbatis.

Fuit eo tempore monachus nomine Hartmondus, qui post Norgerum scholæ monachorum apud S. Gallum multis annis præfedit, cuius in superioribus iam dudum fecimus mentionem. Is cum gratiam docendi haberet singularem Diethmarum puerulum cum alijs instituendum suscipiens, breui illum coæuis reddidit doctiorem. Erat sancti ingenio docilis, tantaque vniuersæ memoriæ adhuc puernulus vigebar, vt pro miraculo haberetur. Mortuo non post multos annos, Hartmundo successit in regimine literariæ institutionis Adclardus monachus valde doctus, qui Diethmarum & Helpericum singulari præditos ingenio, singulari quoque diligentia docebat. Diethmarus ergo in omni scientia philosophiæ tam mundanæ quam ecclesiasticæ doctus euasit, non minus integritate monasticæ conuersationis, quam eruditione literarum insignis, septennis in monasterio à parentibus traditus fuit.

Commen-datur à studio literarum. Ingenium eius commendatur.

Adclardus scholasticus S. Galli.

Anno 28. gradum sacerdotij accepit. Et post septennium cum esset annorum 35. hoc ipso anno in abbatem huius monasterij fuit assumptus. Vitæ continentissimæ fuit, in cibo parcus, in potu parcior, qui regularem disciplinam in hoc monasterio pene collapsam prudentissimè moderamine ad priorem statum reuocauit. In agendis quibuslibet negotijs prudenter se gerebat, & omnipotens Deus benedictionis suæ gratiam ei multipliciter impendit. Erat non solum doctus, sed etiam tam in Romana lingua quam in Alemannica eloquentissimus, & tam idoneus ad persuadendum, vt eius sententiæ rarus fuerit qui contradixerit. Fratrum suorum infirmitates ita prudenter & patienter tulit, vt nullus tam insolens vnquam visus sit, qui per eius longanimitatem prudentissimam ad meliora non profecerit.

Ætas Diethmari abbatis.

Conuersationis eius qualitas.

DCCCXXVII.

Anno eius 3. Herigerus archiepiscopus Moguntinus moritur calend. decemb. cui in archiepiscopatu succedit reuerendissimus ille abbas Fuldenfis Hildebertus, genere Fran-

Hildebertus abbas Fuldenfis fit archiepiscopus.

Chronij

era
o r' rca

*episcopus
Moguntinus.*

cus, vir miræ sanctitatis, & præter naturalem sapientiam animi literarum quoque scientiis illustris, qui inter cætera dona gratiarum, spiritum quoque prophetiæ habuisse memoratur. Hic est Hildebertus amabilis Deo pontifex, cuius cōsilio (vt prædiximus) Diethmarus ante biennium in abbatem huius monachicæ habitationis de sancto Gallo assumptus: præfuit autem ecclesiæ Moguntinæ annis 14. Iste venerabilis antistes Ottonem Imperatorem primum vixit in regem.

DCCCCXXVIII.

Vngarivincuntur ab Imperatore.

Anno Diethmari abbatis 4. Henricus Imperator pugnans cum Vngaris, Danis & Boemis, triumphator evasit, interficiens quasi viginti milia ex eis, ducensque nongentos cum præda ingenti captivos.

Diethardus ex abbate episcopus.

His diebus Diethardus abbas monasterij Hirsfeldensis, factus est episcopus Hildemensis in Saxonia, nonus in ordine: & præfuit ecclesiæ præfata: annis vigintiduo, in cuius locum Burchardus factus est abbas.

Ratherius ex monacho episcopus.

Claruit circa hæc tempora Ratherius ex monacho Bobiësis cœnobij episcopus Veronensis, vir nimis simplicitatis, sed eruditione tam secularis literaturæ quam ecclesiasticæ nominatus, qui pulsus ab episcopatu Papiæ, in exilium ab Hugone rege Italia: quia Bavariis fauebat: & iterum in pristinum honorem restitutus, librum de suis ærumnis luculento sermone composuit. Scripsit & alia multa legentibus vtilia, quorum alibi mentionem fecimus. Multum laboravit scribendo & prædicando contra hæresin Anthropomorphitarum, quæ suo tempore in Italia repullulare cœperat dicens: Deum corpore & membris

Hildeuinus.

Eodem tempore claruit Hildeuinus ex abbate Bobiensis cœnobij episcopus Veronensis ante Ratherium immediate, ac postea archiepiscopus Mediolanensis ab Hugone rege Italia: constitutus.

DCCCCXXIX.

Lancea domini venit ad imperiū.

Anno Diethmari abbatis 5. lanceam mirandi operis, & clavis Iesu Christi cunctis sanctificatam, quæ dicitur primi & magni imperatoris Constantini fuisse, quam Samson comes Rudolpho regi Burgundiæ donauerat, Henricus Imperator precibus, minis & immensis muneribus ab eo extorsit, quam ad insigne & tutamen imperij posteris reliquit: hanc vero nostris temporibus Nurenbergenfes se habere cum cæteris Caroli Magni insignibus profitentur, quam & vidimus.

Monasteriū Quelenburg fundatum est.

His quoque temporibus Henricus Imperator construxit illud famosum cœnobium monialium sub regula sancti Benedicti in Saxonia, quod Quelenburg nominatur, in honorem beati Seruatij Tungrorum quondam episcopi, in primam abbatissam constituit Mechtildem filiam suam, quæ fuit virgo multis clara virtutibus, soror videlicet Ottonis imperatoris primi & Brunonis archiepiscopi Colonienfis.

Mechtilda prima abbatissa.

DCCCCXXXII.

Fons sanguinis effluxit.

Anno Diethmari abbatis octavo, in ciuitate Ianuensi fons sanguinis largissime effluxit, portendens forte ipsius vrbis iminentem ruinam, quæ eodem anno subsecuta est. Nam ciuitas ipsa, ab Aphricanis infidelibus cum multa classe ad nauigantibus eodem anno capta est, ciues omnes aut trucidati aut captiui abducti sunt.

Burchardus ex abbate episcopus.

Eodem anno Burchardus abbas Hirsfeldensis factus est episcopus post Diedonem in ecclesia Herbipolensi, cui in abbacia successit Megingus vir strenuus & morum honestate insignis.

DCCCCXXXV.

Prodigia.

Anno abbatis Diethmari 10. qui fuit dominicæ natiuitatis 935. magna synodus episcoporum & abbatum apud Erphordiensem urbem Thuringiæ celebrata est.

Inauditum prodigium.

Multa hoc anno mortem imperatoris Henrici miracula præcesserunt. Sol sereno cælo obscuratur, per fenestras domorum radios immittens sanguineos. Mons in quo Henricus postea fuit sepultus, flammis in multis locis euomuit. Hominis cuiusdam sinistra manus ferro amputata, post annū ei dormienti ad integrū restituta est, & pro signo miraculi remansit in loco coniunctionis linea subtilis sanguinei coloris.

Henricus Imperator moritur.

Anno sequente Henricus rex per domitis circumquaq; gentibus, cum Romā proficisci statuisset, infirmitate correptus iter intermisit. Qui cum se moriturū cerneret, cōuocatis principibus & omni populo, filium suum natu maiorem Ottonem Imperatorem designans, cæteris filijs prædia cum thesauris distribuens, moritur 4. nonarū Julij, anno ætatis suæ ferme 60. regni autem 18. sepultus in monasterio monialiū, quod ipse inchoauerat, vxore perficiente, in Quelenburg. Cui filius eius Otto primus succedens, annis 38. imperauit.

Vngarorum gnicus.

Henrici

vult, cuius anno primo Vngari Franciam, Alemanniam, Burgundiam & Galliam vsque ad Oceanum deualtantes, per gyrum intrantes in Italiam, redierunt tandem in sua cum ingenti prada.

DCCCCXXVI.

Otto consecratur regem.

Anno igitur Diethmari abbatis II. qui fuit dominicæ natiuitatis 936. indict. decima, Otto primus per manus Hildeberti archiepiscopi Moguntini Aquisgrani in regem vnctus est.

Cum enim duo pontifices, Treuerensis videlicet & Colonienfis inter se contenderent, quis hoc munus consecrationis iure peragere debuisset, procerum iudicio, ad Hildebertum Moguntinum pontificem delatum est.

Qui accedens ad altare, & sumens inde gladium imperialem cum baltheo, conuersusque ad regem, ante se genua flectentem dixit: *Accipe hunc gladium, in quo deycias omnes Christi aduersarios, barbaros & malos Christianos, tibi auctoritate diuina traditum, cum omni potestate totius imperij Francorum, ad firmissimam pacem omnium Christianorum, Amen.* Deinde sumptis armillis & chlamyde induit eum dicens; *His cornibus humerò tenus demissis, monearis quo zelo fidei seruere debeas, & in tuenda pace vsque in finem constans perseueres.* Exinde sumpto sceptro baculoque dixit, *His signis monitus esto, quatenus paterna castigatione subiectos corripias, primumque te Dei ministris, deinde etiam viduis, orphanis & pupillis protectorem ac defensorum semper exhibeas, eisque manus misericordie clementer porrigas.* Post hæc fuso super caput eius oleo consecrationis ait; *Vixit te Dominus in regem super populum suum, vt nunquam de capite tuo oleum misericordie deficiat, quo hic & in futuro misericordiam ab ipso creatore tuo consequaris, Amen.* Postremo imposuit capiti eius regalem coronam dicens: *Coronauit te corona iustitie, qua monearis te ministrare iustitiam debere subditis, quatenus hoc ornamento regali præmunitus, & tuis reuerendus, & inimicis terribilis appareas, & post huius vitæ terminum sempiterno cum angelis premio coroneris, Amen.* Completa benedictione pontificis, regem in folium regalem cum omni latitia posuerunt.

Modus consecrationis. Ad gladium.

Ad armillam.

Ad sceptrum.

Ad unguentum.

Ad coronam.

DCCCCXXVII.

Anno Diethmari abbatis 12. monasteria S. Galli in Sueuia, Bonifacij in Fulda, & Scotorum, igne consumpta sunt.

Monasteria tria cremantur. Dux Henricus captus.

Eodem anno dux Euerardus cepit Henricum fratrem imperatoris, quem pater ex-pulso Arnolde Bauariæ ducem constituerat, sed Bauaris mox per Ottonem deuidis, frater de carcere soluitur.

S. Adamanus abbas.

Claruit his temporibus post S. Odohem, Adamarus abbas Cluniacensis, vir sanctitate vitæ & eruditione scripturarum satis præclarus, qui tandem oculorum lumine orbatus, in medio fratrum suorum magnum patientiæ se præbuit exemplar. Hic tandem consummato presentis vitæ termino, in sanctorum catalogo relatus est, cuius festus agitur diebus Septembris.

DCCCCXXVIII.

Anno Diethmari abbatis 13. Hildebertus reuerendissimus atque sanctissimus nostri ordinis quondam abbas, vt supra diximus, archiepiscopus Moguntinus moritur: cui Fridericus successit, qui construxit monasteriū S. Petri Apostoli extra muros Moguntinenses ad Aquilonem.

Hildebertus obiit.

DCCCCXL.

Anno Diethmari abbatis 15. fundatum est monasterium nostri ordinis in ciuitate Magdeburgensi, in honore S. Ioannis, in eo loco vbi hodie maior ecclesia est posita, ipso monasterio postea extra ciuitatem in monte translato, quod appellamus Bergam. Hanc autem foundationem Otto Imperator primus incepit & perfecit; primus autem coenobij abbas fuit Anno, monachus coenobij S. Maximini Treuerensis, vir in scripturis tam diuinis quam secularibus multum eruditus, & non minus integritate morum quam scientia venerabilis.

Monasterium Bergense fundatur.

Anno abbas.

DCCCCXLIII.

Anno Diethmari abbatis 18. qui fuit dominicæ natiuitatis 943. obiit Diethardus monachus & scholasticus huius qui præfuerat scholæ monachorum publicæ annis 22. post Luthelimum monachum, vir in omni scientia scripturarum doctissimus, & non minus conuersatione quam doctrina in signis decessit autem 12. calend. Octob. indictione 1. cui in officio docedi successit Meginradus monachus multum venerabilis, qui Luithelmi auditor in iuuentute fuerat, quo defuncto sub Diethardo predicto monacho, in omni scientia tam diuina quam seculari valde profecit, & multos auditores post se doctissimos reliquit. Claruit huiusmodi temporibus in monasterio S. Galli, vir valde doctus in omni scientia

Diethardus scholasticus moritur.

Meginradus.

*Helpericus
scholasticus
S. Galli.*

bonarum artium Helpericus monachus, Diethmari quondam condiscipulus, qui post mortem Adelhardi monachi & scholastici præceptoris sui, docendi officium in eodem monasterio nactus, multos præclaros discipulos in omni doctrina eruditos post se reliquit. Qui quanta conscripserit opuscula, alibi vbi de scriptoribus tractauimus, satis expressimus.

*De vxori-
bus & filiis
Imperatoris
Otonis pri-
mi.*

Hoc ipso eodem anno moritur Editha filia regis Angliæ prima, vxoris nomen sortita Otonis Imperat. mulier sancta & Christo valde deuota, sepulta in præfato monasterio Magdeburgensi. Hæc peperit Otoni duos filios, Ludolphum ducem Saxonie & Wilhelmum, qui post Fridericum fuit archiepiscopus Moguntinus. Exhinc duxit Adelheidem filiam ducis Burgundiæ viduam vxorem, ex qua item duos filios suscepit, Otonem qui post patrem Imperator factus est, & Mechtildem quæ fuit ordinis nostri abbatissa in Queldenburg.

Eodem quoque anno obiit mater Otonis primi Mechtildis imperatrix, & in prædicto cœnobio monialium iuxta maritum suum Henricum sepulta est.

*S. Wences-
laus marty-
rizar.*

His diebus princeps Bohemiæ Wenceslaus vir sanctus & Christianissimus à fratre martyrizatur, ambitione principandi seuiente. In cuius vltionē Otto Imperator bellum Bolislao fratricida indixit, & longa per annos 14. inter eos concertatio fuit.

Arigandus.

Circa hæc tempora Arigandus abbas Monasterij S. Petri in Francia, religione & sanctitate clarus habetur in ciuitate Senonensi, qui vitam monasticam in eodem loco magnifice reformare non minus exemplo quam verbo curauit. His etiam diebus post Wil-

Gerlandus.

helmum Gerlandus monachus S. Germani Altisiodorensis nostri ordinis, fit archiepiscopus Senonensis, vir doctus & religiosus, qui cum Senonensem aliquot annis strenue rexisset ecclesiam, migravit ad Dominum, & in monasterio suo diui Germani vnde assumptus fuerat, sepultus est. Post quem Hildemannus monachus S. Dionysij Parisiensis nostri ordinis, vir valde doctus, archiepiscopus Senonensis factus est. Anno Diethmari ab-

*Hildeman-
nus.*

batis 21. fames in Gallia magna præualuit, Vngari cum Bauari & Imperatore pugnare superantur. Anno 23. Imperator Otto Danos vicit, & Gotfridum regem eorum cum omni gente Christianum fecit, & episcopatum Silesuicensem & Ripensem de nouo exiit.

*Dani con-
uertuntur
ad fidem
Christi.*

Erexit in super archiepiscopatum Magdeburgensem, ipsamque ciuitatem construxit, & multa cœnobia fundauit.

DCCCCLI.

*Imperator
secundam
duci vxor-
em.*

Anno Diethmari abbatis 26. qui fuit 951. Dominicæ natiuitatis, Otto Imperator nuptias cū Mechtildæ secunda vxore sua in ciuitate Papiensi celebrauit, cū maxima pompa & solennitate, quam priore anno, Berengario deuictō, ex vinculis eius liberauerat.

*Berengarius
tyrannus
vltimus in-
carceratur.
Magni ter-
ramotus.*

Anno sequente, qui fuit vltimus Diethmari abbatis, Berengarius tyrannus præfati sacramenti contemptor, Italiam denuo grauiter afflixit: vnde Imperator iterum innocens ab Italis atque Romanis, Italiam cum ingenti exercitu contra Berengarium secundo ingressus, vicit, & superauit eundem, atque de Italia fugauit. Qui non inueniens vbi requiesceret pes eius, tandem apud Augustam se cum vxore in ditionem imperatoris submisit, missusque in castellum Bambergense ac custodiae mancipatus, nō multo post diem clausit extremum, cuius bella, fraudes & gesta, Eutrandus diaconus Ticinensis luculento sermone descripsit. Magni hoc anno terræmotus in diuersis Germaniæ Galliaque locis facti sunt.

DCCCCLII.

*Diethma-
rus abbas
moritur.*

Eodē anno dominicæ natiuitatis 952. indictione decima, quarto nonas Martij, obiit reuerendissimus abbas Diethmarus, huius monasterij sextus in ordine, anno suscepti regiminis 27. ætatis vero suæ 71. sepultus in ecclesia S. Aurelij, vir per omnia Deo dignus, qui regularem obseruantiam in hoc monasterio pene collapsam, verbo & exemplo magnifice reformauit. Nec solum in obseruantia regularis discipline se studiosum exhibuit, sed etiā in conferuandis possessionibus monasterij, ampliandisq; magnam diligentiam fecit. Locum enim hunc libris & reliquijs sanctorum valde nobilitauit, & multis ornamentis decorauit. Magna multitudo monachorum sub eius regimine in hoc cœnobio clau-

*Monacho-
rum magna
multitudo.*

ruit, quorum aliqui sanctitate vitæ valde fuerunt insignes, plures autem propter scientiam & doctrinam scripturarum celeberrimi nominis habiti sunt. De diuersis quoq; nostri ordinis per Germaniam monasterijs monachi, ad scientiam scripturarum hauren-

*Maximum
studij mo-
nasteriorum.
Monachi
liberabant
scholasticos.*

dam huc mittebantur; quia talis eo tempore consuetudo in ordine nostro seruabatur, vt monachi pro pleniori eruditione cōsequenda, si qui viderent idonei ad diuersa monasteria instruendi, mitterentur. In omnib; enim nostri ordinis cœnobijs, in Germania & Gallia maxime, monachorum scholastici ex monachis habebantur, qui iuniores quosque in ingenio

Henrij

genio praestantes, in primitiuis literarum scientijs erudirent, & postea qui habiles inuenti fuissent, ad altiora transmitterent. In solis autem famosioribus coenobijs, quibus & abbatia rerum temporalium erat copiosior, & monachorum numerus maior, constituebantur ad officium docendi alios, monachi omnium doctissimi, & non solum in diuinis, sed etiam in secularibus literis eruditi, ad quos ex inferioribus gradus coenobijs mittebantur monachi altioribus disciplinis instruendi. Quicumque vero inter eos maioris eruditionis famam in ordine acquirerat, etiam plures ad se missos discipulos, ad erudiendum monachos habebat. Inter monasteria autem hunc morem studiorum habentia, hoc tempore praecipua fuerunt, monasterium Fuldense, sancti Galli, Augiense, Hirsfeldense, nostrum Hirsaugiense, S. Albani Moguntinense, Corbeiense, Prumiense, Mediolacense, S. Dionysij Parisiense, sancti Maximini Treuerense, Remense, Altsiodorensis, Turonense, Stabulense, & Wissenburgense: in quibus omnibus erant monachi & multi & valde studiosi, e quorum collegio in singulis coenobijs vnus ceteris in scientia scripturarum excellentior scholasticus ponebatur. Abbatia autem qui monachos habere cupiebant in omni scientia eruditos, ad diuersa monasteria ex suis quosdam mittebant instruendos. Vtinam tale studium hodie in nostris haberetur monasterijs, quam multa bona fierent, infinita mala prohiberentur: sed non omnibus inest amor scientiae scripturarum: propterea noster ordo sacratissimus quasi sine honore iacet pulpitis. Duo quondam ipsum ordinem nostrum gloriosum reddiderunt, vitae meritum, & eruditio scripturarum: quorum dum alterum intermittitur, ad alterum raro peruenitur. Hoc his temporibus pauci aduertunt, quorum qualis scientia, talis & conuersatio quae ista nesciunt. Sed nos ad historiae ordinem redeamus. Diethmarus autem felix recordationis abbas, de quo loquimur, sciens vtilitatem scientiae scripturarum monachos suos summopere in omni doctrina literaria erudire statuit: & ob id magistrum eius doctissimum Meginradum monachum, de quo superius dictum est, scholasticum praefecit: ad cuius eruditionis famam Windichinus monachus & scholasticus monasterij Corbeiensis in Saxonia excitatus videre, audire & alloqui tantum virum desiderasse se dicit, quem & vidit, & supra quam dicere potuit, admiratus fuit. Qui Windichinus quantus fuerit in eruditione scripturarum, postea dicemus.

Vita & doctrina ordinis nostri illustrant. Studium abbatu Diethmari.

Windichinus monachus Corbeiensis vniuersitatis Hirsaugiatis.

DE SIGERO, SEPTIMO HVIVS COENOBII ABBATE, qui praefuit annis ferme 30. moribus eius, & gestis quibusdam illius temporis.

MORTVO autem Diethmaro reuerendissimo huius monasterij abbate, sicut praediximus, in locum eius mox electus est Sigerus monachus, qui decani gesserat officium, vir moribus & vita reuerendus, & tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis egregie doctus, qui huic monasterio praefuit annis ferme 30. in omni sanctitate & religione. Fuit autem in abbatem electus, eodem die, quo antecessor eius obierat, videlicet nonas Martij, anno dominicae natiuitatis 952. qui fuit Imperatoris Ottonis primi annus 16. Hic Sigerus ex Moguntiacis natus, cum esset annorum quatuor & viginti, & multis in seculo polleret donis, honoribusque, omnibus spretis & contemptis pro Dei amore monachus factus est sub abbate Diethmaro praedecessore suo in tantumque profecit in sanctae religionis conuersatione, sapientia & scientia scripturarum, ut Diethmaro viam vniuersae carnis ingressi, seipsum vnanimi omnium consensu pastorem ouium Christi sit constitutus. Qui qualis se subditis suis exhiberet, quam zelosum pro disciplina regulari, quam pius bonis, & feruorem negligenteribus, nemo scribere melius posset, quam qui videre illum & conuersari cum eo in coenobio meruit. In omnibus sane sollicitus fuit, ut se bonis operibus virtutum subditis semper praebere viuum exemplar, ne aut bona praedicans opere semetipsum negligeret, si aliter viueret, aut doctrinam verbi subtrahens inutilis pastor subditis, canisque mutus non valens latrare videretur. Vnde quicquid exemplo non docuit, nemo alius potuit operari.

Sigerus abbas 7. elegit.

Qualis fuerit vita Sigeri huius.

DCCCCLIII.

Anno primo Sigeri abbatis Imperator Otto primus ciuitatem Moguntinam obsequio vallauit.

DCCCCLIIII.

Secundo autem anno qui fuit Domini 954. Wifridus archiepiscopus Colonienfis anno pontificatus sui obiit. Porro destitutus clerus & populus vnanimi deliberatione in virum Domini Brunonem fratrem Ottonis Imperatoris primi conspirauit, quem missis primoribus ecclesiae ipsius, & petunt & consequuntur eum pontificem, cuius monumenta vigilanter in edificijs & ornatu ecclesiarum usque in hodiernum diem multiplicia Coloniae visuntur.

Bruno frater Imperatoris sit archiepiscopus Colonienfis.

*Wilhelmus
filius Imperatoris
archiepiscopus
Maguntinus.*

Eodem anno Fridericus archiepiscopus Moguntinus obiit, cui Wilhelmus filius Ottonis Imperatoris primi successit, qui de ipso ita in Chronica scribit: Anno iniquens dominicæ incarnationis 954. indictione 12. beatæ memoriæ dominus Fridericus S. Moguntiacensis ecclesiæ archiepiscopus, 8. cal. Notemb. obiit.

Eodem vero anno ego Wilhelmus tanta successione indignus, loco eius, cum consensu cleri populi eiusdem sanctæ sedis, 16. cal. Ianuarii, in loco Arnsteden sum electus, & 9. cal. Ianuarij Maguntia ordinatus. Hæc sunt verba Wilhelmi.

Windichinus.

Claruit his temporibus in Saxonia Windichinus monachus S. Viti in Corbeia, vitæ in diuinis scripturis doctus, & in secularib. eruditissimus, qui scripsit ad Mechtildem filiam Ottonis Imperatoris primi, abbatisam videlicet in Quedlenburg, sicut supra diximus de gestis Henrici primi, Ottonis primi, & origine Saxonum historiam tribus libellis digestam. Vitam quoque sancti Pauli primi eremita, & passionem S. Teclæ virginis gemino stylo, prosaico videlicet & metrico, sed & alia multa, quorum alibi iam dudum fecimus mentionem. Hic multis annis in præfato monasterio Corbeiensis scholæ monachorum publice præfuit, & complures discipulos post se doctissimos reliquit, ex quibus multi ad episcopatus & abbatias diuersas postea fuerunt assumpti. Hic etiam in colibello, quem scripsit de studijs veterum, fatetur se fama Meginradi scholastici & monachorū S. Aurelij incitatum venisse ad Hirsaugiam, & cum eis diebus multis habuisse colloquium, tantumque ibi vidisse studium & feruorem monachorum ad scientiam scripturarum, tanquam doctissimos reperiisse viros, vt satis nequiuertit admirari, ipsumque Meginradum scholasticum præcipuis laudibus effert dicens, eum esse alterum Hieronymum, & nulli veterum eruditione inferiorem.

*Quod Windichinus
fuerit in
Hirsaugia.*

*S. Gregorius
& Euerardus
eremita
in sylua
Nigra.*

Circa hæc tempora claruerunt Gregorius presbyter filius regis Angliæ, pro Christo peregrinus, & Euerardus monachus, ambo solitarij in sylua Nigra, iuxta cellam S. martyris Augiensis Meginradi. Quorum primus Gregorius cum esset filius regis, patrem, regnum, patriam & omnem pompam sæculi amore regni cœlestis contemnens, clamq; auertens, vsque ad mortem in præfato loco Domino in magna sanctitate hominibus mansit incognitus.

Alter vero Euerardus cum esset decanus ecclesiæ Argentinensis, diuina inspiratione contempsit mundum & angelo Dei reuelante locum præfatum, vitam sanctissimam vsque ad mortem in eo cum S. Gregorio peregit. Hic sanctissimus Euerardus beato Vdalrico Augustensi episcopo multum familiaris & dilectus fuit, à quo sæpius visitari conuenit. Tanti vero apud Deum meriti fuit, vt viuus & mortuus multis claruerit miraculis, mortemque suam præfato S. antistiti Vdalrico longe ante prædixit. Ab his duobus sanctissimis eremitis, locus idem in quo nunc monasterium nostri ordinis est, non multo postea constructum, deinceps vsque in hodiernum diem ad eremitas vocatus est, ad quem à multis retro annis concursus populi magnus fieri consuevit, licet monachi sint his temporibus inibi degentes dissolutissimæ vitæ.

*S. Vdalricus
Episcopus
Augustensis.*

Claruit etiam his diebus S. Vdalricus episcopus Augustensis, vir Deo clarus, qui multis miraculis in vita & post mortem clarus effulsit. Hic cum adhuc esset iuuenis in monasterio S. Galli fuit nutritus, & in scripturis necessarijs institutus. Tandem factus est episcopus Augustensis, fundauitq; monasterium nostri ordinis in eadem ciuitate, in honore S. Affræ martyris, in quo & ipse tandem monachus factus est.

Moritur autem ibidem sepultus, anno domini 973. qui fuit abbas Sigeri annus 21. indictione prima, 4. nonas Iulij, anno ætatis suæ 83. episcopatus vero assumpti 50. sub Ottone Imperatore secundo.

*S. Maiolus
abbas Cluniacensis.*

Sanctus quoque Maiolus quartus Cluniacensis monasterij ordinis nostri, iisdem temporibus doctrina & sanctitate clarus habetur, qui sexto anno conuersionis suæ S. Ademaro propter imbecillitatem corporis & oculorum omissionem cedente dominici gregis, pastor constitutus, multis virtutibus clarus enituit, cuius dies festus agitur 5. iduum Maij.

DCCCCLVII.

*Vngari ab
Otone ca
duntur.*

Anno Sigeri Abbatis, Otto Imperator magnus, Vngaros cum magno sui suorumque periculo magna cade prostrauit, in loco qui dicitur Lechfeldt, non longe ab Augulta, in quo bello Conradus dux cum multis alijs cecidit. Henricus quoque dux Bauriæ frater Imperatoris, eodem anno obiit.

Anno sequente Hademarus abbas Fuldenfis obiit, qui monasterium suum dudum incen-

Inuentum magnifico opere construxit, cui Hatto filius sororis successit, qui postea archiepiscopus Mogantinus factus est.

Eodem anno moritur Rupertus archiepiscopus Treuerensis, cui Henricus successit, qui regulares officinas & claustrum sancti Petri circa ecclesiam construxit, & regulam Canoniconum ibidem obseruari precepit. Hæc est maior ecclesia Treuerensis, in qua hoc tempore, sicut & in cæteris antiquis ecclesiis, canonici secundum regulam eis prescriptam in communi vivebant, vnam habentes mensam, vnam bursam, vnumque commune dormitorium, sicut hodie inter nos iuxta normam nobis propositam conuersantur.

*Canonici
vita in cathedralibus
ecclesiis antiqua instituta.*

DCCCCLVIII.

Anno Sigeri abbatis 6. qui fuit domini 938. & regni Ottonis Imperatoris magni 22. cruce apparuerunt in vestimentis hominum qui multos terruerunt, & ad salutem penitentiam reducerunt. Quorundam etiam vestes quasi lepra replete maculique infecte apparuerunt.

Cruces apparuerunt in vestimentis hominum.

Circa hæc quoque tempora monasterium ordinis nostri in Saxonia fundatur, quod Hildesleuen dicitur, multaque cœnobium monialium sub regula diuini patris nostri Benedicti, in diuersis regionibus in Saxonia præcipue constructa sunt. Hoc etiam anno Willavvot quondam regis Berengarii, illo, apud Bambergam sub custodia Imperatoris mortui contempto seculo monasterium ingreditur, & sub habitu sanctæ religionis religiose deinceps conuersatur, anno Sigeri abbatis 8. Venerunt legati Tuscorum ad regem Ottonem petentes sibi dari aliquem virum doctum, qui eos viam veritatis instrueret, quibus misit Adelbertum ex monacho Corbeiensis cœnobii episcopum, virum doctum & sanctum, qui vix euasit manus eorum.

Cœnobium Hildesleuen fundatur.

Adelbertus.

DCCCCLXII.

Otto Imperator anno Sigeri abbatis 10. inuitatus à Romanis contra insolentias Ioannis papæ 13. Romam perrexit: cumque eum papa gratanter suscipiens honorifice sub præcathedram Augustalem poneret, & per benedictionem solenniter in Imperatorem consecraret, monito pontifice super obiectis ac emendationem promittente, cum gloria reuersus est in Germaniam. Verum cum papa fidem promissam violaret, semperque deterior fieret, Imperator secundo inuitatus à Romanis anno sequenti denuo Italiam ingreditur, ad cuius introitum papa fugit. Magna igitur synodus iubente Imperatore Cardinalium, episcoporum, abbatum & clericorum Romæ facta est. Vbi palam recitatis papæ criminibus, cum rogatus, citatus monitusque per literas, primum comparere, seque expurgare contemneret, imo synodum se excommunicaturum minaretur, decreto imperatoris & omnium presentium in synodo patrum depositus est 10. cal. Decemb. Et Leo S. Romanæ sedis protoscriniarius, vir venerabilis & approbatus, in papam vnanimi omnium consensu electus est, ductusque ad Lateranensem palatium collaudatibus factum Romanis ad summam sacerdotium consecratur. Capita autem criminum, pro quibus Ioannes depositus est, ista fuerunt, missam celebrauit & non communicauit. Item Benedictum patrem suum spirituale lumine priuauit, qui statim mortuus est. Item Ioannem cardinalem subdiaconum virilibus amputatis occidit. Item adulterium & fornicationem perpetravit, & incestum cum vidua Reinerij & Stephana patris concubina, cum Anna vidua & nepote sua & multis alijs, sanctumque palatium lupanar & prostibulum meretricum fecit. Item in ecclesia Tudertina episcopum ordinauit puerum decem annorum. Item ordinationes faciebat pro precio. Item diaconum ordinauit in stabulo equorum non debitis etiam temporibus. Item sacrilegus fuit, cruce & clenodia sanctuarij meretricibus distribuit. Item vinum bibit in amore diaboli. Item in ludis alexæ Venerem, Iunonem aliosque Deos gentilium sibi adiutores innocabat. Item venationem publice exercebat. Item matutinas & alias horas canonicas non celebrauit, nec munivit se more Christianorum signo sanctæ crucis. Item viduas maritatas & virgines vi oppressit, & stuprauit multas. Item homicidij, periurij & sacrilegij reus accusatus est, incestum in propriam cognationem commisit, cum duabus quoque fororibus se commiscuit. Item lorica & alijs armis indutus quasi dux processit contra S. Imperatorem ad bellum. Aliaq; multa & horrenda coram Imperatore in sancta synodo per cardinales, episcopos, diaconos & alios boni testimonij viros subiureiurando publice delata sunt. Multi fuerunt in hac synodo episcopi, & ex nostris ibi fuit Henricus archiepiscopus Treuerensis, Otgerius episcopus Spirensis, Adaldecus archiepiscopus Brementis, & Ladohardus episcopus Mindensis in Saxonia. Erant autem omnes episcopi in synodo 40. Cardinales, presbyteri, diaconi & subdiaconi

Otto coronatur in Imperatorem.

Synodus presentium Imperatoris Romæ celebratur.

Papæ Ioannes depositus.

Crimina papæ pro quibus est depositus.

Horrendum in iudiciumque scelus.

Episcopi ex Alemannia presentes in depositione papæ.

Henricus

Henricus

Numero eorum qui fuerunt in hac synodo.

48. numero: qui omnes cum primoribus Romanis & vniuerso populo, vno ore Iohannem deponentes a papatu, tanquam monstrum & diaboli mancipium vnanimi voto Leonem huius nominis 8. in summum pontificem elegerunt, iurantem se nunquam ab eo discessuros, nec papam deinceps sine Imperatoris filij, que eius consensu electuros. His ita peractis S. Imperator nolens Romanos exercitu nimio grauare, simul credens illos in fide promissa mansuros, multis abeundilicentiam concessit: quod cum Iohannes depositus rescessisset, sciens instabilitatem & auaritiam Romanorum, misit ad eos clam nuncios, promittens se omnes Ecclesie thesauros illis daturum, si imperatorem cum S. papa Leone trucidarent. Romani quam statim exercitus imperatorij paucitate confisi, & pecuniarum promissione animati, buccina concrepante super imperatorem vt cum occidant festinanter contendunt. Quibus in ponte Tiberis, quem Romani plaustris impeditum habebant, sanctus Imperator occurrit, cuius fortissimi milites asuefacti in bello, in eos audacter profiliunt, & quasi accipitres auim multitudinem nullo resistente perterrent, non latibula, non corbes, non concaua ligna, non crypte sordium receptacula fugientes tueri poterunt. Occiduntur itaque Romani sine numero, sine misericordia, sine personarum delicti. Nec vnus quidem ex omnibus remansisset superstes, si non Imperator piissimus misericordia motus in eos quibus misericordia nulla debebatur, milites suos adhuc interficere sitientes retraxisset inuitos. Itaque superatis omnibus, de ceterisque qui remanserant obsidibus receptis, venerabilis papa Leo ad pedes Imperatoris pronoluit, rogat obsides Romanis reddantur, seque illorum fidei commendet: cuius rogatu S. Imperator motus, obsides reddidit, ipsumque papam Romanorum fidei, sciens quod futurum erat, sicut agnum lupis commendauit. His gestis cessit ab vrbe. Interea mulieres cum quibus Iohannes quondam papa voluptates suas implere solebat, & numero plures & genere non penitus ignobiles, concitauerunt Romanos vt Leonem papam quem ipsi voce concordie elegant, interficerent, & Iohannem in vrbe reuocarent. Quae cum fecissent, Leonemque occidendum caperent, de manibus eorum (Deo miserante) cum paucis euasit, & ad imperatorem piissimum calamitatem suam expositurus accessit. Mox in vrbe Iohannes rediit, in summi que Apostolatus sedem reponitur, statimque inter cetera crudelitatis suae facinora Iohanni diacono cardinali manum dextram amputat, & Azoni scriuario linguam duosque digitos praecidens, etiam naribus trunecat. His cognitis Imperator, tantas vitium iniurias seruatorum Dei reparato exercitu Romam quanto citius redire disponit. Interea ante olim papa, sed iam Apostolicae sedis temerarius inuasor, nihil prauitatum suarum emendans, dum se cum viri cuiusdam vxore oblectaret, per diabolum in temporibus grauius percussus, octauo die miserabiliter sine viatico corporis & sanguinis Christi diem clausit extremum. Quo mortuo, Romani omni iuramentorum & iurissurandi obligationis immemores, Benedictum cardinalem diaconum in papam constituunt, seque illum nunquam dimissuros, imo contra Imperatorem defensuros iuramento promittunt.

Romani occiduntur sine periculi & infidèles.

Imperator ab vrbe secedit.

Leo captus supra elabatur.

Iohannes papa depositus intraducitur in Romanam. Iohannes a diabolo percussus obiit.

Inuasor Benedictus substituitur.

Roma capitur, Leo in sedem suam restituitur. Benedictus in exilium mittitur.

Quo audito Imperator vrbe vallauit, neminem qui non membris truncaretur, cuius permisset, machinis & fame vsque adeo Romanos infideles afflixit, donec ciuitatem victor intrauit. Leonem venerabilem papam propriae sedi restituit, ac Benedictum summum Apostolatus inuasorem ad eius pedes praesentauit. Qui post susceptam confusionem in publica synodo, quam meruit, exilio relegatus in Saxoniam, ibi mortuus est. Sanctus itaque Leo in sedem Apostolici culminis repositus sedit anno vno mensibus quinque, feliciter obiit. Imperator sanctissimus sumpto de principibus factionum supplicio, acceptisque obsidibus, in Germaniam reuersus est.

DCCCCLXIII.

Monasterium S. Pantaleonis fundatur in Colonia.

Reliquia sancti-virum Coloniensium translata per Brunonem episcopum.

Anno autem Sigeri abbatis 12. qui fuit dominicae natiuitatis 964. Bruno archiepiscopus Coloniensis frater Ottonis Imperatoris primi, monasterium S. Pantaleonis in Colonia fundare coepit: vbi inter fodendum corpus S. Maurini abbatis & martyris inuentum, multis claruit miraculis. Primus eiusdem coenobij abbas Christianus dictus est, cuius vita concordabat vocabulo. Venerabilis iste Bruno Coloniensium archiepiscopus inter multa pietatis suae studia, corpus S. Euergisti pontificis & martyris de ciuitate Tungrisi Coloniam transtulit, & in monasterio S. Ceciliae collocauit. Item superiorem partem S. Petri Apostoli, baculi & catenam qua vincus fuit, cum multis alijs reliquijs, de ciuitate Metensi reduxit, ac in cathedrali ecclesia reposituit. Item corpus S. Proculi martyris a Roma translatum ad ecclesiam Sufatensem in Westphalia dedit. Item corpus beatissimi martyris Eliphij, in monasterium S. Martini Scotorum nostri ordinis in Colonia reposituit. sed & corpus S. Gregorij Spoletani episcopi a Roma, & S. Agilophi a Malmundario recipiens ad Coloniā transfuexit.

DCCCCLXV.

Tit
Op
Hist

DCCCCLXV.

Anno 13. Sigeri abbatis, qui fuit domini 965. sanctæ memoriæ Bruno præfatus archiepiscopus Colonienſis moritur, & in monaſterio S. Pantaleonis quod anno præcedente incepit, ac in extremis poſitus conſumari mandavit. Sepultus eſt anno pontificatus ſui 12. qui multa miranda ſuo tempore fecit, tamque prudenter ducatum ab Imperatore fratre ſibi commiſſum pro pace fidelium rexit, vt officium Episcopi propterea (vt multi faciunt) non obmiſerit. Huic in archiepiscopatu ſucceſſit Wolmarus annis quatuor.

Bruno archiepiscopus moritur.

DCCCCLXVII.

Anno 15. Sigeri abbatis, Otto ſecundus Romæ à Ioanne papa petente, & aſtante patre, in Imperatorem conſecratus eſt. Sequenti anno obiit Wilhelmus filius imperatoris archiepiscopus Moguntinus, in cuius locum Hatto abbas Fuldenſis huius nominis ſecundus ordinatus eſt archiepiscopus, qui fertur tempore famis magnam multitudinem pauperum mendicantium in vno horreo concremaſſe, quaſi ipſi inducerent famem ſuper regionem ſuam mendicitate & ocio, volens in hoc conſulere tam eorum inopia quam vilitati communi. Vnde aiunt quod tertio anno nondum completo, in archiepiscopatum diuina animaduerſionis vindicta in eum proceſſerit, eumque mirabili & prius inaudito multis genere ſupplicij dure ſatis punierit. Tanta enim turba murium vndequaque prorumpens in eum glomerata irruiſſe dicitur, vt quocunq; ſe verteret, iſtiusmodi beſtialium morſibus premeretur: ſi vero in cluſus, per rimulas intrabant, eumq; infinita multitudine obruentes mordebant, lacerabant ac deuorare penitus geſtiebāt. Quarum tanta fuit importunitas, vt quanto repellerentur impetu, tanto maiori furore incurſabant: eumque ſemel quā in terra tutum conſpiceret, pontifex iam miſerandus aquarum ſe munimine cinxit, ac iuxta oppidum Bingionum turrim in medio Rheni, ad cuſtodiam patriæ olim conſtructam, ſcapa ſubuectus aſcendit, ſperanſe loci mures per vndofum fluminis raptum nullatenus eſſe venturos: ſed non eſt locus quo ſua diuina poteſtas prohibeatur exercere vindictam, natantes per aquas infinita multitudine denuo mures turrim per muros aſcendunt, intrant, pontificem inquietant, rodunt, inſectant, tandemq; nimia eorum multitudine obrutum miſerabiliter necant. Huic nos fabulæ auctoritatem nec damus, nec rurius ſubtrahimus, quam vſq; in hodiernum diem & à veteribus deſcriptam legimus, & ab incolis terræ, vt à proavis perceptam auditu ad nepotes referre non ignoramus. Turris autem in Rheni fluminis medio nomen retinēs à caſu, Murium turris dicitur, in qua Hatto pontifex ab ipſis conſumptus beſtiolis perhibetur. Hoc ipſo anno Meginradus monachus & ſcholasticus huius cœnobij eruditiffimus, in bona ſenectute moritur: vir cui Hirſangia in omni ſcientia ſcripturarum vix parem habuit, qui in omni genere diſciplinæ tam perfecte fuerit inſtitutus.

Otto filius Imperatoris Romæ coronatur Imperator.

Hatto ex abate archiepiscopus Mogunt.
Hatto pauperes concremauit in horreo.
Vndi etia sceleris Hattone ante inaudita.

Muribus in omni loco circumualatur episcopus.

Circa Bingen in Rheno conſumitur episcopus a muribus.

Murium turris adhuc hodie dicitur.
Meginradus monachus & ſcholasticus obiit.

DCCCCLXVIII.

Deceſſit autem 14. cal. Nouemb. anno domini 968. indiſtione 11. Huic in regimine ſcholæ monaſticæ Reinhardus monachus ſucceſſit, vir quidem ſatis doctus, ſed ad præceptoris ſui meſuram non peruenit: neque tanto docendi ſeruore monachos ea quæ nouiſſet, agebatur, vt doctos poſt ſe diſcipulos relicturus ſperaretur. Fuerunt tamen ex inſtitutione Meginradi ſcholastici quā plures docti monachi, in præſenti cœnobio, e quibus vnus nomine Eginardus, in quadā eccleſia Saxonię episcopus factus eſt. Wernerus ad S. Albanū Moguntia, Bernolphus ad monaſterium S. Michaelis abbates conſtituti ſunt.

Reinhardus monachus ſcholasticus.

Eginardus, Wernerus & Bernolphus abbates.

DCCCCLXX.

Anno autem Sigeri abbatis 18. qui erat dominicæ nativitatis 970. Theodoricus Metenſis episcopus, conſobrinus Ottonis Imperatoris, fundauit monaſterium noſtri ordinis in ſula iuxta ciuitatem Metenſis episcopij, in honorem ſancti martyris & Leuitæ Vincentij, quod multis prædijs & ornamentis egregie dotauit.

Conuicium S. Vincentij Metis conſtituitur.

Hoc tempore Bulgaribus imperabant duo filij Simeonis monachi Petrus & Baianus, quorum Baianus in arte Magica doctiffimus erat, & per eam multa mirabilia faciebat. Quotieſcunq; aut quando cunq; voluit, mutauit ſe in lupum, vel in cuiuslibet alterius beſtiæ formam, vel vt penitus à nullo videretur, & alia miranda & potuit & fecit, de quibus homines magnam in admirationem perducere conſueuit.

Baianus in arte Magica doctiffimus claret.

Hiſ temporibus claruit Richardus ex monacho S. Germani Altifiodorenſis episcopus, vir nimie ſimplicitatis & minoris induſtriæ quam hæc tempora exigere videbantur, vix tamen merito & zelo religionis multum venerabilis.

Richardus.

Henrij

era
o r

Iohannem
to Leonem
eo diſceſſu
ita peractis
de promiſſis
tus reſciſſet,
promittens
one trucidari
iam pro
feſtiq; ante
habebant,
daſter pro
on latibula,
ucri potuer
arum dele
iſſimus, mi
huc inter
em aſſerant
gat obſides
tor motus,
rat, ſicut a
ous Ioannes
non penitus
cordi elegit
nemque ne
ad Imper
anes redoc
itatis ſua
rio linguam
ntas vitare
Interea lo
rum ſuarum
poribus gra
Chriſti diem
andi oblige
nt, ſequi
promittunt
retur, extra
tatem violen
tum ſuum
uſionem in
anctus in
e, feliciter
accepſſet

no archiep
talconis in
martyris in
us dictus eſt
hipreſul in
tate Tungr
partem S.
de ciuitate
rtyris à Ro
tiſſimi mar
repoſuit: ſed
io recipiens,
cccclxx.

Abbo abbas doctissimus Floriacensis & martyr. Aymonius.

Claruit etiam his temporibus doctissimus ille abbas Floriacensis nomine Abbo, vir vita & zelo disciplinae regularis clarissimus, qui scripsit inter alia ingenij sui opuscula super calculo Victorij non abijciendum libellum. Tandem in Vasconia verbum Dei predicans gentibus martyrio rubricatus ascendit ad caelum. Aymonius quoque monachus Floriacensis sub praefato Abbone iisdem temporibus hanc scientia & conuersatione illustrabat aetatem, qui scripsit ex mandato eiusdem abbatis sui Abbonis de incrementis & initijs Gallorum satis pulchrum opus. De miraculis quoque sanctissimi patris nostri Benedicti libellum & quaedam alia, de quibus alibi fecimus mentionem.

Herigerus.

Herigerus quoque abbas Bobiensis, cuius meminit Berno abbas Augiensis in libro de aduentu domini, iisdem claruit temporibus: multa scripsit, quorum rationem signamus in secundo libro virorum illustrium nostri ordinis. Erat sane vir vnde cunque doctissimus, & tam ratione conuersationis quam doctrinae valde famosus.

S. Wolfgangus.

Circa haec tempora etiam claruit S. Wolfgangus episcopus Ratisponensis in Bavaria, vir magnae sanctitatis & patrator multorum miraculorum, qui perhibetur ante pontificatum fuisse monachus Treuerensis ordinis nostri. Hic S. Vdalricum Augustensem episcopum ecclesiasticae tradidit sepulturae.

Rosuida monialis doctissima.

Claruit etiam hoc tempore Rosuida monasterij Gandesheimensis nostri ordinis in Saxonia, virgo sanctimonialis, in diuinis scripturis multum studiosa & erudita, secularium quoque literarum non ignara, metro exercitata & profa, quae multa scripsit non iniucunda opuscula, quorum memoriam in praefato libello virorum illustrium fecimus latentiore.

DCCCCLXXII.

Anno 20. Sigeri abbatis, qui fuit domini 972. Volmarus archiepiscopus Coloniae moritur, cui successit Gero filius Christiani comitis & Wiburgae fororis comitis de Magdeburg. Iste Gero archiepiscopus cum fratre suo Diethmaro comite fundauit monasterium nostri ordinis in Saxonia, quod dicitur, monachorum nouum castrum, quod non vulgariter Munchennenburg, vsitato nomine appellamus.

Coenobium Munchennenburg fundatur.

Coenobium Lunenburgi fundatur.

Circa haec tempora Hermannus Saxoniae dux construxit monasterium Lunenburg, in Saxonia, in honorem S. archangeli Michaelis, in quo monachos nostri ordinis posuit, quibus praefecit abbatem primum monachum de coenobio S. Pantaleonis Coloniae, sumptum nomine Ludericum, virum moribus & eruditione venerabilem.

DCCCCLXXIII.

Otto Imperator primus obiit.

Otto secundus.

Anno Sigeri abbatis 22. Dominicae natiuitatis 974. indictione 2. Otto Imperator primus moritur, anno regni sui 38. Imperij vero 13. cuius corpus cum magnis lugentium exequijs in Ecclesia Magdeburgensi quam ipse construxit, est tumulatum. Ortone Imperatore primo sicut praediximus mortuo, Otto filius eius huius nominis successit, & tertio annis 10. post patrem imperauit, uxorem duxerat adhuc patre superstiti Theophanam filiam Ioannis Imperatoris Graecorum, ex qua genuit Ottonem filium, qui post patrem tertius imperauit. Filias quoque tres, Sophiam, quae fuit abbatissa nostri ordinis in Gandesheim, Adelheidem, quae etiam fuit nostri ordinis abbatissa in Quedlenburg, & Iuttam, quam Vdalricus dux Bohemiae duxit uxorem, rapiens eam violenter ex quodam coenobio monialium in Ratispona.

Coenobium Gladbach fundatur hoc tempore.

S. Sanderadus abbas in Gladbach.

Coenobium S. Martini Coloniae fundatur.

His quoque temporibus Gero archiepiscopus Coloniae fundauit monasterium insignis ordinis nostri in dioecesi sua, quod Gladbach nominatur, vno duntaxat miliare distans ab oppido Nussienfi, quod multis praedijs & ornamentis ditauit. Primus autem eiusdem coenobij abbas fuit Sanderadus vir sanctissimae vitae, & regularis disciplinae, tam in se quam in subditis maximus cultor, qui multis virtutibus & signis clarus in vita & post mortem sanctorum Catalogo insertus est, cuius dies festus 9. calend. Septembris agitur.

Circa haec etiam tempora monasterium S. Martini in Colonia ordinis nostri fundatum est, cui praefuit primus abbas Mymborinus natione Scotus, vir religione & sanctitate multum venerabilis. Vnde & Scoti ipsum monasterium multis annis inhabitauerunt, propter incomparabilem vitae sanctitatem, quousque tandem a pristino feruore repellentes & in omnem dissolutionem remissi, de isto sicut & de caeteris quibusdam coenobijs Germaniae expulsi sunt.

DCCCCLXXVII.

Werenboldus monachus Hirsaugensis.

Anno Sigeri abbatis 25. Werenboldus monachus huius monasterii obiit, 4. Idus Nouembris, qui cum esset vir studiosus & doctus, scripsit de laude martyrum pulchrum, libellum.

Henricus

era
o r i e a

libellum de elade & desolatione patriæ alterum libellum, & quædam alia sicut Meginfri-
dus refert.

Anno isto moritur Theodoricus archiepiscopus Treuerensis, sub quo canonici ma-
ioris ecclesiæ ibidem abiecta regulari vita, quam hucusque in eadem ecclesia maiores eo-
rum continuauerunt, deserunt esse regulares, & facti sunt nomine & conuersatione se-
culares. Quorum exemplo malo, canonici quoque S. Paulini Treuerenses, S. Castoris in
Confluentia, Moguntinenses, Wormatienses, Spirenses & complurium aliarum eccle-
siarum diuersis quidem temporibus, sed vno impietatis spiritu regularis vitæ commu-
nitatem abiecerunt.

Canonici
Treuerensis
sunt ex re-
gularibus
secularis.

Hoc etiam anno obiit successor Hattonis secundi Rupertus archiepiscopus Mogun-
tinus, cui Willegisus vir bonus & Dei cultor insignis successit, qui construxit ecclesias S.
Marrini episcopi, quæ maior dicitur, & S. Stephani protomartyris, in qua & sepultus est:
monasterium quoque S. Victoris extra Moguntiam ampliauit, & multis ecclesiis mona-
steriisque multa bona fecit.

Wilegisus.

Claruit his temporibus Rupertus Rex Franciæ, vir iustus, doctus, pius & religiosus,
monachorum, clericorum, omniumque literatorum hominum amator ac defensor, qui
inter alia ingenii sui opuscula composuit sequentiam illam de Spiritu sancto, quam nos
in ordine nostro secunda & tertia die Pentecostes in missa canimus, quæ incipit: Veni
sancte Spiritus, & emitte cœlitus lucis tuæ radium. Responsorium quoque, Iudæa & Hie-
rusalem. Illudque de sancto Petro apostolo Cornelius centurio, cum multis alijs edidit.
Tantæ autem religionis fuit, vt in sanctorum relatus Catalogo, multis corrufcauerit mi-
raculis.

Rupertus
rex Francia
de hoc &
sanctus cla-
uit.

Eodem tempore claruit in Anglia Adelboldus monachus Glasconienfis, discipulus
S. Dunstani, primum abbas Abendonienfis, ac deinde episcopus Wyntonienfis, vir do-
ctus & tam vita quam eruditione insignis. Huius Adelboldi præceptor fuit, sicut dixi-
mus, S. Dunstanus ordinis nostri monachus, deinde abbas Glasconienfis, postea episco-
pus ante ipsum Wyntonienfis, postremo archiepiscopus Cantuariensis, vir sanctissimæ
conuersationis, & miraculorum corrufcatione insignis, cuius festus agitur dies 14. ca-
lend. quo & obiit, anno pontificatus sui 33. ætatis vero 70. Dominicæ autem natui-
tatis 988.

Adelboldus
S. Dunsta-
nus.

DCCCCLXXX.

Anno vero 28. Sigeri abbatis, qui fuit dominicæ natiuitatis 980. obiit Adelbertus ex
monacho cœnobij S. Maximini Treuerensis nostri ordinis, primus archiepiscopus Mag-
deburgensis in Saxonia, dolore calculi, anno episcopatus sui 13. mense 8. indictione vero
8. vir deuotus atque doctissimus. Quo mortuo electus fuit Othericus monachus Cor-
beienfis vir sanctus, & tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis eruditissimus,
qui scholæ monasticæ in præfato cœnobio post Windichinum aliquanto tempore præ-
fuit. Electioni de se factæ inuitus consensus, orauitque Dominum, vt eum fieri episcopum
non permitteret, quod & impetrauit. Nam in itinere pro confirmatione ad curiam Ro-
manam, non sine opinione sanctitatis decessit.

Adelbertus.
Othericus
ex monacho
archiepisco-
pus.

Anno Sigeri abbatis trigesimo, Otto Imperator secundus, bellum periculosum gessit in
Calabria, in quo Henrichus Augustensis episcopus cum multis alijs episcopis, Otto dux cum
multis nobilibus, & Wernerus abbas Fuldenfis, cum multis alijs occisi sunt, & Imperator
natando vix euasit.

Caduntur
duces &
abbates.

Claruit his temporibus Adelbertus ex monacho Fuldenfis cœnobij episcopus Pra-
genfis in Bohemia, vir doctus & sanctus ac fidei Catholicæ propagator eximius, qui post
multos pro Christo labores habitos, à Prutenis pro fide Christiana martyrio coronatus
est, & in catalogum sanctorum relatus, cuius festus dies agitur 9. cal. Maij. Osvaldus quoque
ex monacho Floriacensis ordinis nostri cœnobij, archiepiscopus Eboracensis, vir do-
ctus & sanctus, nepos B. Odonis Cantuariensis archiepiscopi, his temporibus clarus
habetur.

Adelbertus.
Osvaldus

DCCCCLXXXII.

Anno dominicæ natiuitatis 982. indictione 10. die vero 10. Calendarum Septem-
brium, Sigerus abbas huius monasterij 7. diem clausit extremum, anno assumpti regimi-
nis 30. sepultus ante altare S. martyris Laurentij, in ecclesia D. patris Aurelij, vir de-
uotus & religiosus, cui vsque ad S. Wilhelmum, similis in Abbacia Hir-
saugiensi non successit. Lupoldus
succellit.

Sigerus ab-
bas huius
monasterij
septimus
moritur.

mine Abbo,
ui opuscula,
um Dei ppe-
e monachus
fatione illu-
crements &
is nostri Be-
ns in libro
em signati-
nque doctis-
ns in Bana-
ur ante pon-
gustensem-
ri ordinis in
a, seculari
on iniucun-
fecimus la-
Colonien-
comitis de
lauit mona-
m, quod nos
Luneburg,
dinis posuit,
Colonien. 10
o Imperator
s Iugentium
rtone impe-
stir, & sermo
ophanam si-
post patrem
nis in Gat-
g: & Iotras,
dam cœno-
onasterium
axat militare
us autem e-
plina, tam
vita & post
ris agitur.
nostri fun-
& sanctita-
habitarunt,
ore tepescen-
cœnobij
ijit, 4. Idus
pulchrum,
libellum

SE P V L T O reuerendissimo abbate Sigero, quemadmodum praemisimus, conueniunt in vnum fratres, vt sibi de pastore secundum regulam sanctissimi patris nostri Benedicti prouiderent: qui post votorum illationem, vt fieri solet, in vnum Lupoldum monachum ex suis in abbatem vnanimiter elegerunt, 6. calend. Septembris, anno Domini 982. indictione 10. Ottonis Imperatoris 2. anno 8. virum senem admodum & venerabilem, qui praefuit huic monasterio annis duntaxat 4. mensibus 3. Hic Lupoldus gentis fuit Bauarus, natione Ratisponensis, ex parentibus mediocribus, sed tamen honestis generatus, qui ordinem monasticum sub Diethmaro sexto huius monasterij abbate, intrauit ad huc iuuenis, in quo plus quam 40. annis vixit religiosissime sine querela, ambulans ante faciem suam in pace & tranquillitate spiritus, nulli molestus, nulli onerosus: erat enim homo nimiae simplicitatis, & forsitan plus quam mores subditorum & haec tempora requirebant quietus, qui monastica conuersationis exemplar erat, non praedicator, quippe quem & vita sancta commendabat propria, & nulla commoueret impietas aliena.

Lupoldus.

Vita Lupoldi abbatis.

Archiepiscopus Coloniensis in flauentor coenobij S. Martini. Erhardus.

His temporibus post Geronom archiepiscopum Coloniensem fuit Warimus pontifex ecclesiae, annis 9. qui monasterium S. Martini ordinis in Colonia (de quo supra diximus) nostri, renouauit, magnificeque dotauit, & Scotis possidendum in perpetuum tradidit, sub regula sanctissimi patris nostri Benedicti.

Claruit circa haec tempora Erhardus monachus Lunebergenfis in Saxonia, in diuinis scripturis studiosissimus, & secularium literarum non ignarus, qui multa ingenij opuscula posteritati reliquit legenda: scripsit enim inter caetera exquisita lectionis commentaria in Genesim, in Exodum, in Leuiticum, & in alios Bibliae plerisque libros.

Algerus monachus Corbeiensis.

Algerus quoque monachus Corbeiensis in Saxonia, & multis annis scholasticus, ante conuersionem secularium & post conuersionem monachorum, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis doctissimus. Hisdem temporibus claruit, qui inter caetera ingenij sui monumenta scripsit de Sacramento altaris & de libero arbitrio, non speranda opuscula. Arnulphus etiam, siue nostro more Germanico, Arnoldus monachus huius coenobii, his diebus scripsit metricum opus super Prouer. Salomonis, & licet nobis non consent reliqua ingenij eius opuscula, nihilominus plura illum & alia scripsisse non dubitamus. Neque enim vnus editione opusculi tantum hominis ingenium prouocatum ad scribendum potuit vel cessare.

Arnulphus.

Monachi quinq; martyres.

His quoque diebus claruerunt 5. monachi ordinis nostri, videlicet Benedictus, Nathanael, Ioannes, Isaac, & Christianus, discipuli B. Adelberti Pragensis episcopi & martyris, de quo supra dictum est: qui post multorum conuersionem hominum in Virginia, Prussia & Polonia, sua praedicatione Domino adiuuante peractam, tandem in Polonia pro Christi nomine martyrio coronati sunt, 9. calend. Maij.

Libatius.

Claruit & his ferme temporibus Libatius monachus coenobij S. Albani martyris prope Moguntiam, vir moribus & conuersatione sanctissimus, quem Benedictus papa 7. propter incomparabilem scientiam scripturarum & zelum fidei Christianae, in episcopum ordinauit, & ad praedicanum euangelium gentibus in Russiam misit, vbi verbo & exemplo innumerabilem Christo populum acquisiuit.

Othvinius.

Othvinius quoque decimus episcopus Hildeshemensis ex monacho coenobij Magdeburgenfis nostri ordinis in Saxonia, doctus & zelo religionis feruidus, his temporibus clarus habetur: & praefuit ecclesiae Hildeshemensi annis ferme 29.

Odo.

Odo etiam abbas Corbeiensis, in Francia episcopus Beluacensis factus, circa haec tempora claret, qui tam eruditione scripturarum quam integritate conuersationis, in magna apud omnes reuerentia habebatur, apostolicisque & regalibus legationibus compluries functus, in maximis negotiis suis.

Bruno.

Claruit his quoque diebus Bruno ex monacho Corbeiensis coenobij in Saxonia episcopus Verdenfis, frater Hermanni ducis, vir praesule dignus, quippe qui tam monasticis institutis quam ecclesiasticis disciplinis nobiliter imbutus fuisse perhibetur.

Gebhardus.

Gebhardus etiam episcopus Augustensis, ex abbate monasterij ordinis nostri quod Eluangen dicitur, in eadem dioecesi constitutum, his floruit temporibus, qui moribus & scientia vtrunque cornu altaris ornauit.

DCCCCLXXXIII.

Letaniam bannitam instituit.

Anno Ludolphi abbatis primo, dominicae autem natiuitatis 983. indictione 11. Egbertus archiepiscopus Treuerensis instituit ieiunium bannitum tertia hebdomatae post festum

vit

Opus Hist

Henrij

festum Paschatis celebrandum, propter siccitatem nimiam, qua omnem regionem vehementer afflixat.

DCCCCLXXXII.

Anno sequente, qui Lupoldi abbatis secundus, Otto 6. Iduum Decembris Romam moritur, & in ecclesia S. Petri principis apostolorum honorifice sepelitur. Cui filius eiusdem nominis Otto tertius succedens, imperavit annis ferme 18. Vxorem habuit Mariam regis Arragonie filiam sterilem, unde prolem non suscepit.

Otto Imperator qui huius nominis secundus moritur.

DCCCCLXXXV.

Anno Lupoldi abbatis 3. obiit Warimus archiepiscopus Colonienfis, cui Euergesius successit. Claruit his temporibus Lubentius archiepiscopus Bremensis in Saxonia, ex quo anno 25. strenue.

Otto strenuus.

Oldacus etiam ex monacho Augiensis coenobij post Othuinum episcopus Hildesheimensis factus, circa haec tempora clarus habetur, rexitque commissam sibi diuinitus ecclesiam verbo & exemplo strenue annis 29.

Oldacus.

Claruit his quoque temporibus in Anglia Osbernus monachus Glascouienfis coenobij ordinis nostri, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis celeberrima eruditionis, qui scripsit inter cetera lucubrationum suarum opuscula, vitam S. Dunstani archiepiscopi Cantuariensis. De musica quoque varioque dulci composuit modulamine cantus: sed & alius nostri ordinis monachus coenobij Remensis.

Osbernus monachus dicitur.

Flaaldus nomine haec tempora eruditione sua illustrauit, & multa scripsit. Inter plura vero extat in figne opus, in quo gesta Remensium pontificum ab initio ipsius ciuitatis ortus describit, inserendo vitam seu passiones complurium sanctorum.

Flaaldus monachus Remensis.

Hisdem quoque temporibus apud Moguntiam in coenobio S. Albani martyris nostri ordinis, claruit Theodericus monachus, in diuinis scripturis & secularibus multum eruditus, qui scripsit successiones & gesta Moguntinorum pontificum. In cantica quoque canticorum commentatus est: in Euangelium Ioannis similiter commentaria perpulchra composuit. Sed alia pluraque ingenij sui praecleara posteritati monumenta reliquit, quorum tituli iam memoriae non occurrunt.

Theodericus monachus Moguntinus fuit.

Eodem quoque anno Villigis archiepiscopus Moguntinensis Ottonem tertium in regem, & post triennium a Gregorio papa 5. Romae in Imperatorem consecratus est. Lotharium regem Francorum Lotharingiam infestantem apud Verdunum superans fugauit, & ad restitutionem omnium abbatiorum compulit. Claruit etiam circa haec tempora Bruno monachus coenobij S. Viti Gladbacensis nostri ordinis in dicecesi Colonienfi, vir multum studiosus, & tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis egregie doctus, qui multa quidem scripsisse dicitur, sed pauca eorum ad notitiam nostram peruenerunt, de quibus alibi fecimus mentionem.

Imperator inuictus, Lotharium uicit.

Bruno monachus Gladbacensis.

His etiam temporibus claruit in isto coenobio Hirsangienfi vir nobilis, studiosus, & in omni varietate scripturarum egregie doctus, presbyter & monachus nomine Adelbertus, qui propter vitae meritum & eminentiam, doctrinam & philosophiam opinionis in abbatem Clingenfis monasterij assumptus fuit, qui utinam huic monasterio praepositus fuisset, forsitan nunquam in tantam desolationem & ruinam cecidisset status coenobij Hirsangienfis, de cuius miseria post pauca dicendi sumus. Praefuit autem monasterio praefato Clingenfi strenue annis multis, verbo & exemplo dignum se obedientemq; Christi vicarium exhibere in omnibus curans. Erat autem in omni Germania nomen eius celebris fama, tum propter scientiam eruditionis, tum etiam propter vitae integritatem. Unde & principes & ecclesiarum pontifices multum in eius consilio pendebant.

Adelbertus abbas in Clingenmünster.

DCCCCLXXXVI.

Anno domini 986. indictione 14. Lupoldus abbas anno suscepti regiminis 4. completo, & tribus mensibus, moritur 8. cal. Decemb. & in ecclesia monasterij S. Aurelij sepelitur, vir quantum ad suam personam optimus, cui nihil dulcius quiete monastica, silentio & contemplatione fuit. Erat tamen circa aliorum coercedenda peccata aliquantulum remissior & ad misericordiam promptior.

Lupoldus abbas moritur.

DE HARTFRIDO, IX. HVIVS MONASTERII ABBATE, QUI PRAEFUIT ANNIS DUNSTAXAT DUOBUS, & CERTIS GESTIS ILLIUS TEMPORIS.

IGITUR mortuo abbate Lupoldo ac tradito more Christianorum ecclesiastica sepulturae, monachi huius coenobij pastore destituti, post longas inter se habitos tractatus tandem elegerunt sibi in abbatem Hardfridum monachum, iuuenem quidem in annis,

Hardfridus abbas.

era
o r i ca

*Vita Hard-
fridi abba-
tis.*

*Commen-
datur Zelus
eius pro di-
sciplina.*

sed talem prudentia & moribus, de quo spes optimi pastoris non modica haberetur. Ele-
ctus est itaque anno dominicæ natiuitatis 986. eodem die quo Lupoldus decessit 8. cal.
Dec. & præfuit vix duobus annis. Erat autem natione Sueuus, annorum ferme sex & tri-
ginta ætatis; moribus cœnobicis apprime ornatus, in omni eruditione scripturarum
non infime doctus, facie decora, virilique statura proportionabiliter eleuatus, ingenio a-
curus & disertus eloquio, & talis qui facile auditoribus quæ vellet, videretur posse persua-
dere. Et reuera nisi eum immatura mors ante tempus rapuisset è medio, hunc locum ab
extremis periculis & malis, quibus non post multos inuolutus est, Domino adiuuante præ-
seruasse potuisset, quod ex initio regiminis eius quam facile potuit auspiciari. Quam
primum enim sublimatus, in abbatem extitit, totis curauit viribus, vt secundum puritatem
regulæ sanctissimi patris nostri Benedicti, omnes in monasterio viuerent monachi: & si
quem aliter reperisset conuersantem, non sustinuit, sed monitum semel & iterum, nece-
mendatum, durius coram omnibus iuxta normam ordinis punire consuevit. Erne quis
corrigentem posset arguere, in omnibus se irreprehensibilem sectatorem bonorum ope-
rum & viuum exemplar virtutum subiectis studuit exhibere.

DCCCGLXXXVII.

Adelbertus.

*Engelbertus
monachus
Tremensis.*

Anno eius primo, Otto Imperator tertius Bohemiam cum exercitu valido ingre-
ditur, & duces eius cum vniuersa gente ad deditiōem coegit. Claruit his temporibus
Adelbertus ex monacho Bobiensi nostri ordinis abbas Gēblacensis, præceptor Burchar-
di Wormatiensis doctissimi, postmodum episcopi, vir in diuinis scripturis doctus, & in
secularibus literis valde eruditus, cum adhuc monachus esset in præfatos cœnobia Bobi-
ensium publicam monachorum scholam tenuit, ac multos post se discipulos eruditissimos
reliquit. Ingenij quoque sui multas lucubrationes posteritati transmisit.

Floruit etiam his temporibus Engelbertus monachus cœnobij S. Eucharij Treue-
rensis, quod hodie S. Matthiæ apostoli vocabulo nuncupatur, patria Mosellanus, vir vir-
decunque exercitatus metro, doctissimus & prosa, qui scripsit inter cætera ingenij præ-
clari opuscula, vitam & passiones duodecim Apostolorum metricè, de musica & de com-
positione monochordi quædam syntagmata composuit, & pleraque alia quæ ad manus
nostras non venerunt. Hic postea in abbatem monasterij, cuius nomen reperire non
potui electus, post annos aliquot in Domino requieuit 12. cal. Martij, sicut in eius Epita-
phio patet subiecto:

Hoc recubas busto semper memorabilis abbas,

Engelbertus ouans spiritus astra colit.

Mensis Martij obiit, his senis ipse calendis,

Construxit templum, quod retinet tumulum.

*Pestis ma-
gnæ fuit in
Germania.*

*Huius mo-
nasterij 12.
monachi
obierunt.*

Anno secundo abbatis Hardfridi maxima pestilentia, fames & mortalitas per totam
Germaniam nimis inualuit, & tanta siccitas, quod pene genus omne frumenti in terram
sati perijt, præ nimia siccitate, quia non habuit humorem, quo crescere potuisset. Interea
dum lues ipsa pestilentia in omni circa regione nimium grassaretur, morereturque mul-
titudine hominum maxima, etiam monasterium S. Aurelij Hirsaugiense nostrum heu cru-
deliter inuasit, & totius destructionis eius, quæ paulo post sequuta est, vt nobis apparet, oc-
casio fuit. Nam in breui tēpore, vt pote quatuor mensium, tam miseranda clade, 60. huius cœ-
nobij monachi cōsumpti sunt, qui omnes in hac pestilentia mortalitate obierunt. Nouissi-
me vero mortuis tot fratribus, cū finis putaretur adesse periculi, pastor oues secutus est.

DCCCCLXXXVIII.

*Hardfridus
abbas mori-
tur pestē.*

*Remanent
adhuc in
cœnobia mo-
nachi 12.*

*Depletio
calamitatis
huius mo-
nasterij.*

Nam eodem anno, qui fuit dominicæ natiuitatis 988. Hardfridus huius monasterij
abbas nonus, obiit 3. nonarum Decembrium, anno ætatis suæ 38. assumpti vero regiminis
secundo. Post cuius obitum, mox huius monasterij proximæ destructionis semina-
rium pro dolor inextinguibile surrexit. Remanserunt autem defunctis monachi in
hoc superstites 12. in quibus summa constituendi abbatis in locum demortui consistebat
qui vtinam rebus prudentius consulissent suis, & non per contentiones & schismata
locum Deo consecratum in manus tradidissent exterorum. *Monachorum summa virtus
humilitas, maximumque vitium superbia:* quia dum alter alterum libidine dominandi excel-
lere nititur, monasterium seruatorum Dei in foueam dæmonum commutatur. Tale mo-
nasterio huic malum his temporibus post mortem præfati abbatis contigit, quoniam dis-
senso fratrum in electione discordantium illud funditus, vt ita dixerim, destruxit. *Vide
hoc malum huic loco tam celeberrimo, domine Deus, in quo tot sanctissimi viri nomini tuo paulo ante
seruientes tibi placuerunt. Ecce, meliores & qui zelum habebat disciplina regulari, de medio translati
sunt.*

Henrij

sunt, & remanserunt monachi inutiles, superbi, elati & carnales, vt destruant suis functionibus locum celeberrimum nomini tuo consecratum. Quare hoc ita fieri voluisti, domine Deus, qui in ste iudicas? Nupquid vt preualeant impij, istos consumere voluisti? Absit iudicia tua Domine cernimus, causas ignoramus, nec ad nos attinet causas iudiciorum suorum discutere, quas sine peccato possumus nescire. Immo nomini tuo sanctissimo, quas possumus gratias agimus, qui monasterium istud propter causas ubi notat ita permisisse cadere, vt in statum & conditionem resurgeret meliorem. Nam si velimus monasterium Hirsaugense quod habere cernimus, cum personis, rebus, substantia & adificiis conferre veteri, quod miserabiliter fuisse deplangimus, comparatione preteriti ad presens nullam inueniemus. Tantum enim presentis temporis Hirsangia, vetus illud monasterium cu omnibus conditionibus suis excellit & supergreditur, quantum posterius tempore videtur. Sed historiam debito prosequentes ordine, factum sicut ad nos, veterum testimonia scripturarum perlaturum est, fideliter & breuiter exponamus. Nam etsi parum ad adificationem legentium conducere possit, erit tamen eius notitia cunctis, qui simili sorte transigunt vitam, in conuersatione claustrali amulatio non inutilis, qua discant in electionibus abbatum non se, non proprium com modum, sed Dei solius honorem querendum.

Comparatio
veteris mo-
nasterij ad
presens.

Facile au-
sumur ne in
faciendis
erremus.

DE CONRADO, X. HVIYS COENOBII ABBATE, QVI PRÆ-
fuit annis fere XII. & dissensione pessima que contigit in electione.

DEFUNCTO siquidem venerabili abbate Hardfrido cum 60. monachis, sicut diximus, de conuentu, duodecim superstites remanserunt: qui post tres ferme menses ad eligendum abbatem in locum vnum conuenerunt corpore, qui tamen mente (vt statim apparebit) longe abinuicem erant separati. Duos enim in dissensione eligentes Conradum, qui munus confirmationis ab episcopo suscepit, & Euerardum profugum, qui monasterium spoliavit, seminarium & materiam destructionis huius loci prohdolor impijs prebuerunt: vna siquidem pars adhaerebat Conrado tanquam legitime & canonicè electo, alia Euerhardum verum ac legitimum, secundum primas sanctiones prædicabar esse pastorem. Prævaluit tamen iure Conradus & tanquam à saniore parte fratrum electus, ordinationem à pontifice suscepit. Interea dum Conradus pro munere benedictionis est sollicitus, Euerardus sublati thesauris omnibus, calicibus, crucibus & ornamentis & quicquid subripere potuit cum duobus monachis suæ partis, ad comitem, qui alioquin monasterio iam grauiter erat infensus, petiturus auxilium properauit. Quem ille non solum libenter, sed etiam valde granter suscepit, gauisus (vt postea liquido patuit) occasionem sibi datam, qua bonis monasterij dudum hiantem animum inferret, nunc tandem satiandum. Statim latro possessiones monasterij Deo & sancto Aurelio dudum oblatas à fidelibus Christi, truculentus inuadit, diripit, & in stipendium suis militibus quasi vicissitudine impensæ feruitutis distribuens concedit. Inuadit villas, curtes, agros, domos, & quicquid ad monasterij ius pertinere cognouerat, & sub pretextu iustæ defensionis Euerardi (vt ipse dicebat) abbatis, res monasterij paulatim suis vsibus infiscauit. Quem in his omnibus monachi defensorem non habentes, inuocare protectorem potuerunt, cum omnes, aut potentiam comitis vererentur, aut spoliatorum monasterij ducerentur cupiditate? Præterea Euerardus, datus in reprobum sensum, & alienatus mente, ad rapinam milites incitabat, se dicens esse abbatem, sibi licere monasterij sui res cui velie permittere. Interea Conradus abbas, & monachi suæ parti consentientes, contumelias & iniurias quibus opprimebantur, deferebant ad episcopum, auxilium contra insultus tyrannorum postulantes. Sed nihil factum ad restitutionem ablatorum eo tempore constat, sed violentia maior indies crescebat, cum sibi licere à parentibus oblata repetere, iam comes publice fateretur. Beata illi omnis videbatur occasio, qua de spolijs monachorum auaritiâ in quatuor incidere, grauius satiare. Conradus itaq; pauper iam & miserabilis abbas cum paucis monachis, nec omnibus quidem fidelibus, in coenobio, maximo timore metuq; percussus refidebat, vix habens vnde se suosq; pasceret ac vestiret.

al. xvi.

Conradus
legitur, con-
tra eum E-
uerardum.

Euerardus
suaratur o-
mnia orna-
menta ec-
clesiæ.
Euerardus
fugit ad Co-
mitem cum
duobus mo-
nachis.
Monasterij
misere spo-
liatur.

Euerardi
credulitas.

Conradi
abbatis ele-
ctio, genâ,
moresq;.

DCCCCLXXXIX.

Electus autem fuit anno dominicæ natiuitatis 989. indictione secunda, duodecimo calend. Martij, & præfuit monasterio in multis tribulationibus & miserijs annis quasi 12. Erat autem natione Francus, humili profapia genitus, & propterea minus idoneus tantis malis totque tyrannis resistere. Vir bonus fuit & simplex, plus ad mysteria religionis tractanda natus, quam monasterium in tantis turbationibus prouide & vtiliter gubernare. Porro pessimus ille apostata Euerardus, cum se minaretur monasterium in manu valida breui intraturum, Conradumque abbatem in carcerem coniecturum, morte præuentus.

Euerardus
apostata,
sur & sacri-
legus, mori-
tur.

era
o r r r a

interijt. Monachi autem qui cum eo cœnobio exiuerant, profugi semel facti, manserunt, & amplius ad monasterium non sunt reuersi. Et quidem Euerardus hunc finem malitiæ suæ dignum accepit, qui destructionis monasterij huius auctor & occasio fuit. Quo mortuo iam Conradus abbas, & monachi qui remanserant, maiori pace ac securitate in monasterio viuere potuerunt, cum is qui totius mali princeps fuerat, de medio esset sublatus. Eorum autem quæ de monasterio siue per apostatam, siue per comitem, aliosque illorum ministros fuerunt ablata, nihil restitutum omnino fuit: sed potius quoad fieri potuit, plura semper distracta in manus secularium deueniunt. In hac miseria & afflictione Conradus abbas cum fratribus suis, in paruum iam numerum reductus, quamdiu vixit consenuit, quod post annos 12. mortuo (sicut dicemus) expulsis monachis, per comitem seculares introducti sunt.

Ablatorum nihil restituitur.

Triticum & pisciculi pluant de celo in Gallia.

Eodem anno quo Conradus in abbatem eligitur, grana tritici & pisciculos pluisse in Gallia de cœlo ferunt, qui tamen ad vsum non valere humanum, propterea quod intrinsecus corrupti nimium aperte fœterent. Eo etiam anno S. Dunstanus archiepiscopus, cuius longe superius meminimus, 14. cal. Iunij ad Dominum migravit.

Theophane Imperatrix obiit.

Hoc etiam anno mortuo Ioanne papa 16. Bruno natione Germanus, cognatus Ottonis Imperatoris fit papa, qui dictus est Gregorius quintus. Ipse Ottonem ad imperium coronauit Romanum. Anno Conradi abbatis secundo moritur Theophane mater Imperatoris, & in basilica S. Pantaleonis Colonia sepelitur in abside meridionali, quam diu vixit, summo honore coluit, & rebus proprijs munificenter cumulauit. Ipsa etiam inter alia corpus S. Albani martyris olim pro Christo in Britannia passi, de Italia ad monasterium S. Pantaleonis præfatum adduxit.

DCCCCXCIII.

Monasterium S. Michaelis in Hildesheim fundatum est.

Anno Conradi abbatis 4. qui fuit dominicæ natiuitatis 994. monasterium S. Michaelis archangeli in Hildesheim nostri ordinis fundari cœpit per S. Bernardum eiusdem ciuitatis episcopum, qui & in eodem monasterio sepultus, in finitum coruscavit miraculis.

DCCCCXCIV.

Constitutio de Imperio Germanorum.

Anno sequente S. Adelbertus ex monacho nostri ordinis episcopus (de quo supra diximus) Pragensis, qui Vngaros conuertit ad fidem, à paganis in Prussia septies perfolius & tandem capite truncatus martyrium consummauit, 9. cal. Maij. Gregorius papa quintus congregata synodo statuit, consentientibus Romanis & omni clero, Romanum Imperium apud Germanos debere perpetuis futuris temporibus permanere, ita vt Germaniæ principes per Ottonem tertium deputati, habeant ius & potestatem Imperatorem eligendi. Quæ constitutio iam per annos sex & quingentos vsque ad nos, inuolubili stabilitate seruata est.

Gerbertus ex monacho fit Papa Syluester, cuius nominis secundus.

Claruit his temporibus Gerbertus monachus ordinis nostri cœnobij Floriacensis, vir in Mathematica, Astronomia, Philosophia, Arithmetica, cæterarumque pene omnium scientiarum doctrina eruditissimus, qui multos discipulos nobilissimos reliquit, inter quos etiam fertur Otto Imperator fuisse non vltimus. Hic propter incomparabilem scientiam suam primo fuit archiepiscopus Remensis in Gallia per Hugonem regem Franciæ constitutus, deinde pulsus; per Ottonem Imperatorem constituitur archiepiscopus Rauennatis: ac postremo fit summus pontifex in vrbe Roma, & Syluester secundus dictus est. Scripsit de sphaera pulchrum opus. Item de compositione astrolabij & quadrantis. In Arithmetica quoque pulchras compositiones fecit. Dialogum quem cum Leone abbate habuit nuncio Apostolico, multi plurimum commendant. Epistolas plures quas ad inquisitiones discipulorum scripsit, vidimus. Hic est papa Syluester, qui à plarisque pactis fœderisque cum dæmonibus initi arguitur, cuius rei nos ferre sententiam nec volumus, nec debemus. Sedit autem in pontificatu summo annis 4.

Scripta ipsius Gerberti viri doctissimi.

Maiolus & Odilo abbates Cluniacensis.

His etiam temporibus post obitum S. Maioli abbatis Cluniacensis nostri ordinis, factus est abbas in Cluniaco S. Odilo eximiæ sanctitatis vir, qui præfuit eidem monasterio cum feruore maximo religionis, annis ferme quinquaginta sex. Is cum esset vir doctus, fertur nonnulla scripsisse opuscula, & præcipue sermones ad fratres, quibus ingenij sui dexteritatem ostendit.

Terræ motus magni fuerunt in Europa.

Anno Conradi abbatis 10. fuerunt maximi terræ motus per loca Germaniæ & totam pene Europam, quibus multa fortissima etiam ædificia pulsata corruerunt. Apparuit insuper cometes eodem anno, qui multos terruit suo aduentu.

M.

Anno Conradi II. qui fuit dominicæ natiuitatis millesimus annus, ossa Caroli Imperatoris

ratoris quondam Magni hucusque multis incognita, apud Aquisgranum ab Ottone Imperatore tercio, quaesita & inuenta sunt.

Eodem anno obiit Euergerus archiepiscopus Colonienfis, cui S. Heribertus in archiepiscopatu feliciter successit. Qui construxit in opposito ciuitatis Colonienfis iuxta flumen Rheni destructo castro, monasterium nostri ordinis in honorem B. Mariae semper virginis, quod Tuitium appellamus, in quo abbatē & monachos secundum regulam S. Benedicti constituit, multisq; praedijs & ornamentis cumulauit.

Eodem anno Imperator cum multis cardinalibus, episcopis, abbatibus, principibus, & valido exercitu Poloniae uisitaturus, inter alia regni negotia sepulchrum S. Adelberti martyris Pragensis episcopi, nuper (ut supra diximus) pro fide Christi martyrizati, qui sepultus in Polonia miraculis in finitjs & stupendis illo in tempore coruscabat. Obtinuit autem eiusdem martyris brachium vnum, à Bolislao duce Poloniae, quod cum ingenti deuotione suscipiens, Romae in ecclesia S. Bartholomei collocauit. Idem quoque Imperator ob honorem sanctissimi martyris Adelberti, fratrem eius Gauderium monachum ordinis nostri in archiepiscopum primum ecclesiae Praagensis, ubi frater episcopus fuerat, annuente summo pontifice Syluestro secundo constituit: qui cum esset vir doctus atq; sanctissimus, multas sua praedicatione in circuitu gentes ad fidem Christi conuertit.

Claruit his temporibus Ansfrius ex comite monachus nostri ordinis, & ex monasterio sanctae Mariae nostri ordinis, quod ipse construxit. Et hoc magis consonat veritati & chronicae Traiectensium quae dicit quod anno Domini 1005. tanquam filius castigatus à Deo lumen oculorum amiserit, & sacrae religionis habitum in praefato monasterio S. Pauli hodie dictum, cuius ipse fundator extitit suscipiens, vsque ad finem vitae in sancto proposito cum multa deuotione & sanctitate perseuerarit. Praefuit autem ecclesiae Traiectensi annis 15. & multa bona monasterijs & ecclesijs suo tempore fecit. Post hunc, Adelboldus monachus (ut quidam ferunt) Bobiensis nostri ordinis ecclesiam Traiectensem rexit annis 18. uir doctus & prudentissimus, qui fuit Henrici Imperatoris secundi (de quo suo tempore dicemus) cancellarius & consiliarius aliquanto tempore, qui dexteritatem ingenij sui exercitans, multa scripsit praecleara opuscula: Gesta enim domini sui Henrici Imperatoris in vno volumine digessit, qui & primus & solus post Carolum magnum ex imperatoribus catalogo sanctorum inscribi meruit. De laudibus quoq; S. Crucis B. Mariae semper virginis, aliorumque diuersorum sanctorum varia tam metro quam prosa conscripsit opuscula, multa etiam bella pro libertate ecclesiastica gessit contra Theodoricum Hollandiae comitem.

Circa haec tempora quidam monachus ab Hierosolymis rediens, apud quendam eremitam in Sicilia circa montem Aethnae flammam euocantem aliquandiu hospitio detentus est. A quo cum audisset in eodem monte Vulcani, defunctorum animas torqueri flammis & ex his multas liberari quotidie per orationes fidelium, & maxime Cluniacensium monachorum, quod sibi manifestum testimonium spirituum tam bonorum, quam malorum idem eremita firmabat. Unde monachus ad Cluniacum digressus haec Odiloni patrefecit abbati, cuius ordinatione memoria fidelium animarum, altera post festum omnium sanctorum die, deinceps in sancta ecclesia Dei coepit frequentari.

His quoque temporibus claruit apud Treuiros nostros Theodoricus monachus celeberrimus sancti Mathiae Apostoli, ordinis nostri, qui cum esset vir studiosus atq; doctissimus, scripsit de inuentione S. Celsi libri vnum, quae per Egbertum archiepiscopum 7. calend. Martij in praefato monasterio facta est: quaedam de quibus mentionem alibi fecimus.

Claruit etiam iisdem temporibus Remigius abbas Mediolacensis nostri ordinis in dioecesi Treuerensi, vir in scripturis diuinis studiosissimus, & in secularibus literis egregie doctus, qui publicam in suo coenobio scholam monachorum tenuit, in qua non solum suos subditos, sed etiam ex diuersis alijs coenobijs monachos ad se missos erudiuit. Huius viri studium & scripta in secundo libro illastrium virorum ordinis nostri plenius digessimus.

Floruit etiam his temporibus Theodorus monachus S. Mathiae Treuerensis contemporaneus, Theodorici monachi supra dicti condiscipulus, vir moribus & scientia illustris, qui scholae publicae multis annis in eodem coenobio gloriose praefuit, & varia scribendo ingenium posteris notum facere curauit. E quibus extant in Apocalypsin Ioannis non abhincenda lectionis synthemata. De musica & astronomia varia composuit. Hic post multos in sancta religione labores, ad Dominum remunerandus felix migravit, cui hoc Epitaphium discipuli posuerunt:

Offa Caroli Magni Imperatoris reperitur.

Monasterij Tuitienfis constructur. S. Adelbertus martyr claret miraculis.

Gauderius.

Ansfrius.

Monasterij sancti Pauli Traiecti fundatur.

Adelboldus ex monacho episcopus Traiectensis.

Commemoratio fidelium sanctorum hoc tempore capit.

Theodoricus monachus.

Remigius abbas Mediolacensis Doctor insignis.

Theodorus monachus S. Mathiae Apostoli.

Henrici

era
o r r r a

manferunt, nem mali. fuit. Quo securitate medio effit em, alios. quoad sic. miseria & ctus, quam. onachis, per. ptuisse in. a quod in. rchiepisco. gnatus Ot. l imperium. mater Im. i, quam di. etiam inter. monasterii. m S. Micha. eiusdem ci. miraculis. e quo supra. es perfosne. papa quin. manum Im. ita ut Ger. Imperato. inuolabi. ioniacensis, bene omnia, inter quos. m scientiam. nciae conlis. s Raunen. us dictus est. ntis. In A. cone abbate. s quas ad in. ue pacti fac. olumus, nec. stri ordinis, monasterio. r doctus, sc. nni sui dexte. maniae & to. nt. Apparuit. Caroli Impe. ratoris

*Epitaphium
Theodori
huius mo-
nachi,*

*Theodori monachi pansant hic membra sepulti,
Qui pietate vigens, simplicitate cluens
Presbyter officio, quod complens ordine certo
Fernebat summi laudibus in Domini,
Prudens & doctus, nulli pietate secundus,
Totum quod didicit, mox alijs retulit,
Vt sibi commissum bene collaudando talentum
Centuplicet iustus atque pius Dominus:
Transit in nonis felici sine Decembris,
Pro quo posse Deum, qui legis hunc titulum.*

M I.

*Imperator
denuo Ro-
manis Cre-
scentem per-
mit.*

Anno Conradi 12. Otto Imperator expeditionem tertio mouens in Italiam cum ingenti exercitu Romanos deuastat, vincit, superatque. Porro Crescentem, qui principatum Rome inuaserat, & multa contra ecclesiam Dei & vicarios Christi mala commiserat, capite truncati fecit. Cumq; Romæ aliquandiu degens remissus cum Romanis ageret, eum contemptui habere coeperunt. Vnde conspiratione facta, militum eius aliquot interfecerunt, ipsumque in palatio fortiter obsiderunt. Qui per industriam Henrici ducis Bauariæ & Hugonis marchionis simulato pacto, vix extractus à Roma discedit, comitante papa: & quia vxor Crescentis, mulier speciosissima, in actus Veneros Imperatori dudum consentiens, spe regnandi cum se relicta Imperatorem abijisse conspiceret, ac doleret, populum ei subordinat venenatum, quo ille hausto in Italia inter remeandum moritur. Pontifices autem & qui cum ipso erant principes, indutum cadauer purpura arte composuerunt super equum ac si viueret, ne forte tumultus in Italia fieret, si mors imperatoris fuisset rescita, educentesq; in testina reliquerunt apud Augustam Vinelicorum, corpus vero in basilica Aquensi sepelierunt.

*Imperator
in Italia
moritur in-
toxicatus.*

*Henricus
secundus fit
Imperator.*

Cui Henricus ex ducibus Bauariæ ortus, sed actu Bambergensis comes, electione principum succedens, Moguntia à Villigiso archiepiscopo regni diadema suscepit. Hic est Henricus huius nominis secundus Imperator, qui in sanctorum catalogum scribi meruit de quo postea dicemus in suo loco, quem hic anticipando signauimus.

M II.

*Conradus
abbas mori-
tur. & va-
cat mona-
sterium an-
ni 63.*

Anno Dominicæ natiuitatis 1002. indictione 15. Conradus abbas decimus huius cœnobij moritur idibus Februarij, quo cum lamentis fratrum in ecclesia sancti Aurelij sepulto, vacauit abbatia Hirsaugensis annis 63. sicuti in sequentibus per ordinem dicemus.

*DE ABBATIA HUIUS MONASTERII VACANTE PER
annos 63. & quibusdam gestis interea monasterij, ordi-
nis, & Alemannie.*

CONRADO venerabili, ne dicam miserabili, abbate huius monasterij decimo, viam vniuersæ carnis ingresso, monachi numero pauci in hoc loco superstites remanuerunt. Inter quos quum essent duo, qui olim in dissensione electionis Euerardo adhererant, & nec nunc quidem ad viam veritatis penitus essent reuersi, maiorem quam eatenus fuerant experti, reliquis tribulationem suscitauerunt. Enimvero quum inter se confulerent super electione noui pastoris, vices suas comes violenter & manu armata interposuit, seque daturum illis abbatem pollicitus, ne ad electionem procederent penitus interdixit.

*Comes ele-
ctionem in-
terdicit fra-
tribus.*

Qui vt monasterium sub specie pietatis paulatim monachis vacuum, & avaritiæ suæ totum quod reliquum erat, potuisset reddere, præposito eis suis ex familiaribus œconomio seculari, qui curam gereret omnium, donec promissus abbas, quem se nunquam daturum sciebat, veniret, ac secundum regulam gubernaret omnia, tum se restitaturum cuncta quæ abstulerat, humilibus verbis in dolo promisit. Reuera enim hoc querebat, quod non longe postea contigit, vt monachis vel mortuis, vel expulsis, ipse ad ius suum vniuersa reuocaret.

*Monachi
expelluntur
ab cœnobio.*

Nam post triennium ferme quadam inter fratres & œconomum orta dissensione, quod non erat difficile in tanta rerum desperatione positis, nactus occasionem tyrannus, omnes præter duos, qui Euerardo dudum adhererant, partesque comitis semper tutati fuerant, de monasterio eiecit.

Erant autem numero 4, vel 5. qui abeuntes inter se prudenti quidem, sed inutili, per-

suasi consilio antequam diuiderentur ab inuicem, abbatem elegerunt: qui tamen ad possessionem monasterij minime peruenire potuit. Dispersi enim in omnem terram, iniurias quas patiebantur cunctis passim reuelabant, sed non erat qui auxilium ferre contra talem tyrannum aut vellet, aut etiam potuisset. Interea dum isti vagantur de monasterio ad monasterium, seq; vbi vnusquisque poterat exquirere, stabiliret: post aliquot annos etiam duobus illis monachis, qui in coenobio remanere permisi fuerant, mortuis an expulsi non satis mihi constat, clerici seculares inhabitare monasterium iussi sunt.

Ex eo itaque tempore vsque ad comitem Adelbertum, de quo suo loco dicemus, monasterium S. Aurelij monachis vacuum, mansio clericorum & proscribularum meretricum factum est. Interea si quid remansit, quod comes & ceteri fures non rapuerunt, clerici cum suis concubinis & meretricibus ita paulatim consumentes, in nihilum redegerunt, vt nec libris, quorum ingens copia ibi collecta fuerat, per diligentiam veterum monachorum, quos doctissimos superius ostendimus, parcere potuissent. Nam quum illo tempore, quando imprimendi libros scientia nec dum fuit in vsu, volumina cartore venderentur precio, indocti nebulones preciosissimum illum thesaurum bibliothecæ, in paucis annis tam turpiter vendendo & consumendo distraxerunt, vt nec vnum quidem codicem aliquis ponderis & precij reliquissent. Bibliothecam vero Hirsaugientem, tempore illo fuisse preciosam, & multis voluminibus cumulatam, ex eo vel maxime conijcere possumus quod quum à prima fundatione, per annos ferme 180. multi doctissimi viri per ordinem sibi succedentes, in eodem monasterio floruerint, sicut ex superioribus clarissime patet. non est credendum, eos vel ad tantam peruenisse doctrinam & eruditionem omnium bonarum artium sine libris, vel ad decorem bibliothecæ, quæ maxime diligit omnis eruditus, nihil suo tempore scribendo apposuisse.

Certum ergo manet apud me & absque omni dubitatione firmiter conclusum, viros illos qui mutuo sibi succedentes non solum Hirsaugiam, verum & Germaniam totam sua eruditione illustrabant, maximum & preciosum post se thesaurum librorum in bibliotheca huius monasterij reliquisse: venditis autem clerici omnibus atque distractis precium, non in vsu ecclesiæ, neque ad conseruationem ædificiorum, sed (sicut diximus) cum suis concubinis & meretricibus turpiter consumentes, intra paucos annos coenobium neglecta reformatione parietum & rectorum penitus ruinosum reddiderunt. Super facta sanctæ ecclesiæ altaria pluit, pecora intra mœnia claustræ stabula receperunt, & omnia penitus ad defolationem festinare videbantur. Comes, ista non solum non prohibuit, sed etiã vehementer gauisus est fieri, per quæ monasterij nomē & locum breui in nihilum redactum iri, iuxta desiderium suum cernebat.

Nos vero seriem annorum ab hinc vsque ad instaurationem Hirsaugientis coenobij perduci, quum non habeamus monasterio vacante, cui tempus adscribamus abbatem, in his quæ vel de ordine nostro, vel de gestis in Alemania perstringenda sumpserimus passione vt emur pro actu, vt festinantes ad futurum loci pastorem, diu enim scribere sine ductore tediosum breuissime occurrentia annis monasterio vacanti, etiam per saltus (vt fieri solet) assignemus, quatenus ipsi historiae promissa non desit integritas.

Igitur monasterio vacante anno primo Henricus comes Bambergensis (sicut supra diximus) per electionem ad imperium assumptus est. Qui habuit vxorem filiam Sigifridi comitis Palatini Rheni nomine Cunigundem, cum qua propter amorem castitatis, vsq; ad mortem in sancta virginitate permansit. Ille sanctus Imperator episcopatum Bambergensem, in prouincia Moguntina fundauit, cui præfecit Euerardum primum episcopum, eumque à iure & subiectione, quam pontifices debent archiepiscopis suis cum multis alijs priuilegijs concessis & impetratis à summo pontifice exemit. Imperatrix autem sancta Cunegundis de patrimonio suo coenobium monachorum nostri ordinis fundauit in monte iuxta Bambergam, in honorem sancti archangeli Michaelis & omnium spirituum superiorum, quod vsque in hodiernum diem feliciter perseverans Mons monachorum & dicitur & habetur, quod multis prædijs, donarijs & ornamentis cumulauit. Idem Henricus monasterium B. Mariæ semper virginis nostri ordinis in diocesi Argentineni nima vetustate ruinosum reparando fundauit, & fundando reparauit, quod à fluuiolo præterfluente Schuttern dicitur, & prædijs redditibusq; pro monachorum sustentatione necessarijs, copiose satisfecit esse prouisum. Ferunt de hoc monasterio incolæ monachi, quod Otto quidam rex Angliæ tempore beati Gregorij papæ Magni, anno dominicæ natiuitatis 603. Francorum rege Theodorico bellum cum Thoberto Lorharioq; agente, amore cælestis patriæ incensus, limina uisitauit Apostolorum, & inde per Allariam digrediens, hoc

Abbatem aliquot, sed ad monasterium non peruenit.

Clerici seculares monasterium inhabitauerunt.

Bibliotheca dissipatur.

Bibliotheca insigni cœnobij huius.

Clerici conuulsi inuenti.

Cœnobium desolatur.

Vacantia monasterij auget suspensa.

S. Henricus Imperator cum Cunigunda castitatem obseruauit. Episcopatus Bambergensis fundatur.

Monasterium montis Monachorum fundatur. Monasterium Schutteronense instauratur.

Eiusdem monasterij prima fundatio.

Henricus

et alia

ipsum cenobium consilio auxilioque cuiusdam sancti Pirminij, ex discipulis B. Mauri abbatis eo tempore pontificis, primitus construxisse, monachos introductos de regula S. Benedicti, necessarijs quoque prouidisse stipendijs.

*Vngari con-
neruntur
ad fidem per
Gislaui re-
gnam.*

Vngari his temporibus ad fidem Christi auctoritate & industria Gislaui, quae fuit soror imperatoris & nupta Vngarorum regi Stephano, cum rege ipso suo conuertuntur. Ipsa enim sancta mulier, instantia sua regem perduxit, vt se & totam gentem baptizari peteret, qui in baptismo Stephanus est vocatus; tantaque deinceps vitam sanctitate ornauit, vt post mortem in numerum sanctorum relatus sit.

M X.

Bruno.

Anno abbatia vacante 6. Bruno ex monacho nostri ordinis archiepiscopus a Prussia, multis supplicijs afflictus manibusq; ac pedibus abscissis, tandem capitis obruncatione martyrium consummavit.

*Burchardus
Episcopus
Worma-
tensis.*

Circa haec tempora claruit Burchardus ex monacho Gemblacensis cenobij, siue (vt alijs placet) Bobiensis, episcopus Wormatiensis, vir in diuinis scripturis studiosissimus & secularium literarum non ignarus, Alberti Bobiensis monachi, & postea Gemblacensis abbatis quondam auditor atque discipulus, sicut in superioribus diximus. Qui inter caetera ingenij sui opuscula magnum illud volumen Decretorum in 20. lib. distinctum, quod ex authoris nomine veteres Burchardum appellarunt, ex diuersis in vnum laboriose & satis vtiliter comportauit.

*Meginfridus
monachus
&
chronogra-
phus.*

Claruit etiam his temporibus Meginfridus monachus Fuldenfis Chronographus, qui velut rosa inter spinas, ita studiosus & doctus inter desides, carnales, ignarosque monasterij sui monachos, clarus emicuit. Is inter caetera ingenij sui opuscula, historiam sui monasterij ab origine diligenter complexus, abbates singulos secundum ordinem temporis sibi ad inuicem succedentes inseruit, & vniuscuiusque gesta breuiter annotauit: eorum quoque cenobiorum quibus vel monachos ex Fuldenfi missos nouit, vel abbates, pari ratione meminit, quorum vel successiones abbatum & memorabilia facta referendo compendiose descripsit. Ex cuius viri laboribus, multa me fateor in hoc opere nostro de Hirsaugiensi historia necessario commiscuisse.

*Inuentio in
asinum ma-
lesicio mu-
tatus.*

Contigit circa haec tempora Henrici imperatoris mirabile factum. Iuuenis quidam maleficio duarum vetularum in formam asini mutatus est, ita vt omnibus videntibus nus appareret: quod multis impossibile videtur, non intelligentibus quod permissione diuina spiritus malignus oculos hominum mirandis ludificationibus illudere potest. His etiam temporibus, Baldericus episcopus Leodiensis post Norgerum in mediatus, fundauit monasterium S. Iacobi in insula Leodiensi, in quo monachos ordinis nostri posuit.

*Monasterij
sancti Iacobi
Leodiensis
fundatur.*

M X I.

*Erckenbal-
dus.*

Anno abbatia vacante 9. maior ecclesia Bambergensis, Imperatore cum 46. episcopis astante, consecrata est. Et eodem anno Willegisus archiepiscopus Moguntinus obiit. Cui abbas Fuldenfis Erckenbaldus successit, & annis 9. praefuit.

*Ezelinus
Comes Pa-
latinus Rhe-
ni praela-
tus.*

Circa haec tempora cum Ezelinus comes palatinus Rheni, frater S. Cunigundis, peratricis aduersaretur regi, & per continuos decem annos, & eius magnanimitate firmata ad eius sententiam, sacramentis publica fide ab vniuersis Lotharingijs, omnia regius honor eidem regi negaretur: Rex consultus arbitratus, virum egregium beneficijs placare quam molestijs vllis molestare, amicitiam eius exposcit: quam consecutus, antillam quae est in Rheno S. Suitberti cum omnibus suis appendicijs Duisburg, etiam atq; Salaueld non modica regni sibi subsidia, suisque liberis perpetua haereditate possidenda laegitur. Duxerat iste comes vxorem nomine Mechthildem, filiam Theophanis imperatoris & sororem Ottonis tertij, ex qua nati sunt ei tres filij & septem filiae. Hermannus qui post Pillegitium fuit archiepiscopus Colonienfis cognomento Nobilis. Euerardus post Popponem archiepiscopus Treuerensis ex proposito videlicet Wormatiensi. Et Ludolphus paterni ducatus successor. Richizam primam filiam Mitecho dux Poloniae duxit vxorem. Adelheidis in Ninella, Theophanem in Essendia, Heluigijs in Nussia, Mathildis in Dillkirchen, atque Willichalda in Monasterio S. Mariae Colonienfi, in capitulo. Sophia similiter in cenobio S. Mariae Moguntiae atque Gandesheim sanctimonialibus foeminae abbatissa nostri ordinis, eo tempore omnes sunt praelatae loco regiminis. Iste comes Ezelinus, vir diues & strenuus construxit monasterium monachorum ordinis nostri non longe a Colonia in honorem S. Nicolai archiepiscopi quodam Myrreorum, quod Bruvriet nominatur, quod multis praedijs & ornamentis decorauit, in quo & sepultus est. His etiam tempo-

*Kaisers-
wertz.
Duisburg
& Salauel-
da.*

*Sex comitis
Ezelinif-
liae abbatif-
sa fiunt.*

*Monasterij
Myrreorie-
rensis fun-
datur.*

1111

Op
Hist

temporibus claruit Reinhardus abbas monasterij Senonensis S. Petri apostoli, vir doctus & religiosissimus, qui monasterij sui officinas nimia vetustate ruinosas gloriose instauravit, monachosq; in regulari tramite instruens, ad pristinae conuersationis feruore reduxit. Scholam etiam monachorum publicam tenuit, & monachos suos in omnibus literis & scientijs tam secularibus quam diuinis, ad plenum erudiuit.

M X I I.

Anno Domini 1012, qui fuit abbatia vacante annus decimus, cum Rupertus presbyter ecclesiam S. Magni martyris in Saxonia primam in nocte natiuitatis Domini missam inchoasset, quidam Otbertus laicus cum alijs viris 15. & foeminis tribus choream duceus in coemiterio, secularibusque perstrepsens cantilenis celebrantem no mediocriter distra-

Reinhardus Senonensis doctissimus

Hominet per integritatem annum salutarium. Imprecatio sacerdotis Ruperi.

Mirabile factum in puella.

S. Heribertus ubi solent maledices apana.

Monasterij Fuldense spoliantur propter monachos.

ctum fecit. Quibus cum sacerdos maderet per adituum, vt tacentes ab huiusmodi leuitatibus in nocte tam sancta desisterent: illique praecipienti non obtemperarent, commotus ille stans ad altare sacrosanctum dixit: Faciat omnipotens Deus, vt per annum totum sic saltrantes manere vos oporteat. Mirabile dictu, quia imprecantis vocem sequutus est ilico effectus ita per totius anni spatium saltabat sine intermissione die ac nocte, no edebat, neq; bibebat, abiq; somno manebant, no pluuia super eos cecidit, non frigus, non calor eos, nec lassitudo affecit. Nulli quantumlibet interrogati quicquam loquebantur, vestimenta & calceamenta non sunt attrita. Et primo quidem vsque ad genua, deinde vsque ad foemora terra sub pedibus conculcata videbantur immergi. Filius quoque ipsius sacerdotis cum

fororem suam arripio brachio de medio saltantium vellet cum violentia educere, brachium eius de corpore auulsit: illa autem quasi nihil passa nec doluit, nec emisit vocem, nec vna quidem gutta sanguinis destillauit, sed choream continuauit cum reliquis inceptam. Anno tandem euoluto S. Heribertus archiepiscopus Colonienfis ad coemiterium venit, & saltantes a maledicto abtulit, introductosque in ecclesiam Domino reconciliauit. E quibus foemina mox obierunt, virorum quidam in breui, qui etiam miraculis post mortem claruisse feruntur, quippe qui duram satis poenitentiam egerunt. Reliqui vero quib; viuere diutius licuit, tremore membroru quid passi fuerint, ostederunt.

Cum circa haec tempora monachi Fuldenfis coenobij propter deformatissimam vitam in derisum omni populo venissent, sapiusque a S. Imperatore moniti prauos mores emendare contemnerent, cum sciret eos nimia diuitiaru abundanti factos contumaces, multa bona & possessiones auferri ab eis praecipit, & alijs monasterijs distribuit.

M X I I I.

Anno 12. abbatia Hirsaugiensis vacante, nubes magna in Flandria subito cecidit, & multa millia hominum submersit. Multa quoque & horrenda signa in caelo eodem anno apparuerunt, & sequuta est mortalitas hominum magna.

Nubes cadens multa hominum millia submersit.

M X X.

Anno vero 18. qui fuit dominicae natiuitatis 1020. Sanctus Heribertus, archiepiscopus Colonienfis moritur, & in monasterio Tuitienfis, quod ipse fundauit, sepelitur. Cui successit Pilligrinus annis fere 15.

S. Heribertus moritur. Pilligrinus.

Eodem anno moritur Erckenbaldus archiepiscopus Moguntinensis, cui Aribo successit, vir doctus & multum venerabilis, qui inter caetera ingenij sui opuscula super 15. Psalmos graduum, non contemnendum opusculum edidit.

Erckenbaldus. Aribo archiepiscopus Moguntinus.

His temporibus claruerunt multi excellentissimi viri in ordine nostro, scientia & sanctitate insignes.

Berno abbas Augiensis, coenobij Constantiensis dioecesis, vir in diuinis scripturis studiosus & eruditus, atque in secularibus literis egregie doctus, philosophus, rhetor & musicus insignis, qui scripsit ad Pilligrinum archiepiscopum Coloniensem in signo volumine de musica: ad Moguntinum quoque archiepiscopum Aribonem de aduentu Domini, de officio missae, de ieiunio quatuor temporum, & alia multa, de quibus inter scriptores mentionem fecimus. Guido quoque Aretinus monachus coenobij de cruce S. Leufridi, vir vnecunq; doctissimus, & musicoru princeps insignis, qui de musica pulchrè conscripsit opusculum, per cuius regulas disciplina cantus ad faciliorem modum redacta est. De ceteris eius opusculis, alibi latiore industria scripsimus.

Berno abbas Augiensis.

Guido Aretinus monachus & musicus insignis.

Euerbinus quoq; abbas monasterij Doleiensis, quod in dioecesi Treuerensi sub honore S. Mauricij, & sociorum eius constructum, a Spanhemensi coenobio meo nouem ferme Teuthonicis miliaribus distat, in finibus Lotharingiae, iisdem claruit temporibus: vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis eruditissimus, qui scripsit vitam S. Simconis monachi Treuerensis, de quo postea dictum sumus ad Popponem eiusdem ciuitatis

Euerbinus in Theologia Treuerensium doctissimus.

Reinhardus

Heribertus

is B. Mauri de regula S. quae fuit foertuntur. I. paprizariet. nctitate coe. opus a Prof. in otuncatio. enobij, sine diofissimus Gemblacen. Qui inter distindum, um laborio. onographis. rosque mo. storiam su. dincm tem. notauit: eo. vel abbas, facta imitri. oc opere. enis quidam dentibus ali. 30 permiffione re potest. His diatus, fun. nis nocti po. m 46. epifco. ntinus obiit. nigundis. 40 imitate sue. ingijs, omis. m beneficijs. fecutus. im. tiam atq; Sa. ssidenda lae. imperaricis. n nus qui post. dus post Pop. Et Ludolphus. luxit vxorem. hildis in Dis. o. Sophia. bus foemins. te comes Eze. nostri no lo. od Bravyter. est. His etiam tempo.

archiepiscopum. Scripsit etiam gesta eiusdem Popponis. De ieiunio, elemosyna & penitentia quoque nonnulla synthemata. Scholam in theologia monachorum publicam tenuit, & alia multa nobis incognita scripsit.

*S. Elphegus
episcopus
& martyr.*

Claruit etiam circa hæc tempora in Anglia S. Elphegus ex abbate monasterij ordinis nostri quod Balneum dicitur, primum episcopus Vintoniensis, postea Cantuariensis archiepiscopus, vir doctus atq; sanctissimus, qui post multos labores pro Christi amore habitos martyrio coronatus est, cuius festum colitur 13. calend. Maij.

*S. Simeon
monachus
Treuirensis.*

Hieriam diebus claruit in ciuitate Treuerensi S. Simeon monachus montis Sinaï, natione Græcus, quem Poppo archiepiscopus Treuerensis rediens ex partibus transmarinis secum adducens, pro Christi amore in præfata ciuitate quadam, in turri, eremiticam ducentem vitam inelust. Fuit enim vir multarum virtutum, & qui multa sustinuerit à demonibus & malis hominibus. Mortuus autem statim in sanctorum catalogum relatus est, & infinitis miraculis coruscare cepit. Eius vitam Euerbinus abbas de Dolcia, de quo iam diximus, luculento sermone descripsit. Huius sanctissimi viri Simeonis tria folia Psalterij Græci penes me habeo, quæ propter eius meritum tãti facio, ac si thesaurum preciosum auri argentiq; possiderem. Eius festum calendis Iunij agitur.

Gerardus.

Claruit etiam circa hæc tempora S. Gerardus, ex monacho nostri ordinis episcopus Morisenus in Vngaria, qui posteaquam verbum Dei gentibus longo tempore prædicasset, ab impijs & paganis grauissimis supplicijs affectus, martyrium pro fide nostra passus est.

*S. Wilhelmus
abbas
Diuionensis.*

Sanctus quoque Wilhelmus abbas Diuionensis nostri ordinis, hæc ipsa claruit ætate. Vir doctus & vitæ sanctissimæ, maximo seruens zelo regularis disciplinæ, qui in vitæ post mortem multis miraculis claruisse perhibetur.

*S. Poppo
abbas
Strabulensis.*

Sanctus etiam Poppo abbas monasterij Strabulensis nostri ordinis, doctrina & cõuerfatione his temporibus clarus habetur in diocesi Leodiensi & per totam Galliam, prædicatione quoque multorum miraculorũ in signis, qui monasticam disciplinam suo tempore pene collapsam magnifice restaurauit. Eius festum agitur 8. cal. Februarij.

*Richardus
ex abbate
Virdunensi
canonizatus.
Meginfridus.*

Richardus quoq; abbas Virdunensis, cœnobij eiusdẽ ordinis nostri clarus his temporibus habetur, cuius vita sanctissima multis virtutibus insignis fuit, qui doctrina & religione sua multos ad emendationis vitæ semitam reduxit.

Brando.

Claruit his etiam temporibus Meginfridus, ex monacho cœnobij S. Burchardi iuxta Herbipolim ordinis nostri Magdeburgensis ecclesiæ 6. archiepiscopus, per S. Henricum constitutus, vir doctus & multum religiosus, qui præfuit ecclesiæ præfatae annis 27.

Brando.

Circa hæc tempora claruit etiam Brando, ex abbate monasterij Fuldenfis decimus episcopus Haluerstatensis, vir prudens & reuerendus, qui duo collegia canonicorum fundauit: S. videlicet Iohannis Baptistæ in ciuitate Halberstatensi, & sancti Bonifacij Bosluen.

S. Gothardus.

Sanctus etiam Gothardus episcopus Hildenshemensis magna sanctitate clarus, circa hæc tempora in Saxonia habetur. Hic primo fuit monachus Fuldenfis, postea abbas in Altha nostri ordinis in Bauaria, ac postremo 14. episcopus præfatae Hildenshemensis ecclesiæ, cui præfuit annis 16. Construxit autem cœnobium nostri ordinis iuxta ciuitatẽ Hildenshemensem, in honorẽ S. Bartholomæi Apostoli, quod ex suo nomine ad S. Gothardum nostris temporibus appellatur, quoniam in eo sepultus est.

*Monasteriũ
S. Gothardi
in Hildenshemensi
sua datur.
Poppo archiepiscopus
Treuirensis.*

His diebus Poppo filius Ludolphi ducis Austriae, archiepiscopus Treuerensis, de quo prædiximus, qui S. monachum Simeonem, à monasterio B. Mariæ in Bethlehem, Treuerim secum abduxit, clarus valde habetur, qui Danos ad fidem Christi dicitur conuertisse, quemadmodum in gestis Treuirorum habetur, & à Benedicto papa canonisationem eiusdem S. Simeonis propter miraculorum prædicationem maximam impetrauit, & ecclesiæ sibi à Deo commissæ annis 41. gloriose præfuit. obiit autem anno Domini 1057. indictione 10. 6. calend. Iulias.

MXXIII.

*Concilium
celebratur
in monasterio
S. Selgenstadt.*

Anno Domini 1023. indictione 6. abbatia Hirsaugiensi vacante, anno 21. Aribo Moguntinus archiepiscopus, idibus Augusti synodum episcoporum & abbatum celebravit in monasterio sanctorum Marcellini & Petri in Selgenstadt, pro pace cleri & vtilitate ecclesiastica, vbi multa summa prouidentia fuerunt constituta. In hac synodo sancta, sicut ex gestis ipsius legimus, fuerunt præfentes Burchardus episcopus Wormaciensis, de quo supra dictũ est, Wernharius Argentinensis episcopus, Bruno Augustensis episcopus, qui fuit frater S. Henrici imperatoris, Euerhardus episcopus Bambergensis, Meginhardus episcopus

pus Herbipolensis, necnon & Richardus abbas Fuldensis, Arnoldus abbas Hirsfeldensis, Reginboldus S. Nazarij Laurishemensis abbas, Hericho abbas Treuirensis, abbas S. Maximi, Euerbin⁹ abbas Doleianus, Henricus abbas S. Burchardi Herbipolensis, Sizio abbas de Schluchtera, Gerbertus abbas S. Albani, Adelbertus abbas de Clingenmunster, & Rudolphus abbas de Blidenstadt, viri ordinis nostri, moribus eruditione insignes,

M X X I I I I.

Anno vacante abbacia 22. indictione 5. Henricus Imperator secundus, 3. iduum Iulij moritur, & in maiori ecclesia Bambergensi, quam ipse fundauerat, sepelitur. Henrico autem mortuo, principes Electores Conradum huius nominis secundum, ad imperium elegerunt, genere Francum, virum bonum & strenuum. Vxorem duxerat Gisela relicta Bruno nis Saxonum ducis, ex qua genuit Henricum filium, qui post eum imperauit, & Cunigundem filiam, quae in Lymphurgensi monasterio iacet, sepulta. Iste Imperator Conradus secundus construxit praefatum monasterium Lymphurgense ordinis nostri in dioecesi Spirenensis, quod praedictis ornamentis, priuilegijs & libertatibus multis decorauit. Ferunt, antea castrum in eodem loco fuisse constructum, & per ipsum in monasterium monachorum esse commutatam.

S. Henricus Imperator obiit. Conradus secundus Imperator sic.

Monasterium Lymphurgense per fundatur.

M X X X I.

Anno Domini 1037. qui fuit monasterio vacante 29. archiepiscopus Moguntinus Arnobius moritur, cui S. Bardo abbas Hirsfeldensis nostri ordinis succedens 20. annis ecclesiae Moguntinae praefuit, qui fuit vir doctus & sanctissimae conuersationis, atque post mortem sanctorum catalago insertus est.

Bardo ex abbate sic. episcopus Moguntinus.

Thietagus.

Obijt autem anno Domini 1037. indictione 4. 4. iduum Iunij. Circa haec tempora claudit Thietagus ex monacho Corbeienfis cenobij in Saxonia ordinis nostri archiepiscopus Pragenfis post Gaudentium, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis egregie doctus, & non minus vitae merito quam eruditione scripturarum venerabilis.

M X X X V.

Anno domini 1035. qui fuit vacante monasterio Hirsfeldensi, annus 33. obiit Pilegrinus archiepiscopus Colonienfis, cui successit Hermannus filius Ezelimi comitis palatini Rheni, de quo supra diximus.

Hermannus.

Eodem anno Rudolphus abbas Hirsfeldensis nostri ordinis factus est episcopus Paderbornensis, vir doctus & morum integritate venerabilis.

Rudolphus.

M X X X V I I.

Anno autem monasterio vacante 35. moritur S. Cunigundis, quodam imperatrix, quae S. Henrico Imperatore mortuo, pro amore omnipotentis Dei mundum contempserat, & in monasterio Confugienfi sanctae conuersationis habitum suscipiens, cum sanctis virginibus Christi monialis, & ipsa virgo, vsque ad mortem permansit. Eodem anno S. Bardo archiepiscopus Moguntinus ecclesiam S. Martini Moguntinensem Conrado Imperatore episcopisq; multis & abbatibus praesentibus dedicauit 4. iduum Nouembris.

S. Cunigundis moritur.

Sanctus etiam Stephanus rex Vngariae hoc ipso anno moritur, cui Henricus filius successit, vir sanctus & Deo dilectus, qui & ipse vna cum patre sanctorum catalago insertus est.

S. Stephanus rex moritur.

Eodem quoque anno S. Simeon monachus & inclusus Treueris moritur, calend. Iunij, de quo iam supra fecimus mentionem, qui tantis mox coruscavit miraculis vt à Benedicto papa 9. Poppone archiepiscopo petente statim post mortem sit canonizatus. Eius vitata (vt antea diximus) Euerbinus abbas Doleienfis pulchro descripsit eloquio.

S. Simeon moritur.

M X X X I X.

Anno 1039. qui fuit monasterio vacante annus 37. indictione 7. pridie nonarum Iunij obiit Conradus Imperator secundus, & in ecclesia Spirensi, quae construxerat, multisque beneficijs donauerat, sepelitur: cui successit electione principum filius eius Henricus huius nominis tertius, & annis 17. post patrem imperauit. Vxorem habuit Guniheldam regis Danorum filiam, qua sine liberis mortua duxit secundam Agnetem filiam Wilhelmi comitis Pictauiensis, ex qua suscepit Henricum huius nominis Imperatorem quartum, qui post eum regnauit: & duas filias Gisela monialem, & Adelheidem, quae fuit abbatissa nostri ordinis in Querelburgk.

Conradus.

Henricus.

Moniales filia Imperatoris.

Eodem anno moritur Euerardus primus episcopus Bambergensis, cui successit Suuitgerus, qui postea factus est papa. Regenboldus quoque episcopus Spirensis obiit, cui Sibicho successit.

M X L I I.

Anno monasterio vacante 40. Helias abbas monasteriorum S. Martini & S. Pantaleonis successit.

Helias.

E

Henricus

era
o r r r a

leonis nostri ordinis in Colonia, natione Scotus, obiit vir doctus & sanctus, qui cum fratribus suis vitam arctam duxerat.

Guimundus.

Claruit his temporibus Guimundus archiepiscopus Auerfanus, ex monacho nostri ordinis, vir tam in diuinis scripturis quā in secularibus literis eruditissimus, qui viuacis ingenij sui multa præclara monumenta reliquit. E quibus vulgatum & famosum est illud quod in tres libros diuisum per dialogum edidit cum Rogerio monacho de corpore & sanguine Domini, contra nouos errores Berengarij Andegauensis ecclesie diaconi. Idem quoque Rogerius monachus cœnobij de cruce S. Leufredi nostri ordinis, vir studiosus & doctus & postea monachus S. Pantaleonis in Colonia, scripsit inter alia, gesta Brunonis archiepiscopi Colonienfis fundatoris eiusdem cœnobij, & quædam alia non contemnenda lectionis opuscula. Claruit etiam iisdem temporibus Theodoricus monachus Hirsfeldensis, qui scripsit de vita & laudibus sanctissimi patris nostri Benedicti ad Richardum abbatem Fuldensem quædam opuscula. Sed & alia quædam, quorum titulos in secundo libro virorum illustrium digessimus.

Rogerus monachus doctus.

Theodoricus monachus.

M X L I I I.

Amichadus monachus Fuldenfis.

Sequenti anno qui fuit dominicæ natiuitatis 1043. in dictione 11. Amichadus monachus Fuldenfis natione Scotus moritur, qui multis annis in eodem cœnobio pro Christi amore fuerat inclusus, vir sanctissimæ vitæ, super cuius sepulchrū noctu lumina visæ sunt, & angelorum Psalmodia diuinitus audita.

S. Clarus monachus Selgenstadenfis.

Floruit etiam circa hæc tempora Clarus monachus cœnobij sanctorum Marcellini & Petri in Selgenstadt Moguntinensis diocesis, nostri ordinis, vir doctus & religiosissime conuersationis, qui in eodem loco pro Dei amore inclusus orationi & contemplationi vacans die ac nocte spiritum prophetiæ consequutus asseritur, cuius festus dies agituralianuarij.

Engluotus archiepiscopus.

Engluotus etiam monachus nostri ordinis in Anglia his temporibus propter sanctitatem vitæ & eruditionem scripturarum clarus habetur, qui postea Cantuarensis ecclesie archiepiscopus factus, magna sanctitate insignis miraculorum attestacione euasit.

M X L I I I I.

Præpositura in Nisiburg fundatur. Monasterium monialium prope Heidelbergam.

Anno Domini millesimo quadragesimo quarto, qui fuit monaster. Hirsaugienfis vacante 42. in dictione 12. Anshelmus abbas monasterij Laurissensis, ordinis nostri præposituram in honore S. Bartholomei Apostoli fundauit, prope Heidelbergam Wormaciensis diocesis, in qua præpositum & monachos locauit, quæ postea anno Domini 1195. Conradus comes Palatinus Rheni, consentiente Sigehardo abbate Laurissensi in cœnobio monialium eiusdem nostri ordinis commutauit: cui primam abbatissam Cunegundæ præfecit.

M X L V I.

S. Guido moritur. Spira sepelitur.

Anno domini 1046. qui fuit monasterio vacante 44. S. Guido abbas Bobiensis in Italia nostri ordinis ortus, in suburbanis Rauennæ villa casa Marensi, vir sanctissimæ vitæ, qui monachum quendam Martinum nomine à mortuis resuscitauit, & alia multa miracula fecit, pridie calend. Aprilis moritur, anno regiminis sui 48. cuius festum celebratur 4. cal. Maij. Eo namque die sacrum corpus eius per Henricū 4. de Italia translatum est ad ciuitatem Spirensē, & in ecclesia eius nomini consecrata honorifice repositum.

Bruno.

Claruit his temporibus etiā Bruno, ex monacho cœnobij Monichenneburg ordinis nostri in Saxonia episcopus Verdenfis Friderici comitis frater, vir sapiens & eruditus, qui ecclesiam sibi commissam verbo & exemplo strenue gubernauit.

Tres de Papatu contententes deponuntur.

Anno monasterio vacante 44. Henricus Imperator Italiam ingressus tres de papatu contententes, videlicet Benedictum 9. Syluestrum 3. & Gregoriū 6. deposuit, & Suingerū Bambergensem episcopum, verum Christi vicarium substituens Clementem 2. appellauit, à quo coronam Imperij in die natalis Domini suscepit. At Clemens papa nono mense pontificatus sui moritur, & in choro maioris ecclesie Bambergensis sepelitur.

M X L V I I.

Poppo episcopus obiit.

Anno sequente moritur Poppo archiepiscopus Treuerensis, cui Euerardus filius Ezelimi comitis palatini Rheni, de quo supra mentionem fecimus, successit, & ecclesiam Treuerensem strenue rexit.

Heribertus.

Claruit his temporibus Heribertus episcopus Altisiodorensis, vir doctus atque clarissimus, qui post aliquot annos, quibus ecclesie Altisiodorensis strenue præfuit, seculum deserens, monachus nostri ordinis factus est in cœnobio sancti Saluatoris in pago Senonensibiq; multis postea annis religiosissime viuens bono in Christo fine quieuit.

Hermanus.

His etiam temporibus, floruit in monasterio S. Galli ordinis nostri in Sueuia Hermanus, qui dicebatur Contraustus, monachus vndecunq; doctissimus, Græce, Latine, & Ara-

bice peritus, philosophus, rhetor, astronomus, poeta, musicus, & mathematicus omnium sui temporis celeberrimus, qui multa præclara volumina edidit, quorum mentionem alibi fecimus. Ipse quoque Antiphonam illam de beata virgine Maria, Salve regina misericordiarum composuit. Aliam etiam Alma redemptoris, de eadem sacratissima Dei genitrice fertur edidisse.

MXLVIII.

Anno domini 1048. monasterio Hirsaug, vacante 46. anno: Bruno episcopus Tulensis destinatione Imperatoris, & electione cardinalium, fit papa vrbis Romæ, dictus Leo nonus, & sedit annis ferme 6. Erat autem filius comitis de Elingen & monachus ordinis nostri, vir doctus & sanctissimus, qui cum Romam pergeret ad capefcendum papatum, audiuit voces angelorum in aere cantantium, dicit Dominus ego cogito cogitationes pacis & non afflictionis. Hic Christum in specie leprosi super lectum suum posuit. Scripsit etiã contra hæreses Græcorum ad Constantinum Imperatorem Constantinopolitanum, Cantus quoque de diuersis sanctis. Huius papæ Leonis instantia monasterium Hirsaug, instaurari ceptum est, sicuti postea dicemus.

*Leo Papa
ix. ordinis
nostri, vir
sanctissimus.*

Claruit etiam his diebus ex monacho nostri ordinis Hunbertus sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ cardinalis vir doctissimus, quæ Leo papa secum duxerat Romam, eiusque consilio in agendis quibuslibet rebus, ordinis præcipue vtebatur. De huius viri opusculis in secundo illustrium virorum nostri ordinis libro tractauimus latius.

*Hunbertus
ex monacho
Cardinalis.*

Lampertus monachus nostri ordinis cœnobij S. Laurentij Leodiensis. Ad eum gratiæ Brixienfis episcopi quondam auditor, vir certe in omni scientia magnifice doctus, hæc quoque tempestate ordinis nostri eruditione sua mirifice illustrauit. Scripsit vitam S. Heriberti Colonienfis episcopi, & multa alia, de quibus alibi diximus.

*Lampertus
monachus
Leody.*

ML.

Anno dominicæ natiuitatis 1050. in dictione: sanctus Leo papa 9. ad componendas res & statum ecclesiarum pacemque Gallijs reddendam, Roma egressus cum cardinalibus multis venit in Germaniam. Erat eo tempore comes Adalbertus de Caluue monasterij Hirsaugienfis aduocatus, sed desolationis patronus, qui non solum restituere contempsit, per proanos S. Aurelij impie ablata, verum se iusto omnia possidere titulo arbitrat, nihil minus quam de reparatione monasterij cogitabat. Contigit igitur anno prænotato, qui fuit desolationis monasterij octauus & quadragesimus, supra millesimum vero Domini (sicut diximus) quinquagesimus, quod idem Leo sanctissimus papa comiti præfatorum sanguine iunctus, Roma egressus, Italiaque transmissa per fines Suenorū iter suum versus Moguntiam dirigeret. Quod cum Adalbertus comes præfatus rescisset, auunculum videlicet suum sanctæ Romanæ & vniuersalis ecclesiæ pontificem suas transiturū per terras, obuiam illi properans humillimis cum precibus deuicit, quatenus in hospitium nepotis humilis intrare non despiceret. Papa tum deuotione inuitantis, tum sanguinis ratione permotus, petenti assensit, castellum comitis intrauit, qui per humaniter exceptus, doctrinæ salutaris verbū, vt sui moris erat seminans, mentes hospitium suorum ad amorē celestis patriæ erigere summo opere studebat. Quadam die pontifex recreationis animi causa comitem dextra complexus, de castello non procul ad vicini montis verticem exiuit, ad quem interloquendum. Quam aptus inquit (o fili) locus mihi hic videretur montibus circūscriptus vndique, quem de aquarū copia vtilē & solitudo reddit quietū, in quo seruorū Dei monasteriū construī debeat, qui creatori nostro laudes continuas persoluentes pro salute multorum deuotius exorarent. Cui comes: Est inquit beatissime pater, in vicino ecclesia ab antecessoribus meis in honorem cuiusdam S. Aurelij, cuius & corpus in ea fertur sepultum, olim ad monachorum habitaculum cum reliquis mansionibus necessarijs cōstruenda: in qua cum dudum monachi per annos non paucos omnipotenti Deo religiose seruiuisent, postremoque à regulari disciplina misere torpentes, cum nullis admonitionibus maiorum acquiescerent, à progenitoribus meis tanquam scandalum plebis inde proiecti sunt.

*Leo Papa in
Germaniam
venit.*

*Leo Papa
inuiatit ad
comite A-
dalberto ad
castrum
Caluue.*

*Leo Papa
Comitem
alloquitur.*

*Comite Ser-
ba ad S. Pa-
pam Leonē.*

His sacratissimus pontifex auditus ad locum personaliter accessit, libros qui remanserunt, reuoluit, cupiens historiæ cognoscere veritatem. Erat ibi clericus inter ceteros senex nomine Bertholdus, qui olim in loco viderat monachos Deo famulantes. Is pontifici rem omnem sicut gesta fuerat apernit, & quomodo auis comitis Adalberti cœnobij bonis spoliasset omnibus, expulsisque monachis paucos in locum clericos posuisset.

*S. Papa la-
cum S. Au-
relij perso-
naliter ac-
cedit.*

Quibus cognitis sanctus præsul ingemuit, sed cordis sui dolorem prudenter dissimulans, vbinam corpus diui haberetur Aurelij, ab eodem clerico quaesuit: qui cum diceret se à maioribus suis audiuisset sacras S. Aurelij reliquias, tempore quo Nortmāni vastauit

*Clericus a-
perit histo-
ria verita-
tem S. Leo-
ni.*

Henrij

era
o r i ca

Corpus S. Aurelij quæritur.

runt Galliam, per quemdam abbatem huius loci sub terram fuisse absconditas, & vsq; in eum diem incognitas omnibus permanisise. Sanctus papa accitis operarijs terrâ in diuersis ecclesiæ locis fodere cœpit, & thesaurum absconditū diligenter inquirere, sed posteaquam casso labore diu laborassent artifices & nihil penitus reperissent, cœperunt omnes qui ad erant de inueniendo corpore sancti desperare.

Cætera subterranea inuenitur.

Tunc sancto in orationibus pontifice prostrato, ipsosque cohortante artifices ne desperent, vnus ex his cæteris in arte sua magis peritus, qui nuper ex dominio Venerorum cum filijs adueniens, multo huic loco suis laboribus impendit bona, industriose percipiens singula loca, tandem ex repercussione malleorum deprehendit terram subter esse cauatâ: ad cuius consiliū, in eodē loco fodere artifices cœperunt, qui tandē non sine magna difficultate humo remota cameram subterraneam inuenerunt pulchre satis formatam, in qua sarcophagus apparuit extrinsecus admodum ornate dispositus.

Corpus S. Aurelij inuenitur sub terra.

Quem cum sanctissimus papa vidisset, magno repletus gaudio præcepit, vt omnes ad orationē genua flecterent, & Deū pro cōfessoris sui desiderata inuentione collaudaret.

Oratione completa sanctus Leo propius accedens, iussit aperiri sepulchrum: quo recluso suauissimus odor exalauit, qui omnes qui ad erant, mira suauitate sui refeceret. Inuenerunt itaq; sanctissimi confessoris Christi Aurelij sacratissima ossa fericijs inuoluta panis, pulchre in formam corporis debito collocata ordine, & ad caput eius tabulâ ex plumbo ista continentem. Corpus S. Aurelij episcopi tempore Arnulphi regis repositum, Hederado abbate 8. calend. sepemb. Cum S. papa hunc titulum coram omnibus legitur: genuit dicens: Væ illis qui locum hunc tanti præsulis sanctificatum, meritis & præsentia desolarūt, & claufo sarcophago, ne reliquiæ sancti quouis modo subtraherentur cum suis ad castellum comitis est reuersus.

Oratio S. Leonis Papa ad Comitæ.

Postera die cū S. papa Leo tempus vidisset intentioni suæ cōplendæ oportunū vocatis comite saepe dicto Adelberto & Wiltrude vxore eius deuotissima femina in præsentia suorum cardinaliū cæteris exclusis dixit ad nepotē: Hesterno vidimus die, chare nepos, sacras reliquias Christi reliquias honore debito spoliatas, ipsūq; locū pro amore celestis patriæ omnipotentis Dei & sacre monastice religioni, olim à progenitoribus tuis rite dicatū, multis quoq; annis Petri Desolatos inhabitatū, quæ tui maiores auis genitorū pessima & crudeli auaritia ducti, abbatis possessionibus bonis desolatū fecerunt: & q̄ omni scelere sceleratius est, monachis expulsis officinam sanctarū introductis dissolutissimæ vitæ secularibus clericis in omnium spelunca vitiorum cōmutarunt. Tu quoq; prauis maiorū inherens vestigijs, sicuti probato sumus edocui testimonio, non solū ea quæ illi sacrilegè polluiti à seruorū Dei cœnobio iniustissime abstulerit sine Dei timore possides, sed tuæ salutis penitentiam memor, totū q̄ illi parcēdo reliquisti intactū rapuisti: Deumq; & S. Aureliū, imo cives supernæ patriæ vniversos irritando tibi aduersarios fecisti. Neg. enim parū peccatū estimandū est, q̄ in Deū & sanctos eius cōmittitur, cū apud ipsos etiā homines iniusta rerū usurpatio scelus grauissimū indicetur. Ecce tu vna cum progenitoribus tuis pactū violasti, primūq; tuorū corrupti, imo admodū sanctū testamentū, & quæ illi omnipotenti Deo simplici ac sancta deuotione pro animarū remedio paratū obtulerunt. Tu Deū & sanctos eius impia crudelitate & crudeli auaritia succensus, spoliare nō timuisti, facti inimicus & aduersarius, nō modo Dei & sanctorū eius, sed & tibi metipsi generig, tuo hostis declaratus & crudelis antistes, ipsam propaginē ex tuo semine generandam grauissimo scelere monastice quādū sacrilega hereditate etiā nesciens polluitur, aut in paucis generationibus deficiens exterminatur, aut in hac vita miserabilis euadet æternis post mortē supplicijs: pro demeritis cruciāda. Tibi autem quæ spes æternæ felicitatis consequenda poterit esse (ô fili mi) cū per iā manifestū scelus & sacrilegū Deū omnipotentē cum omnibus sanctis suis inimicū tibi feceris, hostemq; & aduersariū, periculosam est tibi, penitusq; dammabile, crede nobis, Deū habere contrarium, qui etsi patēter iniurias videatur ferre, in hoc tempore, vindex cum sit iustusq; iudex, æternis hanc patientiam post mortem supplicijs non debites vindicabit. Nos vero quibus cura salutis tuæ tuorumq; est, non modo ratione pastoralis curam, qua licet immeriti salui omnium sumus debitores ex officio, verum etiā ex sanguinis cognatione, qua

Comitem sacrilegū arguit.

suorum cardinaliū cæteris exclusis dixit ad nepotē: Hesterno vidimus die, chare nepos, sacras reliquias Christi reliquias honore debito spoliatas, ipsūq; locū pro amore celestis patriæ omnipotentis Dei & sacre monastice religioni, olim à progenitoribus tuis rite dicatū, multis quoq; annis Petri Desolatos inhabitatū, quæ tui maiores auis genitorū pessima & crudeli auaritia ducti, abbatis possessionibus bonis desolatū fecerunt: & q̄ omni scelere sceleratius est, monachis expulsis officinam sanctarū introductis dissolutissimæ vitæ secularibus clericis in omnium spelunca vitiorum cōmutarunt. Tu quoq; prauis maiorū inherens vestigijs, sicuti probato sumus edocui testimonio, non solū ea quæ illi sacrilegè polluiti à seruorū Dei cœnobio iniustissime abstulerit sine Dei timore possides, sed tuæ salutis penitentiam memor, totū q̄ illi parcēdo reliquisti intactū rapuisti: Deumq; & S. Aureliū, imo cives supernæ patriæ vniversos irritando tibi aduersarios fecisti. Neg. enim parū peccatū estimandū est, q̄ in Deū & sanctos eius cōmittitur, cū apud ipsos etiā homines iniusta rerū usurpatio scelus grauissimū indicetur. Ecce tu vna cum progenitoribus tuis pactū violasti, primūq; tuorū corrupti, imo admodū sanctū testamentū, & quæ illi omnipotenti Deo simplici ac sancta deuotione pro animarū remedio paratū obtulerunt. Tu Deū & sanctos eius impia crudelitate & crudeli auaritia succensus, spoliare nō timuisti, facti inimicus & aduersarius, nō modo Dei & sanctorū eius, sed & tibi metipsi generig, tuo hostis declaratus & crudelis antistes, ipsam propaginē ex tuo semine generandam grauissimo scelere monastice quādū sacrilega hereditate etiā nesciens polluitur, aut in paucis generationibus deficiens exterminatur, aut in hac vita miserabilis euadet æternis post mortē supplicijs: pro demeritis cruciāda. Tibi autem quæ spes æternæ felicitatis consequenda poterit esse (ô fili mi) cū per iā manifestū scelus & sacrilegū Deū omnipotentē cum omnibus sanctis suis inimicū tibi feceris, hostemq; & aduersariū, periculosam est tibi, penitusq; dammabile, crede nobis, Deū habere contrarium, qui etsi patēter iniurias videatur ferre, in hoc tempore, vindex cum sit iustusq; iudex, æternis hanc patientiam post mortem supplicijs non debites vindicabit. Nos vero quibus cura salutis tuæ tuorumq; est, non modo ratione pastoralis curam, qua licet immeriti salui omnium sumus debitores ex officio, verum etiā ex sanguinis cognatione, qua

Inrepatio dura Pontifici in comitem.

suorum cardinaliū cæteris exclusis dixit ad nepotē: Hesterno vidimus die, chare nepos, sacras reliquias Christi reliquias honore debito spoliatas, ipsūq; locū pro amore celestis patriæ omnipotentis Dei & sacre monastice religioni, olim à progenitoribus tuis rite dicatū, multis quoq; annis Petri Desolatos inhabitatū, quæ tui maiores auis genitorū pessima & crudeli auaritia ducti, abbatis possessionibus bonis desolatū fecerunt: & q̄ omni scelere sceleratius est, monachis expulsis officinam sanctarū introductis dissolutissimæ vitæ secularibus clericis in omnium spelunca vitiorum cōmutarunt. Tu quoq; prauis maiorū inherens vestigijs, sicuti probato sumus edocui testimonio, non solū ea quæ illi sacrilegè polluiti à seruorū Dei cœnobio iniustissime abstulerit sine Dei timore possides, sed tuæ salutis penitentiam memor, totū q̄ illi parcēdo reliquisti intactū rapuisti: Deumq; & S. Aureliū, imo cives supernæ patriæ vniversos irritando tibi aduersarios fecisti. Neg. enim parū peccatū estimandū est, q̄ in Deū & sanctos eius cōmittitur, cū apud ipsos etiā homines iniusta rerū usurpatio scelus grauissimū indicetur. Ecce tu vna cum progenitoribus tuis pactū violasti, primūq; tuorū corrupti, imo admodū sanctū testamentū, & quæ illi omnipotenti Deo simplici ac sancta deuotione pro animarū remedio paratū obtulerunt. Tu Deū & sanctos eius impia crudelitate & crudeli auaritia succensus, spoliare nō timuisti, facti inimicus & aduersarius, nō modo Dei & sanctorū eius, sed & tibi metipsi generig, tuo hostis declaratus & crudelis antistes, ipsam propaginē ex tuo semine generandam grauissimo scelere monastice quādū sacrilega hereditate etiā nesciens polluitur, aut in paucis generationibus deficiens exterminatur, aut in hac vita miserabilis euadet æternis post mortē supplicijs: pro demeritis cruciāda. Tibi autem quæ spes æternæ felicitatis consequenda poterit esse (ô fili mi) cū per iā manifestū scelus & sacrilegū Deū omnipotentē cum omnibus sanctis suis inimicū tibi feceris, hostemq; & aduersariū, periculosam est tibi, penitusq; dammabile, crede nobis, Deū habere contrarium, qui etsi patēter iniurias videatur ferre, in hoc tempore, vindex cum sit iustusq; iudex, æternis hanc patientiam post mortem supplicijs non debites vindicabit. Nos vero quibus cura salutis tuæ tuorumq; est, non modo ratione pastoralis curam, qua licet immeriti salui omnium sumus debitores ex officio, verum etiā ex sanguinis cognatione, qua

Spes vita nulla sacrilegū.

suorum cardinaliū cæteris exclusis dixit ad nepotē: Hesterno vidimus die, chare nepos, sacras reliquias Christi reliquias honore debito spoliatas, ipsūq; locū pro amore celestis patriæ omnipotentis Dei & sacre monastice religioni, olim à progenitoribus tuis rite dicatū, multis quoq; annis Petri Desolatos inhabitatū, quæ tui maiores auis genitorū pessima & crudeli auaritia ducti, abbatis possessionibus bonis desolatū fecerunt: & q̄ omni scelere sceleratius est, monachis expulsis officinam sanctarū introductis dissolutissimæ vitæ secularibus clericis in omnium spelunca vitiorum cōmutarunt. Tu quoq; prauis maiorū inherens vestigijs, sicuti probato sumus edocui testimonio, non solū ea quæ illi sacrilegè polluiti à seruorū Dei cœnobio iniustissime abstulerit sine Dei timore possides, sed tuæ salutis penitentiam memor, totū q̄ illi parcēdo reliquisti intactū rapuisti: Deumq; & S. Aureliū, imo cives supernæ patriæ vniversos irritando tibi aduersarios fecisti. Neg. enim parū peccatū estimandū est, q̄ in Deū & sanctos eius cōmittitur, cū apud ipsos etiā homines iniusta rerū usurpatio scelus grauissimū indicetur. Ecce tu vna cum progenitoribus tuis pactū violasti, primūq; tuorū corrupti, imo admodū sanctū testamentū, & quæ illi omnipotenti Deo simplici ac sancta deuotione pro animarū remedio paratū obtulerunt. Tu Deū & sanctos eius impia crudelitate & crudeli auaritia succensus, spoliare nō timuisti, facti inimicus & aduersarius, nō modo Dei & sanctorū eius, sed & tibi metipsi generig, tuo hostis declaratus & crudelis antistes, ipsam propaginē ex tuo semine generandam grauissimo scelere monastice quādū sacrilega hereditate etiā nesciens polluitur, aut in paucis generationibus deficiens exterminatur, aut in hac vita miserabilis euadet æternis post mortē supplicijs: pro demeritis cruciāda. Tibi autem quæ spes æternæ felicitatis consequenda poterit esse (ô fili mi) cū per iā manifestū scelus & sacrilegū Deū omnipotentē cum omnibus sanctis suis inimicū tibi feceris, hostemq; & aduersariū, periculosam est tibi, penitusq; dammabile, crede nobis, Deū habere contrarium, qui etsi patēter iniurias videatur ferre, in hoc tempore, vindex cum sit iustusq; iudex, æternis hanc patientiam post mortem supplicijs non debites vindicabit. Nos vero quibus cura salutis tuæ tuorumq; est, non modo ratione pastoralis curam, qua licet immeriti salui omnium sumus debitores ex officio, verum etiā ex sanguinis cognatione, qua

Comes fuit filius sororis Papa.

suorum cardinaliū cæteris exclusis dixit ad nepotē: Hesterno vidimus die, chare nepos, sacras reliquias Christi reliquias honore debito spoliatas, ipsūq; locū pro amore celestis patriæ omnipotentis Dei & sacre monastice religioni, olim à progenitoribus tuis rite dicatū, multis quoq; annis Petri Desolatos inhabitatū, quæ tui maiores auis genitorū pessima & crudeli auaritia ducti, abbatis possessionibus bonis desolatū fecerunt: & q̄ omni scelere sceleratius est, monachis expulsis officinam sanctarū introductis dissolutissimæ vitæ secularibus clericis in omnium spelunca vitiorum cōmutarunt. Tu quoq; prauis maiorū inherens vestigijs, sicuti probato sumus edocui testimonio, non solū ea quæ illi sacrilegè polluiti à seruorū Dei cœnobio iniustissime abstulerit sine Dei timore possides, sed tuæ salutis penitentiam memor, totū q̄ illi parcēdo reliquisti intactū rapuisti: Deumq; & S. Aureliū, imo cives supernæ patriæ vniversos irritando tibi aduersarios fecisti. Neg. enim parū peccatū estimandū est, q̄ in Deū & sanctos eius cōmittitur, cū apud ipsos etiā homines iniusta rerū usurpatio scelus grauissimū indicetur. Ecce tu vna cum progenitoribus tuis pactū violasti, primūq; tuorū corrupti, imo admodū sanctū testamentū, & quæ illi omnipotenti Deo simplici ac sancta deuotione pro animarū remedio paratū obtulerunt. Tu Deū & sanctos eius impia crudelitate & crudeli auaritia succensus, spoliare nō timuisti, facti inimicus & aduersarius, nō modo Dei & sanctorū eius, sed & tibi metipsi generig, tuo hostis declaratus & crudelis antistes, ipsam propaginē ex tuo semine generandam grauissimo scelere monastice quādū sacrilega hereditate etiā nesciens polluitur, aut in paucis generationibus deficiens exterminatur, aut in hac vita miserabilis euadet æternis post mortē supplicijs: pro demeritis cruciāda. Tibi autem quæ spes æternæ felicitatis consequenda poterit esse (ô fili mi) cū per iā manifestū scelus & sacrilegū Deū omnipotentē cum omnibus sanctis suis inimicū tibi feceris, hostemq; & aduersariū, periculosam est tibi, penitusq; dammabile, crede nobis, Deū habere contrarium, qui etsi patēter iniurias videatur ferre, in hoc tempore, vindex cum sit iustusq; iudex, æternis hanc patientiam post mortem supplicijs non debites vindicabit. Nos vero quibus cura salutis tuæ tuorumq; est, non modo ratione pastoralis curam, qua licet immeriti salui omnium sumus debitores ex officio, verum etiā ex sanguinis cognatione, qua

Sancti Papa mandat comiti restitueri monachos.

suorum cardinaliū cæteris exclusis dixit ad nepotē: Hesterno vidimus die, chare nepos, sacras reliquias Christi reliquias honore debito spoliatas, ipsūq; locū pro amore celestis patriæ omnipotentis Dei & sacre monastice religioni, olim à progenitoribus tuis rite dicatū, multis quoq; annis Petri Desolatos inhabitatū, quæ tui maiores auis genitorū pessima & crudeli auaritia ducti, abbatis possessionibus bonis desolatū fecerunt: & q̄ omni scelere sceleratius est, monachis expulsis officinam sanctarū introductis dissolutissimæ vitæ secularibus clericis in omnium spelunca vitiorum cōmutarunt. Tu quoq; prauis maiorū inherens vestigijs, sicuti probato sumus edocui testimonio, non solū ea quæ illi sacrilegè polluiti à seruorū Dei cœnobio iniustissime abstulerit sine Dei timore possides, sed tuæ salutis penitentiam memor, totū q̄ illi parcēdo reliquisti intactū rapuisti: Deumq; & S. Aureliū, imo cives supernæ patriæ vniversos irritando tibi aduersarios fecisti. Neg. enim parū peccatū estimandū est, q̄ in Deū & sanctos eius cōmittitur, cū apud ipsos etiā homines iniusta rerū usurpatio scelus grauissimū indicetur. Ecce tu vna cum progenitoribus tuis pactū violasti, primūq; tuorū corrupti, imo admodū sanctū testamentū, & quæ illi omnipotenti Deo simplici ac sancta deuotione pro animarū remedio paratū obtulerunt. Tu Deū & sanctos eius impia crudelitate & crudeli auaritia succensus, spoliare nō timuisti, facti inimicus & aduersarius, nō modo Dei & sanctorū eius, sed & tibi metipsi generig, tuo hostis declaratus & crudelis antistes, ipsam propaginē ex tuo semine generandam grauissimo scelere monastice quādū sacrilega hereditate etiā nesciens polluitur, aut in paucis generationibus deficiens exterminatur, aut in hac vita miserabilis euadet æternis post mortē supplicijs: pro demeritis cruciāda. Tibi autem quæ spes æternæ felicitatis consequenda poterit esse (ô fili mi) cū per iā manifestū scelus & sacrilegū Deū omnipotentē cum omnibus sanctis suis inimicū tibi feceris, hostemq; & aduersariū, periculosam est tibi, penitusq; dammabile, crede nobis, Deū habere contrarium, qui etsi patēter iniurias videatur ferre, in hoc tempore, vindex cum sit iustusq; iudex, æternis hanc patientiam post mortem supplicijs non debites vindicabit. Nos vero quibus cura salutis tuæ tuorumq; est, non modo ratione pastoralis curam, qua licet immeriti salui omnium sumus debitores ex officio, verum etiā ex sanguinis cognatione, qua

Trinit

Op Hist

aterna vite amore legaliter impendas. Hac tibi quantocius perficienda una cum coninge tua nobis dilecta, consummandaque, auctoritate omnipotentis Dei, in remissionem tuorum peccatorum serio iniungimus. Quae si, quod absit, neglexeris, nostrorumque mandatorum contemptor inuentus fueris, indignationem omnipotentis Dei, sanctorumque Petri & Pauli apostolorum & omnium electorum Christi noveris incursum, teque sub anathematis vinculo, auctoritate Apostolica, costrictum diuini examinis iudicio fore obnoxium grauisimisque gehene tormentis, cum impijs sine fine puniendum. Hac pontificis oratione copunctus, ad genua eius comes procidit, seque peccasse grauius cum lachrymis publice confessus, omnia quae iuberetur facturum pro viribus promittit, Veniam commissorum absolutionemque postulans a Pontifice audiuit. Si pecceris ea, quae praecipientibus nobis te facturum promittis, veniam tibi non solum commissorum cum absolutione impendemus, sed etiam praemia felicitatis aeternae multimoda in caelo tibi reposita repromittimus.

Monet Co-miter et omnia monasteria redant.

Comes promittit Papa omnia se facturum.

Leo Papa hinc discrepans, Synodum celebrat.

Quod pontificis de spiciunt haec Papa facit.

His rite peractis beatissimus papa Leo coeptum continuans iter ad Moguntiam, cum suis tandem peruenit, ubi synodum praesente Imperatore cum 42. episcopis & multis abbatibus & clericis celebravit, & multa pro utilitate ecclesiastica constituit. In hac synodo Sibecho Spirensis episcopus de criminibus quibus accusabatur sacra se communi oratione purgavit. Hinc sanctissimus papa peracta Synodo Aquigrani descendit, ibi Imperatorem expeditionem agentem, contra Baldeuinum comitem Flandriae, quousque verteretur, expectauit. Ille sacratissimus papa Leo 9. multa in Germania bona fecit, ecclesias, capellas, & altaria in diuersis locis absque numero propria in persona consecrauit, & quod pontificuli plures hodie facere erubescunt, ad quod tamen obligati sunt ratione officij, summus pontifex non obligatus facere non depexit.

M L I.

Anno sequente videlicet Dominicae natiuitatis 1051. qui fuit monasterio vacante 49. Imperator natale Domini Wormaciae celebravit, ubi Leo papa sanctissimus ei valedicens, causisque ecclesiasticis mediocriter compositis Romam reuersus est.

Leo Papa Romam reuertitur.

Eodem anno Imperator Pentecosten celebravit in Padolbronna, ubi S. Bardo archiepiscopus Moguntinus ad missam habito sermone obitum suum instare praedixit, seque orationibus fidelium commendans eodem mense in Domino quieuit 4. iduum Iunij, cui Luitboldus successit annos 8. menses 4. Hic archiepiscopus Luitpoldus fundauit monasterium nostri ordinis iuxta moenia ciuitatis Moguntiae in monte specioso, in honorem S. Iacobi Apostoli maioris, quod multis praedijs, donis & ornamentis cumulauit, in quo & sepultus est.

S. Bardo archiepiscopus obitum suum praedixit. Et moritur. Monasterium sancti Iacobi Moguntiae fundatur.

M L I I I.

Anno monasterio vacante 52. sanctus papa Leo 9. obiit Romae 3. calend. Maij anno dominicae natiuitatis quarto & quinquagesimo supra millesimum, vir sanctitate & auctoritate multum venerabilis, qui miraculis post mortem claruit. Hunc sancti summique vniuersalis ecclesiae Pontificem inter patronos Hirfaugia duos venerare praecipuos, quomodo ac procurante hodie inter abbatias multas insignior existit, quantumque papa excellit auctoritate simplicem episcopum, tantum tu papa Leone praecipiente instaurata, primum S. Aurelij coenobium hodie superexcellis a Nottingo quondam Vercellensi episcopo constructum. Huic S. Leoni successit Gebhardus Eistetensis Episcopus, qui Victor secundus dictus est, & sedit annis duobus. Hoc ipso anno moritur Sibecho episcopus Spirensis, cui Arnoldus successit.

Leo Papa moritur, patronus memorius Hirsfaugienfis.

Eistetensis episcopus, Victor secundus, papa.

M L V.

Anno sequente obiit Hermannus archiepiscopus Colonienfis, cui sanctus Anno successit. Ille sanctus Anno archiepiscopus construxit monasterium nostri ordinis in dicecesi Colonienfi, quod vocatur a fluuio preterfluente Segenberg, in signe valde coenobium, quod multis praedijs & possessionibus ad sustentationem monachorum ditauit, in quo & ipse moriens tandem sepultus est.

Monasterium Segenberg fundatur.

Claruit his diebus Aaron abbas monasterij S. Pantaleonis in Colonia nostri ordinis, vir doctus & maximus, regularis disciplinae amator & custos, qui cantum nocturnalem de beato Gregorio Magno a sancto Leone papa nono compositum, has in partes ipso tradente, ex Italia portauit.

Aaron.

Claruit etiam his temporibus Fridericus monachus Cassinensis, deinde abbas ac postremo papa, sicut postea dicemus, frater Gotfridi ducis Lotharingiae, qui cum esset archidiaconus ecclesiae Romanae missus a beato papa Leone Constantinopolim, quum reueris ipsum pontificem reperisset mortuum, contempto seculo monachus in praefato coenobio Cassinensi factus est.

Fridericus Cardinalis fit monachus.

M L V I.

Anno Domini millesimo quinquagesimo sexto, monasterio vacante quinquagesimo quarto anno, Victor papa secundus, egressus de Italia venit in Germaniam, & ab Imperatore apud Goslarium, circa festum natiuitatis beate Mariæ, honorifice, in præsentia multorum Pontificum, abbatum, principum & nobilium susceptus est.

Eodem anno moritur Arnoldus episcopus Spirensis, cui Conradus succedit.

Eodem quoque anno Henricus Imperator tertius, quum sibi mortem adesse cerneret, Henricum in Romani pontificis præsentia, electione principum regem constituit, rebusque (vt potuit) dispositis, obiit tertio nonas Octobris. Sepultus in ecclesia Spirensi, Victor papa secundo cum multis alijs cardinalibus, patriarchis, episcopis & principibus stante, cui successit filius Henricus huius nominis quartus, puer annorum quinque, & imperauit annis quinquaginta, cuius mater Agnes Imperatrix aliquanto tempore prudenter gubernauit imperium. Tandem sanctus Anno Coloniensis archiepiscopus puerum regem consilio principum matri subripit, & imperium cum alijs deputatis rexit, quousque puerum ætas legitima ad regendum per se idoneum fecit.

M L V I I I.

Anno monasterio vacante 36. indictione II. Victor papa obiit, cui Fredericus abbas monasterij Cassinensis, filius ducis Gothelonis, & frater Gotfridi ducis, de quo supra iam diximus, in pontificatu successit, & Stephanus nonus nomine dictus, præcedit mensibus decem. Hoc ipso quoque anno ciuitas Padelbornensis cum duobus monasterijs, tera scilicet ante palmas, igne miserabiliter cremata est.

Erat eo tempore in monasterio eiusdem ciuitatis, quod hodie dicitur Aptinckonen ordinis nostri monachus quidam Paternus nomine, natione Scorus, qui multis annis pro Christi amore ibidem in clusis vitam duxerat solitariam, orationi, lectioni, meditationique & contemplationi deuote semper intentus, qui hoc ipsum incendium propheticè Spiritus sancti præcognoscens instinctu, longe prius quam fieret prædixit futurum, Deum homines saluari poenitentia placare neglexissent. Cum vero monasterium medium staret in flammis, & cum fratres de inclusorio fractis feris conarentur extrahere, non ut consentire, dicens se dudum diuinæ voluntati commississe, nequaquam inclusionis sue præpositum mortis metu transgressurum. Adhuc voluebat in ore sermonem cum rapax propians flamma fratres vite propriæ sollicitos quantocius fugere compulit. Paternum vero cum eius cellula consumpsit.

Claruit his temporibus Lampertus monachus cœnobij Hirsfeldensis nostri ordinis, vir studiosus & doctus, qui inter cætera ingenij sui opuscula monasterij sui chronicam breuem quidem, sed non inutilem composuit. Scripsit etiam de rebus imperatorum, pontificum & principum in Alemania gestis pulchrum opus & non iniucundum, quod à temporibus Caroli Magni, qui primus ex Teuthonicis imperauit, incipiens vsque ad annum Domini millesimum septuagesimum septimum, multa rerum memoria referentem continuauit. Henrici autem Imperatoris quarti latissime, quia contemporaneus eidem fuit, res gestas in eodem volumine descripsit. Ex hoc ipso volumine, nos non parum adiuuati sumus.

Hisdem quoque temporibus claruit Anselmus, monachus Remensis, vir in omnibus literarum scientia eruditus, qui scripsit itinerarium sancti papæ Leonis noni, de quo antea diximus, à Roma in Germaniam & Gallias, in quo gesta eius, in synodis in diuersis locis habitis commemorat, quanta videlicet iustitia & autoritate causas examinauerit ecclesiasticas, quantaque distinctione peccantes corripuerit, & quemadmodum virtus eius cooperata diuina, sicut patuit in Episcopo Frisingensi, qui quum in Synodo contumaciter ageret contra auctoritatem Apostolicam, repente in omnium conspectu obmutuit.

Claruit etiam his diebus Bernardus monachus Cluniacensis nostri ordinis, vir tam in diuinis scripturis quam in secularibus literis egregie doctus, scripsit inter cætera ingenij sui opuscula, iussu Hugonis abbatis Cluniacensis consuetudines & ceremonialia eiusdem monasterij. Petrus quoque Damianus ex monacho nostri ordinis episcopus Hostiensis, &

sacrosanctæ ecclesiæ Rom. Cardinalis, his temporibus clarus habetur, vir certe inter doctos sui temporis doctissimus, & non minus sanctitate quam eruditione venerabilis. Qui multa ingenij sui præclara volumina edidit, quorum titulos alibi plene digessimus. Hic amore religionis sanctæ episcopatum suum deseruit, & ad monasterium reuersus est.

Circa hos etiam annos claruit Lampertus de Legia, monachus cœnobij S. Mathie Treuirensis ordinis nostri, vir yndecunque doctissimus, metro exercitatus & prola, qui multorum

Victor Papa
venit in
Germania.

Henricus
moritur. &
filius huius
nominis IV.
fit Imperator.

Fridericus
abbas Cassi-
nensis fit.
Papa Ste-
phanus.
Ciuitas ex-
urit.
Paternus
monachus
inclusus.

Cum sua
cella solens
exurit.

Lampertus
chronogra-
phus mona-
chus Hirs-
feldensis.

Anselmus
monachus
Remensis.

Bernardus
mona. Clu-
niacensis.

Petrus Da-
mianus
Cardinalis.

Lampertus
monachus
Treuerensis
doctissimus.

multorum sanctorum legendas historiasque descripsit, tam prosa quam diuersi generis carmine. De his in secundo libro illustrium virorum ordinis nostri fecimus mentionem. Theodoricus quoque monachus cœnobij S. martyris Albani extra Moguntiam his temporibus inter scriptores clarus habetur, qui cum esset vir doctus, multa scripsit tam metro quam prosa, quorum titulos alibi latius consignauimus.

Theodoricus monachus S. Albani Mogunt.
Lanfrancus.

His temporibus floruit etiam Lanfrancus ex abbate Cadoniensis cœnobij in Anglia ordinis nostri archiepiscopus Cantuariensis, qui cum esset vir in omni scientia seculari & diuina suo tempore omnium eruditorum testimonio doctissimus, & apud Gallos Italosque scholas publicas gloriose rexisset annis non paucis, tandem diuino spiritu motus, omnia contempsit terrena, & in monasterio Becce[n]si sanctæ conuersationis habitum suscipiens tanta se humilitate depressit, vt nihil sciens ab omnibus putaretur. Voluit enim vir in seculo magnus, pro Christo in cœnobio videri paruus, & latere in abiectione humilitatis. Vnde cum quadam die fratribus ad mensam residentibus iuxta regulam monasticam legeret, & inter legendum quippiam proferret sicut debuit, Prior qui non multum doctus erat, vocem legentis interrupit, eumque aliter quam debuit legere nesciens præcepit. At seruus Christi Lanfrancus, quod bene pronunciauerat corripens dixit, qualiter scilicet non esse dicendum, & qui humilitatis habitum assumpsit, obedientiam omnibus præceptis & regulis Grammatices humiliter præferbat. Post hæc cum notus in monasterio factus quis esset, eruditionem suam diuinitus non posset abscondere, præcepto sui abbas obtemperans, scholam monachorum publicam in cœnobio tenuit, & multos post se discipulos doctissimos reliquit. Deinde post annos aliquot in abbatem Cadoniensis cœnobij electus est, & postremo Cantuariensis ecclesiæ archiepiscopus constitutus. Scripsit nonnulla præclaræ eruditionis opuscula, quorum alibi fecimus mentionem.

Nota humilitatem doctissimi Lanfranci.

Anno monasterio Hirsaugienic vacante 57. obiit Lupoldus archiepiscopus Moguntinensis, 7. idus Decembris in monasterio sancti Iacobi, quod ipse construxerat, sepultus: cui successit abbas Fuldensis nomine Sifridus, nostri ordinis, vir magnificus, doctus & religiosus. Eodem quoque anno moritur sexto calendas Octobris Meginherus abbas monasterij Hirsfeldensis, vir in diuinis scripturis doctus, & secularium literarum non ignarus, magnarumque in Christo virtutum, & vnicum hac ætate in Theutonicis regionibus relictæ ac monasticæ viuendi exemplar. Is cum Burchardo Halberstadtensi episcopo, propter decimationes in Saxonia litere annis non paucis habuit: contra cuius improbitatem, cū nec forenses, nec Ecclesiasticæ leges quicquam valerent, & abbate sæpius querimonia in ius relata surdis tributibus fabulam narraffet, tandem ad tribunal iudicis Iesu Christi protocauit. Quo breui mortuo, episcopus diuina vltione tactus, disruptis visceribus miserabili morte sequutus est: qui tamen priusquam moreretur ciulans & clamans, ad Dei se iudicium per abbatem Hirsfeldensem dixit esse citatum, iussitque decimas illis reddi ablatas, veniamque à monachis per nuncium postulauit.

Sifridus.
Meginherus abbas Hirsfeldensis moritur.

Episcopus citatus ad iudicium diuinum, moritur.

Claruit his quoque diebus Ruthardus monachus Corbeiensis cœnobij, qui Meginhero præscripto in abbacia Hirsfeldensi successit, vir studiosus & doctus, quippe qui multo tempore scholæ monasticæ in Corbeia publice præfuit, & eruditos post se discipulos reliquit. Hic quondam in eodem monasterio Corbeiensis abbas fuerat ordinatus, sed quorundam criminum falso (vt creditur) insimulatus, abbacia amissa, nonnullos per diuersa monasteria priuatus exegerat annos, tandemque propter eruditionem suam abbas in Hirsfeldia factus est. Scripsit de tranquillitate vitæ pulcherrimum libellum, in quo seipsum multimoda ratione consolatur, dicens mortalem non debere turbari propter quoscunq; euentus rerum transitoriarum, cum omnia sint mortis aduentu terminanda, in breuique mortalibus in hac vita molesta videntur occurrere. Scripsit & alia nonnulla, quorum in aliis locis titulos iam dudum posuimus.

Ruthardus abbas Hirsfeldensis doctissimus.

Chronij

era
o r i a